

Provincie Zeeland

Provinciale Staten

Notulen van 23 november 2012

(vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op
25 januari 2013)

1. Opening en berichten van verhindering.....	1
2. Mededelingen.....	1
3. Vaststellen agenda.....	1
4. Benoeming nieuw statenlid.....	1
5. Stemming over motie PVV-fractie van 9 november 2012 over expliciet opnemen van de totale kosten van externe inhuur in statenvoorstellen.....	2
6. Ingekomen stukken.....	2
7. Brief van M.G. Stevense van 23 oktober 2012 over bewegwijzering in/naar Zeeland(12025318)	2
8. Brief van gemeentebestuur Evergem met als bijlage een motie over kerncentrale Borssele (12025880)	2
9. Email van 12 november 2012 van A.C. Basting namens de Dorpsraad Retranchement over dorpsvisie Retranchement(12027006)	2
10. Brief Nederlandse Melkveehouders Vakbond van 16 november 2012 over maatregelen tegen ganzenoverlast(12027140)	2
11. Ingekomen stukken GS en CdK.....	2
12. Brief GS van 6 november 2012 met voortgangsrapportage Thermphos(12026406)	2
13. Brief GS van 12 november 2012 over vervolg gezondheidsonderzoek Thermphos(12026717)	3
14. Email van 15 november 2012 van gedeputeerde De Reu over aanstaand faillissement van Thermphos(12027116)	3
15. Email van 22 november 2012 van gedeputeerden De Reu en Van Heukelom over faillissement Thermphos.....	3
16. Brief GS van 30 oktober 2012 over overdracht provinciale aandelen NV Economische Impuls aan de gemeente Kapelle, Borsele en Noord-Beveland(12025826)	7
17. Brief GS van 13 november 2012 over mogelijke gevolgen Regeerakkoord Rutte II, met bijlagen (12027092)	7
18. Voorstellen.....	8
19. Statenvoorstel initiatievoorstel GroenLinks over de woningbouw (SGR-30)	8
20. Statenvoorstel Economische Agenda(E&M-60A)	11
21. Statenvoorstel Startnotitie Agenda leefbaarheid en bevolkingsontwikkeling 2013-2018 (SBO-061)	38
22. Statenvoorstel inpassingsplan marinierskazerne Buitenhaven Vlissingen(RMW-063)	44
23. Statenvoorstel aanwijzing accountant (SGR-32)	48
24. Statenvoorstel dualisme en beleidscyclus (SGR-29)	48
25. Statenvoorstel subsidiebeleid 2013 "Resultaat met subsidie"; wijziging ASV/ASB(FEZ-056A)	49
26. Vragensessie.....	56
27. Motie niet behorend bij een agendapunt.....	56
28. Motie van het lid Muste over kortingsregeling Westerscheldetunnel.....	56
29. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd.....	57
30. Sluiting.....	57

**Zeventiende vergadering
van de
Provinciale Staten van Zeeland**

(zittingperiode 2011-2015)

vrijdag, 23 november 2012

Voorzitter: mevrouw drs. K.M.H. Peijs,
commissaris van de Koningin in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden T.H. Aalfs, F. Babijn (CDA), F. Babijn (PvZ), A.P. Beekman, C.W. Bierens, J.J. van Burg, P.B. Colijn, J. van Dijen, P. van Dijk, A.I.G. Dorst, ing. B. Erbisim, mr. A. Evertz, ir. B.J. Feijtel, H.J. van Geesbergen, dr. T. van Gent, R.M. Haaze, drs. E. Hageman, P.A. Hamelink, A.M.M. van Haperen, ing. L. Harpe Msc, A. Hijgenaar, F. de Kaart, R.P.M. de Kort, A.J. van der Maas, W.P.H. Markusse, J.M. Meulenberg-op 't Hof, P.C.A. De Milliano-van den Hemel, R. Muste, J.R. Oudeman, C.M. De Paepe, B.J.M. Pauwels, J.C. Robesin, G.D. Roeland, R. Ruissen, C.M.M. Schönknecht-Vermeulen, H.C.M. Thomaes en J. Werkman, te zamen 37 leden, alsmede de heer drs. P. Joosse, griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig de heren C. van Beveren, S.J. Heijning, G.R.J. van Heukelom en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

1. Opening en berichten van verhindering

Opening: 09.30 uur.

De **voorzitter**. Dames en heren, hartelijk welkom bij deze vergadering van Provinciale Staten van Zeeland. Ook de mensen die thuis deze vergadering volgen, heet ik van harte welkom.

Vandaag staan er voor Zeeland belangrijke zaken op de agenda, zoals de Economische Agenda. We behoeven de krant maar te lezen om te weten hoe belangrijk dat onderwerp is.

Ook wordt er vandaag gesproken over de actuele situatie met betrekking tot Thermphos en over een initiatiefvoorstel over de woningbouw, ingediend door de fractie van GroenLinks. Vanmiddag gaat het onder meer over leefbaarheid, bevolkingsontwikkeling en de marinierskazerne.

Berichten van verhindering zijn ingekomen van de leden Van Tilborg en Van Unen. Ze zijn

beiden ziek. Wij laten kaarten rondgaan, zodat wij van ons medeleven kunnen laten blijken. We wensen ze beterschap en hopen dat ze snel weer in ons midden zijn.

2. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

3. Vaststellen agenda

De agenda wordt vastgesteld.

4. Benoeming nieuw statenlid

De **voorzitter**. Vandaag treedt Frits de Kaart aan als nieuw lid van de fractie van de PvdA, als opvolger van de heer Bouterse. De heer De Kaart komt uit Goes. Zijn echtgenote en zijn beide ouders zijn op de tribune aanwezig.

Voor het onderzoek van de geloofsbrieven van de heer De Kaart stel ik een commissie in, bestaande uit de leden Werkman (voorzitter), Oudeman en Harpe (leden).

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

De heer **Werkman** (VVD). Voorzitter. De commissie van onderzoek heeft de geloofsbrieven van de heer F. de Kaart onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert de Staten om hem toe te laten als lid van Provinciale Staten van Zeeland.

De **voorzitter**. Ik dank de voorzitter en de leden van de commissie voor de verrichte werkzaamheden. Mij blijkt dat de Staten zich kunnen verenigen met het advies van de commissie.

Nadat de heer De Kaart de statenzaal is binnengeleid, legt hij in handen van de voorzitter de bij de Provinciewet vereiste verklaring en belofte af.

De **voorzitter**. Mijnheer De Kaart, van harte gefeliciteerd.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

5. **Stemming over motie PVV-fractie van 9 november 2012 over expliciet opnemen van de totale kosten van externe inhuur in statenvoorstellen**

De **voorzitter**. Ik herinner eraan dat tijdens de vorige statenvergadering bij de stemming over deze motie de stemmen staakten. Daarom wordt er vandaag opnieuw over gestemd. Mij blijkt dat er geen behoefte is aan nadere discussie over deze motie.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, NZ, de CU, de PvZ, de VVD, GL, de SP en D66, in totaal 20 leden voor deze motie hebben gestemd, en de aanwezige leden van de fracties van de SGP, het CDA en de PvdA tegen.

6. **Ingekomen stukken**

7. **Brief van M.G. Stevense van 23 oktober 2012 over bewegwijzering in/naar Zeeland (12025318)**

Afdoeningsvoorstel: afhandeling overdragen aan GS.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Ik verzoek u om deze brief voor te leggen aan de commissie E&M.

De **voorzitter**. Mij blijkt dat tegen inwilliging van dit verzoek geen bezwaren rijzen.

Aldus wordt zonder stemming besloten.

8. **Brief van gemeentebestuur Evergem met als bijlage een motie over kerncentrale Borssele (12025880)**

Afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Mijn vraag is of deze brief kan worden geagendeerd voor de commissie BFW.

De **voorzitter**. Ook tegen de inwilliging van dit verzoek rijzen geen bezwaren.

Aldus wordt zonder stemming besloten.

9. **Email van 12 november 2012 van A.C. Basting namens de Dorpsraad Retranchement over dorpsvisie Retranchement (12027006)**

Afdoeningsvoorstel: afhandeling overdragen aan GS

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Mijn verzoek is erop gericht dat deze brief wordt behandeld door de commissie REW, mede gelet op het feit dat de voorzitter van de dorpsraad graag gebruik maakt van de mogelijkheid om bij die gelegenheid in te spreken. Hij had voor vandaag een vrije dag genomen omdat hij dacht dat wij vandaag een en ander zouden gaan behandelen. Ik zou hem graag alsnog de gelegenheid willen bieden om in te spreken.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Ik heb hetzelfde verzoek.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Ook wij zien graag dat deze brief voor de genoemde commissie wordt geagendeerd. Inderdaad heeft dan de dorpsraad volop de kans om in te spreken.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er kan worden gehandeld overeenkomstig de bedoeling van de heer Basting, zodat het opnemen van een vrije dag wellicht goed kan worden gemaakt. Deze brief wordt voorgelegd aan de commissie REW.

Aldus wordt zonder stemming besloten.

10. **Brief Nederlandse Melkveehouders Vakbond van 16 november 2012 over maatregelen tegen ganzenoverlast (12027140)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, de afhandeling van deze brief over te dragen aan de commissie REW.

11. **Ingekomen stukken GS en CdK**

12. **Brief GS van 6 november 2012 met voortgangsrapportage Thermphos (12026406)**

13. **Brief GS van 12 november 2012 over vervolg gezondheidsonderzoek Thermphos (12026717)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, beide brieven voor kennisgeving aan te nemen.

14. **Email van 15 november 2012 van gedeputeerde De Reu over aanstaand faillissement van Thermphos (12027116)**

15. **Email van 22 november 2012 van gedeputeerden De Reu en Van Heukelom over faillissement Thermphos**

Afdoeningsvoorstel: behandelen.

De **voorzitter**. Mij blijkt dat de Staten met dit afdoeningsvoorstel kunnen instemmen. Ik geef het woord aan de heer De Reu voor een toelichting.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Deze ochtend zijn artikel 44-vragen ingekomen van de fractie van GroenLinks, met het verzoek om de beantwoording daarvan te betrekken bij deze behandeling. Daar wil ik graag positief op reageren, maar ik denk dat een groot gedeelte van deze beantwoording al is opgenomen in de verzonden email. Het lijkt mij goed om, aanvullend daarop, enkele opmerkingen te maken over de kosten van een eventuele ontmanteling en de publicaties die daarover in de media zijn verschenen, waaronder de uitzending van RTL-nieuws van afgelopen dinsdag.

Met betrekking tot een eventuele ontmanteling van Thermphos zijn er grofweg twee mogelijkheden. De eerste is: niets aan doen, hekken eromheen zetten, plastic erover en ervoor zorgen dat niemand op het terrein komt. De tweede is: de fabriek ontmantelen. De curator heeft een bureau opdracht gegeven om te onderzoeken wat daarvan de kosten zouden zijn. Het gaat om een ingewikkelde berekening die niet zomaar even, met de natte vinger, kan worden gemaakt.

Hierover zijn enkele berichten verschenen. Misschien is wat dit betreft het meest pregnant een gelekte memo van het ministerie van Economische Zaken waarin zeer de nadruk wordt gelegd op radio-actieve stoffen. Daarover handelen ook de vragen van de fractie van GroenLinks. Ik heb de desbetreffende memo gezien. Voorzitter, laat ik in verband daarmee niet het woord "onzin" gebruiken, zoals de curator dat heeft gedaan. Laat ik het wat diplomatieker zeggen en stellen dat de inhoud ver bezijden de waarheid is. Het betreft ook maar een

gedeelte van de op te ruimen restanten van de fabriek.

De bedoelde radio-activiteit is voor het grootste gedeelte een verantwoordelijkheid voor de Kernfysische Dienst. Nucleaire onderwerpen zijn nu eenmaal de verantwoordelijkheid van het Rijk. Daar weten ze ook wat hier speelt. Verder zijn hierover in onze vergunning een aantal zaken opgenomen. Wij zijn als provincie bevoegd gezag. In de vergunning is geregeld dat de fabriek ontmanteld en de bodem gesaneerd moet worden. Dat leidt ertoe dat ik verwacht dat een belanghebbende --dat zou zomaar Zeeland Seaports kunnen zijn-- hierover een mededeling doet aan de curator en daar een claim neerlegt, zodat de kosten in elk geval worden betrokken bij de afhandeling van een eventuele overname dan wel bij de hele boedelafwikkeling.

Dit is op zich, denk ik, een nieuw fenomeen in het geheel. Het lijkt mij goed om te weten dat het niet zo kan zijn dat een koper de winstgevende onderdelen van Thermphos International denkt te kunnen kopen zonder verantwoordelijkheid te nemen voor de fabriek in Vlissingen, en die voor de bevolking en de overheid achter te laten. Tegen die achtergrond is het goed dat die claim er zal komen.

Ik wil voorts nog eens benadrukken --ik kom er ook bij de behandeling van de Economische Agenda nog op terug; wij hebben hier te maken met een nadeel, verbonden aan het lekken van de genoemde memo-- dat alles er op dit moment nog op gericht is om de fabriek te laten doorstarten. De kansen daarop zijn reëel. Op het moment dat de fabriek kan doorstarten, zijn al die kosten van opruimen niet meer aan de orde.

De heer **Babijn** (PvZ). Wordt ook overwogen om bij Economische Zaken een claim in te dienen vanwege het lekken van informatie en de daaraan verbonden negatieve gevolgen?

De heer **De Reu** (GS). Neen, dat wordt niet overwogen. Het lijkt mij wat wonderlijk om in dit verband met een juridische claim te komen. Natuurlijk hebben wij contact gehad met Economische Zaken om aan "damagecontrol" te doen en duidelijkheid te verschaffen over het waarheidsgehalte van die gelekte memo. Wij hebben de minister nadrukkelijk verzocht om daar wat aan te doen. Wij verwachten ook dat hij dat vandaag of morgen daadwerkelijk zal doen en de juiste informatie zal geven, zoals het hoort. Deze gang van zaken lijkt mij tussen overheden onderling het meest voor de hand liggend.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Afgelopen woensdag hebben wij vernomen dat het faillissement van Thermphos is uitgesproken; voorts hebben wij een brief gehad van GS. Het is een grote klap voor onze Zeeuwse economie, maar het is een nog grotere klap voor de mensen die

hierdoor worden getroffen. Onze fractie heeft er behoefte aan, hiervoor vanochtend aandacht te vragen. Wij hebben nog vers in het geheugen hoe deze mensen hier een poosje terug stonden, op het Abdijplein. Ze vroegen ons om ons maximaal voor Thermphos in te zetten. Het gaat om mensen, veelal met gezinnen, die hier wonen en werken, Zeeuwen zoals wij. Wij zouden GS willen vragen om die maximale inzet ook echt tot uitvoering te brengen, om datgene te doen wat het college kan doen, om wegen en middelen te zoeken om de mensen die zonder werk komen te zitten, perspectief te bieden.

Voorzitter. Daarnaast is er "de andere kant", waarvoor eveneens een maximale inzet van het college nodig is. Ik doel op de vergroening, de duurzame bedrijfsvoering, zodat een overname aantrekkelijker kan worden. Wij moeten niet vergeten dat Delta en Zeeland Seaports hierbij enorme belangen hebben. Stel dat Thermphos straks echt dicht gaat --laten wij hopen van niet-- dan zullen ook zij fors getroffen worden. Met andere woorden: er zijn twee "aanvliegroutes": de mensen en de duurzame bedrijfsvoering. Laten wij er in dit provinciehuis alles aan doen om een eventuele overname aantrekkelijk te maken.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. De fractie van Natuurlijk Zeeland vindt datgene wat nu dreigt te gebeuren een enorme tragedie. In Zeeland is al een aantal bedrijven failliet gegaan en ik begrijp dat dit bedrijf nu ook echt failliet gaat. Echter, tijdens een onlangs gehouden bijeenkomst in verband met "biobased" hebben wij gehoord dat er 160 mensen uit Spanje worden gehaald om hier opgeleid te worden tot procesoperator. Kan deze opleidingscapaciteit nu niet worden ingezet ten behoeve van mensen van Thermphos? Op die manier kunnen toch weer toekomstmogelijkheden voor deze mensen worden gecreëerd?

Verder heb ik begrepen dat, als Thermphos echt failliet gaat, de aan het bedrijf opgelegde boete vervalt. Kan het college dit bevestigen?

De heer **Hamelink** (PvdA). Voorzitter. Het faillissement van Thermphos is buitengewoon vervelend, met name voor de directbetrokkenen. Wij hebben waardering voor het feit dat het college nog steeds mogelijkheden ziet voor overname. Dat zouden wij ten zeerste toejuichen. Echter, de realiteit gebiedt ons om ook met een ander scenario rekening te houden. Immers, vele inwoners van Zeeland zijn bezorgd en ongerust over de toekomstige ontwikkelingen, voor henzelf of voor hun omgeving. Hierover worden vrijwel dagelijks door de pers berichten over ons uitgestort, en die geven geen positief beeld. Ik denk aan Zalco, Thermphos, Torentijd, Neckermann, Dow, Delta, rechtbank, politie enz.

Als het allemaal gaat zoals in de pers wordt aangegeven, gaat het om honderden banen. Daar staan tientallen banen tegenover waar het gaat om mensen die nog mogelijkheden zien om te investeren en uit te breiden. Daarnaast zijn er de starters. Echter, helaas zal er vooralsnog een steeds groter wordend gat zijn tussen vraag en aanbod. Het zal moeilijker worden om ergens opnieuw in te stromen. Toch vinden wij van de PvdA dat op alle gebieden waar zich mogelijkheden voordoen, overheden actief dienen in te spelen op vragen uit de markt. Op die manier kunnen, naast gemeentelijke en andere initiatieven, activiteiten worden ontplooid om mensen van werk naar werk te brengen.

In de laatste memo van GS wordt aangegeven dat er mogelijkheden zijn voor een eventuele overname, en wat het aanbod van de provincie Zeeland kan zijn, niet in alles maar op beperkte schaal. Wij gaan ervan uit dat het college absoluut positief bezig is met mogelijkheden die voor dit bedrijf van belang kunnen zijn. Daarnaast moet er echter ook aandacht zijn voor het handhaven van vergunningen. Ook daarover hebben wij een uitgesproken standpunt.

Een ander positief voorbeeld, naast de activiteiten van de provincie, is het mobiliteitscentrum van Zalco. Bijna 50% van de medewerkers heeft via dit centrum een nieuwe baan gevonden. Mijn fractie vraagt zich dan ook af of er mogelijkheden zijn om dit blijkbaar succesvolle project te optimaliseren en voort te zetten, zodat ook andere werknemers dan die van Zalco hiervan gebruik kunnen maken. Kunnen de Staten hiervoor een voorstel tegemoet zien?

Voorzitter. In het kader van de Economische Agenda die vandaag wordt vastgesteld, worden door middel van activiteiten in verband met businesscases innovatieve kansen gecreëerd, maar volgens onze fractie moet er ook blijvend aandacht zijn voor de minder kansrijke bedrijven en hun medewerkers.

De heer **Ruissen** (VVD). Voorzitter. Ik vraag mij af wat er nog kan worden toegevoegd aan de woorden die zojuist al zijn gesproken. Het zijn woorden waaruit zorg spreekt over datgene wat op het ogenblik aan het gebeuren is. Thermphos staat niet op zichzelf; er zijn veel bedrijven die de malaise ondervinden van de huidige economische ontwikkeling. Ook uit de emails van de gedeputeerden blijkt de zorg over datgene wat er gebeurt, maar ook komt daaruit naar voren dat men zich afvraagt: wat kan een overheid hieraan doen? Natuurlijk is er sprake van goede woorden, inzet en aandacht, maar wat kan er nu precies worden gedaan? Dat is de vraag waar wij mee zitten.

Onderzoek doen... Daar zit het 'm niet in, voorzitter. Het is een reflex die wij al snel hebben. Als individuen, zoals wij hier aanwezig zijn, willen

wij iets doen. Wordt dan de reflex ontwikkeld van het doen van onderzoek en het opzetten van een taskforce, dan zit het hem daar niet in. Waar zit het hem dan wel in? Daar moeten wij naar zoeken, voorzitter. Wat kan een overheid doen aan deze problemen? Het is een vraag waarmee ik ook zelf zeer worstel, maar dat er iets moet gebeuren, is duidelijk.

Voorzitter. Wat het al genoemde mobiliteitsfonds betreft rijst de vraag of de heer De Reu daar nadere informatie over kan geven. Lang niet alle mensen hebben toegang tot dit fonds, zo hebben wij begrepen. De werkloosheid die nu in Zeeland toeslaat, treft veel meer mensen dan alleen de werknemers van Thermphos en andere genoemde bedrijven. Zij hebben geen toegang tot dit fonds. Misschien kan er op dit punt echt iets worden gedaan zodat de regels die hiervoor kennelijk van belang zijn, waaronder Europese regels, wat kunnen worden geflexibiliseerd, minder rigide worden. Misschien is dit iets concreets dat door een overheid kan worden gedaan.

Voorzitter. Ik heb iets gehoord over een uitspraak van de curator over de vervuiling van de grond. Moeten wij uit de woorden van de heer De Reu opmaken dat die verontreiniging nog veel erger is dan de curator heeft aangegeven? Of hebben wij het verkeerd begrepen?

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Graag sluit ik mij aan bij de woorden van de heer Van der Maas. Hij heeft op voortreffelijke wijze verwoord welke gevoelens er in deze Staten leven. Ook heeft hij uitstekend vertolkt hoe dit bij de mensen van Thermphos over moet komen.

De gedeputeerde ben ik erkentelijk voor de snelle beantwoording van mijn vragen die ik heb gesteld naar aanleiding van de plotselinge berichten over het lekken bij Economische Zaken. Ik ben blij dat hij de zaak nu helder heeft gemaakt en recht heeft gezet. Daardoor is de waarheid nu boven tafel gekomen.

Zeeland wordt op het moment qua werkgelegenheid als het ware leeg gezogen. Was Zeeland tot voor kort in Europa de provincie met de minste werkloosheid, nu staan wij op gelijk niveau met andere provincies in Nederland. Ik vraag het college om in de richting van Den Haag te gaan om de volgende klap --ik doel op het gevangeniswezen-- te voorkomen. Dit lijkt op de zoveelste klap die Zeeland te verwerken krijgt. Het lijkt mij goed om te gaan overleggen met de minister die daarover gaat. Waar zijn wij nu mee bezig? Aan de ene kant halen wij hier een marinierskazerne naar toe, met steun van het Rijk, om de werkgelegenheid weer op peil te krijgen. Aan de andere kant lijkt de werkgelegenheid, door welke oorzaken dan ook, er nog harder uit te gaan.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. De zorg die zojuist is uitgesproken, is er terecht. Die zorg leeft zeker ook bij het college. Er is sprake geweest van dagelijkse berichtgeving, bijvoorbeeld via Omroep Zeeland bij de poort van Thermphos. Als je de mannen zag die bij het naar buiten komen werden geïnterviewd, kon je constateren dat er verschillende reacties waren. Natuurlijk waren de mensen aangeslagen, maar er was ook iemand bij die --toen hem gezegd werd dat het een zwarte dag was-- zei: nee hoor, hoop verloren is al verloren; ik ga uit van wat de directeur, de curator en anderen zeggen, namelijk dat er kansen zijn dat de fabriek doorstart; daar klamp ik mij aan vast.

Voorzitter. Hier en daar heb ik gehoord en gelezen dat met betrekking tot het totale werkloosheidspercentage in Zeeland de werknemers van Thermphos al meegeteld worden. Dat doe ik dus niet, en ik zal straks uitleggen waarom. Dat neemt niet weg dat --als je de optelsom maakt waarover de heer Hamelink heeft gesproken-- het natuurlijk een somber beeld is.

Hoe snel kan het gaan, voorzitter? Nog niet zo lang geleden, ruim een jaar terug, werd ik door landelijke media gevraagd waarom de werkloosheid in Zeeland zo laag was. Zeeland was in Europa de regio die wat dit betreft het laagst uitkwam. Daarvoor gold een reden, namelijk dat er in Zeeland sprake was van een zeer diverse economie, met allerlei verschillende sectoren. Ook was er sprake van een krimpende beroepsbevolking waardoor in verhouding veel mensen aan het werk waren. Daarnaast waren er heel wat mensen die, wonend in Zeeland, buiten Zeeland werkzaam waren en die dus niet als werkloos werden geregistreerd. Het was al met al een heel positief beeld. Dat beeld is nu verslechterd, maar nog steeds reken ik de mensen van Thermphos niet mee.

Terecht zegt de heer Harpe dat wij nu wat de werkloosheid betreft uitkomen op het niveau dat gemiddeld voor alle andere provincies geldt. Dat is natuurlijk vervelend --als je eerst de kampioen was maar nu in de middenmoot zit-- maar het is nog niet rampzalig. Daarmee wil ik datgene wat is gebeurd en nog gebeurt, niet bagatelliseren, maar wij moeten dit toch ook binnen reële proporties blijven bezien.

Voorzitter. Zojuist sprak ik de secretaris. Zoals bekend is, is hij druk doende om zich te vestigen in Zeeland, maar voorlopig is hij nog in Brabant gehuisvest. Hij luistert wat vaker naar Omroep Brabant dan ik dat doe. Hij meldt mij dat in Brabant hetzelfde aan de gang is, en niet alleen in Brabant. Dat betekent natuurlijk niet dat wij hier maar rustig moeten blijven zitten en niets moeten doen, maar wij moeten ook niet de indruk wekken dat Zeeland als enige provincie wordt getroffen door de economische crisis. Dat is niet het geval. Ik wil nu niet verwijzen naar Genk in België of naar de

situatie in Spanje --dat zijn mijns inziens niet vergelijkbare grootheden-- maar wij moeten ons wel realiseren dat het hier in Zeeland nog wel wat anders is. Ik bedoel dit als een nuancering.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Mijn fractie wil graag kwijt dat zij de houding en de aanvliegroute van het college en de gedeputeerde zeer ondersteunt en ook erg op prijs stelt. Ons inziens is dit de juiste toon die naar buiten moet klinken.

De heer **De Reu** (GS). Ik dank u zeer.

Wat te doen? Verschillende fracties hebben gevraagd wat wij nu concreet aan het doen zijn. Voorzitter. Ik ga nu de Staten niet voor 100% informeren over alle details. Dat is in dit stadium niet verstandig.

Gisteren is de curator weer een halfuur bij mij langs geweest. Soms ga ik even bij hem langs. Wij zien elkaar zo'n beetje om de andere dag omdat wij de stand van zaken willen doornemen met betrekking tot de verschillende acties die wij ondernemen. De curator --die zijn wettelijke taak heeft en daarnaast mijns inziens een zeer grote verantwoordelijkheid voelt voor Zeeland-- legt ons een aantal vragen en opdrachten voor. Hij ziet het provinciale bestuur als de spin in het web van de verschillende stakeholders. Afgelopen maandag hebben wij de hele dag in de GS-zaal gezeten met achtereenvolgens vertegenwoordigers van Zeeland Seaports, Delta, minister Kamp en het ministerie van Economische Zaken.

Op verzoek van bepaalde partijen praten wij - ook al hebben wij hier niet echt een taak of een rol - met een kandidaat-investeerder die voor de fabriek in Vlissingen en de internationale dochters een bod heeft gedaan en nog verder wil gaan. Die partij wil af en toe ook spreken met stakeholders. Wij hebben op een rijtje gezet wat wij, als Zeeland, te bieden hebben, wat wij kunnen doen. Onder "Zeeland" moet hier worden verstaan: provinciebestuur, Zeeland Seaports en Delta. Wij hebben een en ander meegedeeld aan de vertegenwoordigers van Economische Zaken en aan hen de vraag voorgelegd: en wat kunt u doen? Dat totale pakket is aan de curator meegedeeld die dat kan betrekken bij zijn gesprekken met geïnteresseerde investeerders/overnamekandidaten.

Voorzitter. Wij kunnen op grond van onze bevoegdheid als vergunningverlener tegen kandidaten zeggen: u bent een nieuwe fabrikant/ondernemer in het havengebied en wij beginnen met u de vergunningen toe te kennen zoals die al golden in de bestaande situatie. Die gaan over naar de nieuwe eigenaar. Wij zeggen tegen die nieuwe partij: wij beginnen bij nul; u krijgt gewoon de vergunningen die bij zo'n bedrijf horen, en daar hoort ook het toezicht bij dat bij zo'n situatie gebruikelijk is. Vervolgens kunnen wij u

meenemen in het traject dat wij volgen voor de middellange en wellicht ook langere termijn, waar het gaat om de gezamenlijke aanpak van Zuid-West-Nederland en Vlaanderen, gericht op presentatie en positionering tegenover Brussel als biogebaseerde Delta.

Voorzitter. Wij hebben om begrijpelijke redenen --immers, hoe anders spraken wij twee jaar geleden in dit huis over Thermphos-- al die tijd tegen Thermphos gezegd dat men eerst zijn zaken op orde moest brengen, voordat wij Thermphos zouden kunnen meenemen in de groep van industrieën die van belang zijn voor de biogebaseerde economie. Wij wachtten in elk geval de uitkomsten van het gezondheidsonderzoek af. Na presentatie van het onderzoeksrapport werd Thermphos meegedeeld: u kunt in die club meedoen; wij nodigen u uit om het woord te voeren tijdens het eerstvolgende symposium over de biogebaseerde economie, te houden in Goes. Helaas is dat er niet meer van gekomen, maar dit aanbod hebben herhaald tegenover geïnteresseerde investeerders om, samen met degenen die in hun branche bezig zijn met de transitie naar groene fosforproductie, tegenover Brussel duidelijk te maken wat hun rol en positie is waar het gaat om de nieuwe agenda betreffende de low carbon-economy. Dit zal aanzienlijke fondsen met zich mee kunnen brengen, gericht op het realiseren van die transitie. Dat kost immers veel geld, tientallen miljoenen.

Voorzitter. Hiermee is een perspectief geschetst waar men op de korte termijn niet veel aan heeft. Het kan alleen werken wanneer een mogelijke investeerder voldoende vertrouwen heeft om de fabriek over te nemen. Welnu, daar ben ik optimistisch over, gelet op een reactie die ik ook zelf heb gekregen van een mogelijke investeerder.

Voor de genoemde biogebaseerde economie hebben wij ook een budget gereserveerd. Ik zeg daarmee niet dat wij dat op voorhand zomaar aan Thermphos zouden kunnen geven. Wij komen hierover nog te spreken bij de behandeling van de Economische Agenda. Hiervoor zal, in het kader van die agenda, een specifieke businesscase moeten worden gemaakt. Vervolgens zijn er enige middelen die kunnen worden ingezet ten behoeve van de transitie van Thermphos.

Voorzitter. Er zijn enkele opmerkingen gemaakt over de arbeidsmarkt, het mobiliteitscentrum en de opleidingscapaciteit. Inderdaad werken wij aan een "plan B", namelijk: wat als? Kunnen wij dan het mobiliteitscentrum dat wij eerder hebben ingericht en dat mijns inziens als succesvol kan worden betiteld, verbreden, niet alleen ten behoeve van mensen van Thermphos. Mijn inschatting is dat ook bij een eventuele overname niet alle Thermphos-medewerkers aan de bak zullen komen, maar ik kan dit niet

kwantificeren. Daarnaast hebben wij natuurlijk ook te maken met Neckermann enz.

Voorzitter. Strikt genomen hebben wij dit centrum opgezet, gericht op de Europese regels met betrekking tot scholing, omscholing enz. in het kader van de economische crisis. Ik weet nog hoe precies wij het vorige jaar vele pagina's hebben moeten invullen om die Europese subsidie binnen te halen. Dat is gelukt, maar vraag niet wat het aan werk heeft gekost om aan alle regels te voldoen. Doorslaggevende factoren waren: het dient te gaan om en minimaal aantal van 500 mensen, verbonden aan dat ene bedrijf; aangetoond moet worden dat de problemen worden veroorzaakt door de crisis. Je moet er een goed verhaal voor hebben. Dat is ook gelukt, maar wij kunnen niet zomaar zeggen: wij hebben inmiddels nog wat ongelukken gehad in deze regio, laten wij die er ook maar onder schuiven. Dat kan niet zomaar, maar het is niet onmogelijk.

Ik heb een rapportage gekregen naar aanleiding van bezoeken van mensen van Thermphos aan Brussel. Het gaat om twee momenten. In de eerste plaats is er, tegenover de Europese Commissie, veel lawaai gemaakt, en dat is prima. In de tweede plaats heeft men een gesprek gehad met een aantal Nederlandse europarlementariërs. Er lijkt nu enige ruimte te ontstaan om flexibel met de eerder geschetste regels om te gaan. Welnu, het is straks aan de Staten om met betrekking tot de 400.000 euro die wij hebben geïnvesteerd in het mobiliteitscentrum -- daarnaast zijn er de twee departementen die elk 100.000 euro hebben gevoteerd als cofinanciering bij de Brusselse gelden-- te zeggen dat die middelen ook mogen worden ingezet voor verbreding in de richting van een permanent mobiliteitscentrum.

Wij zullen deze mogelijkheid aan de Staten voorleggen, mede omdat ik de vorige week met de stuurgroep van het mobiliteitscentrum heb gesproken over de vraag hoe kan worden ingeschat of de middelen van het centrum in hun totaliteit nodig zijn. Welnu, het is tamelijk eenvoudig. Ik schat in dat voor de helft van de Zalco-medewerkers die inmiddels een baan hebben, niet het volle bedrag --ik verwijs naar de aanvragen voor omscholing en opleiding-- nodig zal zijn. Ik verwacht dat wij daarvan geld over zullen houden. Wellicht dat dan Brussels geld terugmoet, maar dan hebben wij altijd nog het aandeel van Provinciale Staten en de bedragen van de twee departementen. Ik wil er achteraan gaan om die middelen voor dit doel te behouden. Op die manier kunnen de verbreding en de bestending van het mobiliteitscentrum worden ingezet. Overigens, simpel is dit niet.

Voorzitter. Wij hebben met de stuurgroep van het centrum afgesproken dat bestaande instrumenten niet opzij zullen worden gezet. De

werkservicepunten die in de drie grotere regionale gemeenten aanwezig zijn, moeten natuurlijk hun rol blijven spelen. Het UWV moet blijven doen wat het doet. Wat wij aanvullend in het centrum bieden, is geld om omscholing en opleiding mogelijk te maken, in de vorm van een bepaald budget per persoon, zodat deze kosten niet door de mensen zelf behoeven te worden gedragen. Strikt genomen gaat het hierbij niet om een kerntaak van de provincie, maar daar kom ik graag later op terug, om na te gaan wat er kan worden gedaan aan de bestending van het mobiliteitscentrum. Ik denk dat wij dat inderdaad moeten doen. Ook als het goed afloopt met Thermphos en er sprake is van een doorstart, zal een aantal mensen de dupe worden. Meer in het algemeen kan worden gezien of er op deze manier iets kan worden gedaan voor mensen in Zeeland die een baan zoeken. Ik zeg toe dat ik bij de Staten terugkom met voorstellen. Wij gaan aan de slag om na te gaan of die verbreding en bestending daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd.

Wat betreft Torentijd, voorzitter, heeft men gisteren via Omroep Zeeland kunnen vernemen wat de reactie van de commissaris is, ook waar het gaat om de rol die het provinciale bestuur zou kunnen spelen. Die actie, gericht op Den Haag, zal ondernomen worden, samen met de burgemeester van Middelburg. Zojuist heb ik in de PZC gelezen dat een aantal kamerleden hierover vragen stelt en opvattingen naar voren brengt waaruit blijkt dat dit wat Zeeland betreft niet mag gebeuren. Ook op die manier wordt dus actie ondernomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat hiermee dit onderwerp voldoende is behandeld.

16. Brief GS van 30 oktober 2012 over overdracht provinciale aandelen NV Economische Impuls aan de gemeente Kapelle, Borsele en Noord-Beveland (12025826)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

17. Brief GS van 13 november 2012 over mogelijke gevolgen Regeerakkoord Rutte II, met bijlagen (12027092)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief ter behandeling over te dragen aan de commissie BFW.

18. Voorstellen

19. Statenvoorstel initiatievoorstel GroenLinks over de woningbouw (SGR-30)

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. Waar gaat dit voorstel over? Er zijn spanningen op de woningmarkt, onder meer door de verminderde kwaliteit van woningen die in de jaren vijftig en zestig zijn gebouwd. GroenLinks wil de kwaliteit en de duurzaamheid van deze woningen verbeteren door middel van een integrale benadering. De insteek is om private en publieke partijen bijeen te brengen en naar oplossingen te zoeken. GroenLinks wil 250.000 euro beschikbaar stellen als procesgeld. Dat geld moet komen uit het statenbudget-2012 en wordt --wanneer er geld overblijft-- zonder de Staten daarover te raadplegen overgeboekt naar 2013.

Wat vindt de fractie van de PVV hiervan, voorzitter? Verduurzaming van de woningvoorraad is geen kerntaak van de provincie. Primair is dit een taak voor huiseigenaren. Kijkend naar de financiële kant van dit voorstel, constateren wij dat het genoemde procesgeld belastinggeld is en dat er vanuit Brussel, naar verwachting, investeringsmiddelen beschikbaar komen. Een deugdelijke, sluitende financiële paragraaf ontbreekt echter. Mijn fractie zal dit voorstel dan ook niet steunen.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Dit voorstel is toegelicht in de vergadering van de commissie E&M van 5 oktober jongstleden. Op dat moment had mijn fractie dit stuk nog niet besproken. Inmiddels is dit wel gebeurd en daar breng ik nu verslag van uit.

Natuurlijk is er respect voor het feit dat GroenLinks dit initiatief neemt, maar wij achten het onze plicht om ook hier kritisch naar te kijken. Immers, van ons eigen budget wordt een fors bedrag gevraagd. De VVD-fractie ziet in dit onderwerp niet spontaan een provinciale kerntaak. Als er al aandacht voor dit onderwerp moet zijn bij de provincie, zou het eerder moeten gaan om het energie- en klimaatbeleid dan om een onderzoek, gefinancierd met middelen uit het statenbudget-2012.

Het probleem dat GroenLinks schetst is er zeker, maar het voorstel lijkt ons niet direct een begin van een aanpak, laat staan van een oplossing. Opdrachten om te onderzoeken waar voor dit doel geld te halen is, spreken ons minder aan. Wij denken dat dat beter kan worden gedaan door degenen die vertoeven in de wereld van bouwen en wonen.

Voorts ontlene wij onze terughoudendheid aan de tekst van het voorstel zelf, de inhoud, maar ook aan ons gevoel dat ons zegt dat het niet op deze manier goed komt. Beide, tekst en gevoel, leiden tot de conclusie dat wij dit voorstel niet kunnen steunen.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Dit voorstel zou ook uit de koker van D66 kunnen komen. De toelichting op dit voorstel heeft nogal wat bureaucratische rimram in zich, en daar zijn wij niet zo gelukkig mee. Men wil een onderzoeksbureau inschakelen en daar zijn inhuurkosten aan verbonden. Wij vinden dat de provincie zelf aan de slag moet, en wel op de volgende wijze. Woningbouw is weliswaar een kerntaak van de gemeenten maar de provincie is regisseur. Zij kan met een keur aan ambtenaren dit onderwerp best zelf behandelen, zij het dat voor de verwerving van EU-subsidies mogelijk enige externe advisering nodig is. Wij hebben geen problemen met het dictum van dit voorstel, maar willen er geen bureaucratische rompslomp eromheen.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Wij hebben lang gediscussieerd over onze kerntaken. Ik zou zeggen: laten wij ons maar bezighouden met datgene waarvoor wij aan de lat staan. Ook ik zie dit onderwerp niet als een provinciale kerntaak. Zo wordt in dit voorstel onder meer gesproken over het organiseren van de bouwconsument in coöperaties. Dat is nogal wat. Waar gaan wij ons mee bemoeien, als provincie?

In het verleden hebben wij gesproken over het energie- en klimaatbeleid. Bij die discussie had de GroenLinks-fractie met een amendement kunnen komen. Dat past prima bij dat pakket. In de commissie hebben wij de woordvoerder van GroenLinks de vraag voorgelegd waarom men niet in beweging is gekomen bij de behandeling van het Omgevingsplan. Immers, in het kader daarvan zijn middelen beschikbaar voor het revitaliseren van de woningmarkt. Nu verlangt men dat er extra geld wordt uitgetrokken terwijl de gedeputeerde miljoenen op de plank heeft liggen. Dat is zonde. Wij kunnen dit geld heel goed voor andere dingen gebruiken. Voorzitter, wij gaan dit niet steunen.

In de commissie is door gedeputeerde Heijning gezegd dat de gemeenten dicht bij dit onderwerp staan. Gedeputeerde De Reu stelde: als wij het nu eens omdraaien en de gemeenten ons eventuele problemen melden die zij zelf niet kunnen oplossen? Zelf heb ik een opmerking gemaakt over bestuurlijke drukte. Wij proberen altijd om met twee partijen oplossingen aan te dragen, maar hiervoor moeten veel meer dan twee partijen rond de tafel gaan zitten.

Voorts, voorzitter, is in de commissie door de woordvoerder van GroenLinks gezegd dat een en ander naar de Staten zou worden doorgeleid,

wellicht in de vorm van een meer concreet voorstel. Welnu, dat hebben wij niet gezien. Dat is jammer, een gemiste kans.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Mijn fractie kijkt met grote zorg naar het gewijzigde kabinetsbeleid met betrekking tot de woningbouwcorporaties en de uitwerking daarvan op de Zeeuwse woningmarkt. Tegen die achtergrond stellen wij dit initiatief van GroenLinks zeer op prijs. Ook de achterliggende gedachte vinden wij goed. Het is mooi wanneer een groot aantal na-oorlogse, dus oudere woningen een update kan krijgen. Dat is goed voor het milieu, voor het woonklimaat en, niet in de laatste plaats, voor de bouwsector.

Wij vinden het wel een beetje jammer dat dit voorstel, na bespreking in de commissie, niet nader is uitgewerkt en aangepast. Die suggestie hebben wij heel duidelijk meegegeven. De signalen die door GroenLinks in de commissie werden gegeven, waren duidelijk. Er was sprake van onvoldoende onderbouwing. Er was geen uitleg en ook geen uitwerking van de begroting. Het toch aanmerkelijke bedrag van 250.000 euro is niet nader onderbouwd. Ook ontbreekt een inschatting van het aantal woningen waar het om zou gaan. Dat vinden wij jammer. Wij stellen vast dat de dekking met middelen uit het statenbudget niet meer valide is, gelet op de motie hieromtrent die de vorige maand is aangenomen.

Toch, voorzitter, hopen wij dat het college nog eens goed wil kijken naar de achterliggende motieven van dit voorstel. Wellicht dat het college wel mogelijkheden ziet om, in overleg met de corporaties en de Zeeuwse bouwwereld, dergelijke zaken te verwezenlijken. Met het voorstel zoals het er nu ligt, kunnen wij helaas niet instemmen.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Wij vinden dat er sprake is van een sympathiek voorstel, maar wij zijn het wel eens met de heer Aalfs die heeft gesteld dat het wel heel veel bureaucratische rompslomp met zich mee zou kunnen brengen. De naam Scoop is genoemd... Moeten wij die weg volgen of niet? Anderzijds moeten wij ons realiseren dat de Europese structuurfondsen nu volop in beweging zijn, in positieve zin. Wij moeten niet aarzelen om daarvan gebruik te maken.

Inderdaad, er zijn grote spanningen op de woningmarkt en er leven zorgen over de positie van de corporaties. Daarom komt mijn fractie vandaag met een motie over dat onderwerp. Graag horen wij van de heer Harpe hoe hij aankijkt tegen onze opmerking over die bureaucratische rompslomp, maar in principe vinden wij dit een voorstel dat zeker de moeite waard is om er nog eens goed naar te kijken, wellicht in overleg met de bouwwereld en de corporaties.

De corporaties dreigen in zwaar weer terecht te komen, voorzitter, hetgeen voor Zeeland een

stapelend negatief effect met zich meebrengt. Mijn fractie heeft "een rondje gebeld". Een corporatie, in Hulst, hebben wij niet kunnen bereiken, maar de overige corporaties maken zich grote zorgen, zo is ons gebleken, over de reële mogelijkheid dat de verhuurdersheffing er komt. Landelijk is al vastgesteld dat dit de vermogenspositie van de corporaties zodanig aantast, dat faillissementen niet zijn uitgesloten. Immers, miljarden inleveren op het investerende vermogen van de corporaties betekent in feite dat men niet meer solvabel is. Dan kan men niets meer.

Wij maken ons daar verschrikkelijke zorgen over. Wij willen daarom elke strohalm aangrijpen om iets te doen aan verbetering van de economische situatie in Zeeland, ook en vooral waar het om de bouwwereld gaat. Wij vragen daarom de Staten om Tweede Kamer en kabinet op te roepen om deze verschrikkelijke maatregel achterwege te laten. Daar hebben wij een motie voor opgesteld. Na de reactie van de heer Harpe zullen wij bepalen hoe wij met het initiatiefvoorstel zullen omgaan.

De **voorzitter**. Door de leden Robesin en Babijn (PvZ) is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 23 november 2012;

overwegende dat:

- *in het regeerakkoord van kabinet-Rutte-II is opgenomen dat de woningcorporaties een "verhuurdersheffing" (corporatietaks) van 2 miljard euro moeten gaan betalen;*
- *zij dit onmogelijk kunnen financieren, waardoor volgens Marc Calon, voorzitter van de koepel van woningcorporaties Aedes, faillissementen onvermijdelijk zijn;*
- *de maatregel in zijn algemeenheid slecht is voor de economie en in het bijzonder voor bouwende Nederland, omdat nieuwbouw en renovatie in de sociale sector volledig dreigen stil te vallen;*
- *de maatregel ook voor de provincie Zeeland ernstige gevolgen kan hebben;*
- *zeker in krimpgebieden als Zeeland zich de noodzaak voordoet dat er blijvend wordt geïnvesteerd in leefbaarheid en duurzaamheid;*
- *woningcorporaties gaandeweg een brede taakopvatting normaal zijn gaan vinden en de bereidheid hebben om te investeren in een veilige, schone leefomgeving, leefbaarheid, duurzaamheid en sociale cohesie in wijk of buurt;*
- *er ondanks de crisis nog steeds geen sprake is van terugloop in het budget voor leefbaarheidsmaatregelen;*

dragen het college van GS op om alles in het werk te stellen om kabinet en Tweede Kamer te

doordringen van de noodzaak dat woningcorporaties, zeker in krimpggebieden, blijvend in staat moeten worden gesteld om te investeren in een goed beheer van woningen en woonomgeving, leefbaarheid, duurzaamheid en sociale cohesie en duidelijk maken dat een "verhuurdersheffing" daar allerminst bij past;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 1.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Voorzitter. Of het zo moet zijn... Gisteren hebben wij, mijn man en ik, de laatste hand laten leggen aan de isolatie van onze woning, bouwjaar 1965. Zoals het er nu naar uitziet, zal onze woning binnenkort energie-gelabeld zijn. En nu dit voorstel... Er is al veel over gezegd: geen kerntaak maar een gemeentelijke taak.

De CDA-fractie spreekt haar waardering uit voor de initiatiefnemer, de heer Harpe. Het is een sympathiek voorstel waar wij ons deels wel in zouden kunnen vinden. Edoch, het derde aandachtsstreepje in het voorstel heeft ons doen besluiten om het niet te steunen. Het aanwenden van Europese subsidie gebeurt altijd op basis van cofinanciering. Het bedrag dat hiermee uiteindelijk gemoed zal zijn, kunnen wij niet overzien, maar wie A zegt moet ook B zeggen. Met alleen een onderzoek komt men er niet. Er zullen daarna meer financiële offers worden gevraagd.

Nogmaals: er is sprake van een sympathiek voorstel, maar het financiële risico is voor de CDA-fractie te onzeker om ermee in te stemmen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Vrijwel alle woordvoerders hebben het over het budget gehad. Uit het statenbudget worden gelden geput, dit jaar en volgend jaar. Verwezen is naar de eerder aangenomen CDA-motie als gevolg waarvan die gelden niet meer geheel beschikbaar zouden zijn. Welnu, ik heb daar ambtelijk naar geïnformeerd waarbij mij is gezegd dat dit binnen de mogelijkheden van het statenbudget valt. Daar houd ik mij aan.

Het statenbudget is mijns inziens een "aanjaagbudget". Je kunt het vergelijken met de voorstellen die in verband met de Economische Agenda worden gedaan. Er worden businesscases voorgesteld, ze worden aan de Staten voorgelegd en de Staten stellen uiteindelijk geld beschikbaar. Dezelfde structuur is gekoppeld aan het voorliggende voorstel, in de zin van: geef ons de mogelijkheid om met private en publieke partijen te gaan overleggen en vervolgens komen wij met een businesscase bij de Staten en kan in financiële zin worden nagegaan hoe met dit voorstel moet worden omgegaan.

Voorzitter. Wat de Europese subsidie betreft is de taak van de provincie niet onbelangrijk. Het Europese Globaliseringsfonds biedt nu ook mogelijkheden om bij massa-ontslag --helaas hebben wij met die realiteit te maken-- mensen om te scholen, specifiek in de richting van verduurzaming. Als wij die gelegenheid hebben met een methodiek die goed vergelijkbaar is met de werkwijze die in het kader van de economische visie wordt gevolgd, is het mijns inziens zeer verstandig om te doen wat met dit initiatiefvoorstel wordt beoogd.

Het bedrag dat door GroenLinks wordt vermeld, is zo goed mogelijk gekozen op basis van "expert judgement". Als dit voorstel bij het college belandt, heb ik er alle vertrouwen in dat dit budget niet hoe dan ook wordt opgemaakt, maar dat er op een degelijke manier mee wordt omgegaan.

Het begrip "kerntaak" is een aantal malen genoemd. Voorzitter, het gaat hierbij onder meer om scholing ten behoeve van mensen die zonder werk komen te zitten, omscholing naar werk in de sfeer van duurzaamheid. Als er op die manier wordt gewerkt aan werkgelegenheid, is dat een niet onbelangrijke economische factor. Ik denk dan ook dat dit tot de kerntaken van de provincie zou moeten behoren, nog afgezien van de taak die de provincie heeft waar het gaat om het beschikbaar stellen van Europese gelden.

De heer Dorst meent dat er geen sprake is van een kerntaak en verwijst naar het Omgevingsplan, het revitaliseren van de woningbouw. Ik denk, voorzitter, dat wij op dezelfde lijn zitten. Ook in het kader van het Omgevingsplan wordt dit tot de kerntaken gerekend. De heer Dorst meent dat de gemeenten het moeten doen. Welnu, dat zit ook in het voorstel. Wij willen het onderzoek met veel partijen, ook de publieke, doen. Dat moet in de beoogde businesscase tot uitdrukking komen. Het is zeker niet de bedoeling om bureaucratische toestanden te organiseren; hoe minder, hoe beter. In het voorstel wordt Scoop als voorbeeld vermeld. Elke betere suggestie wordt graag meegenomen.

De heer **Dorst** (SGP). Ik heb inderdaad gezegd dat het geen kerntaak is en daarbij heb ik bij wijze van voorbeeld bedoeld op het mede oprichten of het mogelijk maken van coöperaties door opdrachtgevers. Daarvan heb ik gezegd: moeten wij ons daarmee bemoeien?

De heer **Harpe** (GL). Ik denk niet, voorzitter, dat het de bedoeling is dat wij organisaties gaan oprichten. De bedoeling is om op dit terrein aanjager te zijn. Hieraan zullen meer partijen financieel moeten bijdragen, zoals in het voorstel wordt gesteld. Het is nog maar de vraag of de provincie daar inderdaad actief budget aan moet toevoegen. Maar goed, het zijn de Staten die daarover gaan.

Inderdaad zijn in de commissie opmerkingen over ons voorstel gemaakt die ik vervolgens heb doorgekregen. Het betrof onder meer het budget. Welnu, voorzitter, ik denk dat ik dat aspect voldoende heb toegelicht en daarmee duidelijk heb gemaakt waarom het voorstel niet is aangepast. Iedereen schrijft een voorstel op zijn eigen wijze; daar moet men maar een beetje doorheen prikken.

Een niet onbelangrijk punt is --het kan alleen maar achteraf worden geconstateerd-- dat de inhoud van ons voorstel bijna letterlijk is opgenomen in het regeerakkoord. Toen wij ons voorstel formuleerden, wisten wij dat nog niet, maar ook "Den Haag" zegt dat in dit soort zaken moet worden geïnvesteerd. Ik kan mij voorstellen dat tegen die achtergrond ook op rijksmiddelen een beroep kan worden gedaan.

Mevrouw Meulenberg heeft aangegeven hoe plezierig het is als je huisje er weer droog en warm bijstaat. Ze heeft waardering voor het voorstel, maar maakt bezwaar tegen cofinanciering. Ik heb al aangegeven dat het om een aanjaagfunctie gaat en dat wij ook van private en publieke partijen, waaronder de gemeenten, geld verwachten.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. De heer Harpe geeft aan dat het tot de mogelijkheden behoort om hiervoor geld uit het statenbudget te halen, maar wij hebben ook gewezen op de enorme bureaucratie die dit voorstel met zich zou kunnen meebrengen. Ik denk hierbij aan onderzoek door Scoop enz. Je loopt tegen een papierberg aan die je niet wil.

De heer **Harpe** (GL). Ik heb al gezegd dat het inzetten van Scoop voor ons geen must is en dat wij hiermee in feite de methodiek van de Economische Agenda volgen, met een businesscase. Daar proberen wij zo goed en zo degelijk mogelijk mee om te gaan. Ik denk dat wij het in die zin eens zijn.

De heer **Hamelink** (PvdA). Voorzitter. In de commissie heb ik dit voorstel als sympathiek omarmd. Bij die gelegenheid gaf ik aan dat ik het met verve in de fractie zou verdedigen. Welnu, ik geef niet graag mijn verlies toe maar moet dat nu toch doen. Met andere woorden: de PvdA-fractie is niet door mij en ook niet door het voorstel overtuigd. Zij zal tegen stemmen.

Het voorstel wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ, GL, D66 en de SP voor dit voorstel hebben gestemd.

In stemming komt motie nr. 1 van het lid Robesin c.s. over de "corporatietaks".

De heer **Heijning** (GS). Voorzitter. Deze motie is, gelet op de daarin verwoorde opdracht, op zichzelf sympathiek. Echter, ik constateer dat het dictum specifiek op de verhuurdersheffing is gericht. Wij zouden het liever iets ruimer opvatten. Natuurlijk zijn er op de woningmarkt veel meer problemen waar het kabinet plannen voor heeft. Het gaat dus niet alleen om de genoemde heffing. Er is ook nog zoiets als de Vestia-heffing terwijl er bij de corporaties veel onrust leeft in verband met de koppeling aan de WOZ-waarde, die overigens voor de huurders weer positief kan uitvallen. Er zijn dus meer redenen om hier eens goed over na te denken dan alleen de verhuurdersheffing. Als wij de motie breed kunnen opvatten, vinden wij haar prima.

De **voorzitter**. Hoe breed?

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter, de raderen draaien...

De **voorzitter**. Dat is nooit weg.

De heer **Robesin** (PvZ). Als er sprake is van een brede interpretatie, zoals aangegeven door de gedeputeerde, vinden wij dat prima.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de heer Babijn (CDA) tegen deze motie heeft gestemd.

20. Statenvoorstel Economische Agenda (E&M-60A)

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. In "Stuwende Krachten" focust het college op economische ontwikkeling, groei en innovatie. GS geven in dit programma aan dat zij, samen met MKB, BZW en andere maatschappelijke partners, een tot de verbeelding sprekende Economische Agenda gaan opstellen. Welnu, de PVV-fractie heeft met waardering kennisgenomen van de conceptnota-Economische Agenda. Wij zien deze nota als een pragmatisch stuk; de invulling dient samen met de partners te geschieden. Het stuk kent een logische opbouw, is goed leesbaar, maar samen met de bijlagen gaat het om bijna honderd bladzijden. Het stuk is "full colour" uitgevoerd en in A4-formaat naar de statenleden verzonden. Eigenlijk is dit geen goede presentatie, gelet op de kosten die verbonden zijn aan lay-out en drukken. Ons inziens had men met een uitvoering in zwart-wit kunnen volstaan. Ook hier had men wat economischer met de middelen kunnen omspringen.

Voorzitter. Sturing vindt plaats op drie doelstellingen: werkgelegenheid (gelijkblijvend in de periode 2013-2015); werkloosheid (geen toename in de periode 2013-2015); toegevoegde waarde (blijft gelijk in de periode 2013-2015). Er zijn zes thema's, zeven sectoren en negen businesscases. Voor deze ambities is voor de komende drie jaar een bedrag van 16,5 miljoen gereserveerd: economie-algemeen: 3 miljoen; recreatie en toerisme: 3 miljoen; landbouw en visserij: 3 miljoen; onderwijs en kennis: 3 miljoen; biobased economy: 4,5 miljoen.

Voor deze Economische Agenda is dus 16,5 miljoen, geld van Henk en Ingrid, gereserveerd. Voor dat geld zijn ons inziens zeer specifieke, typisch paarse bestemmingen aangegeven. Ik verwijst naar de 4,5 miljoen voor de biobased economy, een economie waarin gewassen en reststromen in landbouw en voedingsmiddelenindustrie worden ingezet voor niet-voedsel-toepassingen. Groene grondstoffen worden toegepast als materialen, chemicaliën, transportbrandstoffen en energie. Zonde van het geld, voorzitter. Die 4,5 miljoen kan in een tijd waarin de burger toch al zo zwaar wordt getroffen door "Paars-III", beter worden besteed aan lastenverlichting. Zonde van het geld om dit te besteden aan een linkse hobby. Dat is leuk voor de linkse Bühne en de ondernemerskliek die hieraan geld verdienen. Typisch een paars gedrocht, voorzitter.

Hoopgevend is echter de beweging van subsidiëren naar financieren. Bij een businesscase moet tenminste 50% van het geld afkomstig zijn van private partijen. Is de conclusie van mijn fractie juist dat de genoemde 16,5 miljoen niet wordt weggegeven maar uitgeleend? Begrijpt de fractie van de PVV het goed als zij aanneemt dat dit bedrag weer terugkomt? Komt het geld ook terug, verhoogd met rendement? Om een dergelijk daadkrachtig beleid te verwezenlijken, kan het soms noodzakelijk zijn dat de overheid een eerste financiële bijdrage levert ten behoeve van projecten en programma's. De provincie gaat dus optreden als investeerder in projecten. Ze wordt participant bij projecten of bedrijven. Op welke wijze wil het college dit gaan doen? Wordt de provincie aandeelhouder? Stelt zij geld in de vorm van leningen ter beschikking? Welke vormen van zekerheden worden er gevraagd?

Voorzitter. Met deze Economische Agenda wil het college een impuls geven aan kansrijke projecten. Ook wil het college op deze manier programma's een kans geven die op de markt nog niet of onvoldoende tot ontwikkeling zijn gekomen. In het laatste geval kan er sprake zijn van onzekerheden. Ook is het mogelijk dat er een collectieve component inziet die niet door individuele bedrijven kan worden opgelost.

Kijk, dat zijn nog eens ambities. Daar kom je een eind mee. Of van de regen in de drup? De provincie gaat optreden als investmentbanker. GS geven echter volmondig toe dat de hiervoor benodigde kennis tot op heden niet aanwezig is.

De heer **Colijn** (CU). Volgens mij heeft u er helemaal niks van begrepen. Hoe kunt u nu met lastenverlichting ooit geld terugverdienen? Misschien kunt u dat nog eens uitleggen. Dat investeren ten behoeve van de Zeeuwse economie een "paars gedrocht" is... Dat gaat mij echt te ver.

De heer **Markusse** (PVV). Ik herhaal dat GS volmondig toegeven dat de benodigde kennis tot op heden niet aanwezig is. Die moet immers nog stapsgewijze worden geïntroduceerd en geïmplementeerd.

Blijkbaar, voorzitter, beschikt het college over een glazen bol waarin het kan zien of een project inderdaad kansrijk is. Ook mijn fractie wil wel eens in die bol kijken, maar ze vreest dat ze alleen wat glas met wat luchtballen zal zien, en niet de kleren van de keizer die anderen erin zien. De fractie van de PVV hoopt dat het een andere glazen bol is dan die waarin GS keken toen ze een half miljoen in het voetbalmuseum, ook wel Football Experience genoemd, stopten. Kennelijk was die glazen bol niet al te helder. Immers, naar dat geld kan, althans volgens de heer Heijning, de provincie fluiten. Dat is dan wel weer een half miljoen aan gemeenschapsgeld. Zag men toen niet ook de kleren van de keizer in de glazen bol? Mijn fractie hoopt van ganser harte dat met het nieuwe beleid ons dergelijke deconfitures bespaard blijven.

Voorzitter. Kennis ontstaat meestal op basis van inductie. Er zijn bepaalde gevallen en aan de hand daarvan wordt een regel opgesteld of, eventueel, een wetmatigheid. Kan het college voorbeelden geven van projecten ten aanzien waarvan het op de voorgestelde wijze heeft gewerkt en die vervolgens tot een succes rijpten? Graag krijgen wij ook een lijstje van de gevallen waarbij het niet zo ging.

Wij mogen hopen dat de verdeling van de 16,5 miljoen geen dogma is. Kan er nog van deze verdeling worden afgeweken? Is er de nodige flexibiliteit om dit geld daadwerkelijk toe te delen aan kansrijke projecten? Of is het geld niet geoormerkt en gaat er, koste wat het kost, 4,5 miljoen naar de biobased economy?

De heer **Colijn** (CU). Kunt u op grond van de visie van de PVV eens een kansrijk project voor Zeeland noemen?

De heer **Markusse** (PVV). Dat is nu niet aan de orde. Het is het college dat met die projecten moet komen.

De heer **Colijn** (CU). Als u kritiek uit op een plan, verwacht ik dat u ook een visie hebt op wat u dan wel een kansrijk project vindt.

De heer **Markusse** (PVV). Ik vind de ontwikkeling van de aquacultuur een zeer positieve zaak. Zo kan ik er wel meer noemen.

Voorzitter. Op welke wijze wordt er een selectie gemaakt met betrekking tot de kansrijke projecten? Wat zijn de leidende criteria bij een dergelijke selectie? Het budget is 16,5 miljoen. Moet al dat geld ook worden opgemaakt? Gaat dit geld koste wat het kost de deur uit? Wat zijn de rendementseisen die worden gesteld? Het lijkt er sterk op dat dit geld opmoet. De businesscases worden immers niet voorgelegd aan de Staten.

De PVV-fractie is van mening dat de Economische Agenda een wenkend perspectief schetst, maar er is ook nog veel mist. Mogelijk schept het college meer duidelijkheid door onze vragen goed te beantwoorden.

De heer **Hageman** (PvdA). Voorzitter. Ik heb even zitten rekenen... De heer Markusse heeft een voorstel gedaan, namelijk om de 4,5 miljoen voor de biobased economy --dat vindt hij een linkse hobby-- om te zetten in een lastenverlichting voor de Zeeuwen. Dat zou dan neerkomen op een tientje per huishouden per jaar. Kan hij de stelling onderbouwen dat dat een betere investering is dan die ten behoeve van de biobased economy?

De heer **Markusse** (PVV). Het lijkt mij beter dat wij nu eerst even luisteren naar datgene wat de gedeputeerde hierover heeft te zeggen.

De heer **Hageman** (PvdA). Maar u komt met dit voorstel. Ik neem aan dat u zo'n voorstel dan ook kunt onderbouwen. Ik vraag het aan u want u komt met dit voorstel, en niet het college.

De heer **Markusse** (PVV). Ik begrijp ook wel dat een tientje per burger niet veel is, maar het gaat natuurlijk ook om het gebaar.

De heer **Hageman** (PvdA). Het is dus voor u symboolpolitiek? Komen volgens de PVV alle maatregelen, zoals investeringen ten behoeve van het milieu, neer op linkse hobby's? Moet dat allemaal maar weg?

De heer **Markusse** (PVV). Dat hoort u mij niet zeggen.

De heer **Hageman** (PvdA). Wat hoor ik dan wel zeggen?

De heer **Markusse** (PVV). U hoort mij zeggen dat de Economische Agenda op zich een goed idee is maar dat wij ook goed moeten opletten hoe wij dit

in financiële zin gaan onderbouwen. Wat de besteding van deze middelen betreft stellen wij ons zeer kritisch op.

De heer **Hageman** (PvdA). Als dat de samenvatting van uw betoog is... Maar u zegt er nog een heleboel omheen. Dat doet u voor de bühne, of wat dan ook, maar dat is kennelijk niet belangrijk.

De heer **Markusse** (PVV). Natuurlijk is dat belangrijk voor het complete verhaal, en ik spreek niet voor de bühne alleen. Ik denk dat datgene wat ik heb gezegd steekhoudend is.

De **voorzitter**. Ik geef het woord aan de heer Oudeman die zijn maidenspeech zal houden.

De heer **Oudeman** (CDA). Voorzitter. Afgelopen zondagavond was ik bij mijn oma toen er hard op de deur werd geklopt... Zwarte piet stond op de stoep, met een heel grote doos. Daarin zat een prachtige HD-televisie waarvan ik het merk nu niet zal noemen. U weet het: wie zichzelf niet kietelt, lacht nooit. Mijn oma kijkt nu dus op een splinternieuwe televisie naar ons en zij heeft, als goede rentmeester, haar elf jaar oude toestel cadeau gedaan aan haar kleinzoon.

Waarom vertel ik dit? Voorzitter. De Nederlandse economie lijkt in een triple-dip-recessie terecht te komen. Mede door een historisch laag consumentenvertrouwen blijft de binnenlandse vraag achter, met een toenemende werkloosheid als gevolg, ook in Zeeland. Burgers kijken naar de politiek om de economische crisis aan te pakken, maar de invloed van de provinciale politiek op de conjuncturele ontwikkeling van de Zeeuwse economie is zeer beperkt. Misschien is het beste dat wij daarvoor kunnen doen, de oproep aan de Zeeuwen om, net als mijn oma, vooral goed Sinterklaas te vieren en dus, voorzover financieel mogelijk, de hand niet op de knip te houden.

Met de Economische Agenda die wij vandaag behandelen, hopen wij in ieder geval de structurele ontwikkeling van de Zeeuwse economie te versterken. Dat is nodig, want uit het regionale innovatiescoreboard van de Europese Commissie blijkt dat onze provincie qua innovatie slechts een middenmoter is. Wij scoren wat dit betreft slechter dan de ons omringende regio's. Een belangrijke reden is het achterblijven van publieke investeringen in onderzoek en ontwikkeling. Met andere woorden: er is werk aan de winkel.

Gelukkig ziet de CDA-fractie, evenals het college, volop economische kansen voor Zeeland. Wij denken hierbij onder meer aan de vergroening en verduurzaming van de economie, de biobased economy. Economische Impuls Zeeland en Zeeland Seaports zullen intensief samen moeten werken om nieuwe bedrijven naar Zeeland te halen. Recent zien wij echter dat vooral aan de andere

kant van de grens, in de omgeving van Gent, zich nieuwe bedrijven vestigen. Mijn fractie vraagt zich af waarom de schepen doorvaren naar Gent en niet aanmeren in de Kanaalzone. Wij horen graag van het college of men dit kan verklaren en of deze situatie met de businesscase biobased economy kan worden verbeterd.

Voorzitter. De zware industrie die in de jaren zestig en zeventig naar Zeeland is gekomen, moet tijdig het productieproces innoveren. Anders is het risico groot dat deze bedrijven omvallen. De CDA-fractie vraagt in het bijzonder aandacht voor het stimuleren van de noodzakelijke procesinnovatie bij deze zware industrie. Containerisatie is cruciaal voor de Zeeuwse havens. Daarom onderstreept mijn fractie nogmaals dat in de havens op een zo kort mogelijke termijn een containerterminal moet worden gerealiseerd. De VCT lijkt hiervoor het meest voor de hand liggen.

Voorzitter. De havens zijn van vitaal belang voor de Zeeuwse economie en werkgelegenheid, maar er zijn nog meer economische kansen. Wat dacht u bijvoorbeeld van de nieuwe teelten en technieken in de landbouw en de visserij, de aquacultuur? De eerste kilo's gekweekte Zeeuwse tong vlogen recent binnen een enkele dag de winkel uit. Mijn fractie is dan ook blij met de verschillende sectoren waarvoor in de Economische Agenda is gekozen en met de verdeling van middelen die daarbij hoort. Het geld wordt besteed aan businesscases, en datgene wordt gedaan waaraan behoefte bestaat bij bedrijfsleven en samenleving. Voor de CDA-fractie is van grote waarde dat voor iedere businesscase een trekker uit het bedrijfsleven wordt benoemd, een persoon met gezag binnen de sector en met een netwerk binnen en buiten Zeeland. Graag horen wij van het college of het hierover vandaag al concrete mededelingen kan doen.

Ook is voor mijn fractie zeer belangrijk dat private partijen minimaal 50% investeren in middelen of personele inbreng, gedurende de hele periode van een businesscase. Hierdoor wordt voorkomen dat de financiële lasten te eenzijdig bij de provincie komen te liggen. Voorts is het verstandig dat het college aansluiting zoekt met het economische beleid van hogere overheden, zoals het nationale topsectorenbeleid en de EU-2020-agenda. De CDA-fractie wil dat als gevolg hiervan extra geld van Brussel en Den Haag naar Zeeland gaat. Overigens, wij zijn benieuwd of er bij de concrete invulling van de Economische Agenda ook met gemeenten en waterschap wordt samengewerkt.

Graag, voorzitter, vraagt de CDA-fractie extra aandacht voor twee economische kansen die naar haar mening onderbelicht zijn gebleven. In de eerste plaats onderstrepen wij dat Zeeland een heel aantrekkelijke provincie is om in te wonen en te leven. Onder meer het "nieuwe werken" vergroot

de mogelijkheden om in Zeeland te wonen en buiten Zeeland, bijvoorbeeld in de Randstad of in de regio Antwerpen, te werken. Ons inziens biedt dit grote kansen om kapitaalkrachtige huishoudens naar Zeeland te halen. Als ons dit lukt, levert het een enorme economische impuls op. In het bijzonder kunnen de Zeeuwse diensteneconomie op de terreinen cultuur, horeca, zorg enz., en de detailhandel hiervan profiteren. Ziet het college hierin, evenals de CDA-fractie, een grote kans voor Zeeland en is er in de Economische Agenda voldoende ruimte om hiermee aan de slag te gaan?

In de tweede plaats noem ik de ICT die cruciaal is voor economische ontwikkeling en innovatie. Een optimale digitale infrastructuur is een vereiste. Directeur Dick ten Voorde van EIZ gaf onlangs aan welke grote kansen er voor Zeeland zijn, bijvoorbeeld in verband met de ontwikkeling van regionale datacentra. Verschillende partijen in Zeeland ontplooiën afzonderlijk van elkaar initiatieven om de digitale infrastructuur te verbeteren en ICT-toepassingen te ontwikkelen, bijvoorbeeld wifi-Zeeland, gratis wifi in Veere en initiatieven in de gemeenten Terneuzen en Tholen om bedrijven aan te sluiten op het glasvezelnet.

Voorzitter. Voor de economie en de leefbaarheid van Zeeland zijn een gezamenlijke aanpak en een breed gedragen Zeeuwse visie op de ontwikkeling van digitale infrastructuur en ICT-toepassingen gewenst. Daarom dient de CDA-fractie, samen met de fractie van de CU, een motie in. Hiermee wordt het college verzocht om samen met bedrijfsleven en andere overheden een Zeeuwse digitale agenda op te stellen. Die agenda dient zo te worden opgesteld dat zij kan dienen als basis voor een succesvol beroep op Europese fondsen. De Europese Commissie stelt, met de "Connecting Europe-faciliteit" vanaf 2014 9,2 miljard beschikbaar voor onder meer de ontwikkeling van digitale infrastructuur.

Papier is geduldig. Het gaat nu om de concrete invulling van de businesscases en de uitvoering daarvan. De CDA-fractie verwacht concrete doelen en, in de komende jaren, concrete resultaten. Wij zullen dit onder meer aan de hand van de jaarplannen scherp blijven volgen. Daarnaast zullen wij ons steentje bijdragen aan de succesvolle realisatie van de Economische Agenda.

De voorzitter.. Mijnheer Oudeman, gefeliciteerd met uw maidenspeech.

Door de leden Oudeman en Colijn is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 23 november 2012;

constaterende dat:

- in de Economische Agenda de ICT in Zeeland een belangrijke voorwaarde is voor succesvol ondernemerschap;
- er verschillende partijen in Zeeland afzonderlijk van elkaar initiatieven ontplooiën om de digitale infrastructuur te verbeteren en ICT-toepassingen te ontwikkelen;
- het vooralsnog ontbreekt aan een gezamenlijke aanpak en een breed gedragen Zeeuwse visie op hoe de digitale infrastructuur en ICT-toepassingen zich in Zeeland zouden moeten ontwikkelen om concurrerend te kunnen blijven;

overwegende dat:

- het belang van ICT-toepassingen in voor Zeeland belangrijke sectoren, zoals de zorg, agrofood en zakelijke dienstverlening, sterk zal toenemen;
- de provincie Noord-Brabant met de Digitale Agenda Brabant fors investeert in de ontwikkeling van de digitale infrastructuur in Noord-Brabant;
- de Europese Commissie met de Connecting Europe-faciliteit vanaf 2014 9,2 miljard beschikbaar stelt voor onder andere de ontwikkeling van digitale infrastructuur;
- een Digitale Agenda volgens het college van GS als uitgangspunt zou kunnen dienen voor een gericht beroep op een Europees fonds;

van mening dat de economie en leefbaarheid van Zeeland gebaat zijn bij een gezamenlijke aanpak en een breed gedragen Zeeuwse visie op de ontwikkeling van de digitale infrastructuur en ICT-toepassingen in Zeeland;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- samen met overheden en bedrijfsleven een Zeeuwse Digitale Agenda op te stellen met een visie op en een gezamenlijke aanpak van de ontwikkeling van de digitale infrastructuur en ICT-toepassingen in Zeeland;
- deze Zeeuwse Digitale Agenda zo op te stellen dat zij kan dienen als basis voor het succesvol beroep doen op Europese fondsen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 2.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Het voorstel van GS om de Economische Agenda vast te stellen, begint met een soort disclaimer: "De provinciale invloed op de regionale economie is dermate klein dat het effect op indicatoren zoals werkgelegenheid beperkt is. De Zeeuwse economie is voor een groot deel afhankelijk van factoren die buiten de invloedssfeer van de provincie Zeeland liggen, zoals de nationale en de wereldeconomie en de bereidheid van het bedrijfsleven om te

investeren.". Met andere woorden, voorzitter: Provinciale Staten, het zijn economisch beroerde tijden; er gebeurt veel om ons heen dat wij niet of nauwelijks kunnen beïnvloeden; dus reken ons er niet op af als het anders uitpakt dan gehoopt.

In de Economische Agenda zelf staan daar ferme teksten tegenover. Ik citeer: "De provinciale rol in het economische beleid is leidend en stimulerend." en: "De provincie is beleidsbepaler en geeft richting aan economische ontwikkelingen. Wij investeren met menskracht en financiële middelen. Wij zorgen voor een excellent vestigingsklimaat en een stevige economische infrastructuur.". Voorzitter, dat zijn geen woorden zonder ambitie; integendeel, de ambitie spat ervan af.

Beide citaten zijn waar. Natuurlijk moeten wij onze bescheiden plaats in het mondiale erkennen, maar burgers en bedrijven mogen van de provincie verwachten dat deze zich op provinciale schaal tot het uiterste inspant om te doen wat mogelijk is om ons bedrijfsleven en daarmee onze banen door deze economisch moeilijke fase heen te helpen. Dat plichtsbesef en die ambitie straalt de Economische Agenda uit. Wij complimenteren het college daarmee. Wat dat betreft kan de gedeputeerde de tranen die hij stellig in de ogen heeft gekregen als gevolg van de bijdrage van de heer Markusse, drogen...

Voorzitter. De thema's, sectoren en businesscases vormen tezamen de ruggengraat van het nieuwe economische beleid. In het bijzonder het instrument van de businesscase moet ons bedrijfsleven tot het uiterste prikkelen om initiatieven te nemen. De middelen zijn er, maar zonder private initiatieven blijven ze in kas. Zo'n gang van zaken zou niet goed zijn. Het is immers de bedoeling dat met deze middelen meer andere middelen worden aangetrokken om op die manier weer meer van de Economische Agenda te realiseren.

Innovatie en duurzaamheid, ondernemerschap en hoogwaardige werkgelegenheid zijn natuurlijk nastrevenswaardige zaken. Ze hebben alles te maken met de wijze waarop de economie toekomstbestendig kan en moet worden gemaakt. Echter, de VVD-fractie wil ook stilstaan bij de bedrijvigheid die sinds de jaren zestig Zeeland uit zijn isolement heeft gehaald, op de kaart heeft gezet en welvaart heeft gebracht. Ik noem bedrijven als Zalco en Thermphos en hun rechtsvoorgangers, en Dow. Deze industriële bedrijven hebben zeer veel bijgedragen aan het Zeeland van nu. Met deze bedrijven zijn het Sloegebied en de Kanaalzone economische trekpaarden geworden die ons banen hebben gebracht. Die banen en alle daarvan afgeleide, indirecte banen lijken nu in no time tussen onze vingers weg te glijpen. Je houdt je hart vast... Wat komt er nog meer aan? Vanochtend is ook gesproken over de medewerkers van Torentijd en

andere bedreigde sectoren. Het is een ramp voor de mensen die vele jaren hun beste krachten hebben gegeven aan deze sectoren, en een grote bedreiging voor de werkgelegenheid in onze provincie, en daarmee voor ons toekomstperspectief.

Ook hiervoor, voor deze banen, zullen wij een Economische Agenda moeten hebben. Immers, onze jongens en meisjes die nu beroepsonderwijs volgen, moeten dadelijk aan de slag kunnen gaan en hun eigen boterham verdienen, als het even kan in Zeeland. Wij hebben er absoluut geen twijfel over dat het college zich binnen het mogelijke voor deze groepen wil inzetten. Dat hebben wij ook vanochtend gehoord. Echter, mijn fractie grijpt deze gelegenheid aan om juist vandaag --nu er over het toekomstige economische beleid wordt gesproken en er wordt ingezet op grote doelen-- de verloren en bedreigde werkgelegenheid in de industrie uitdrukkelijk aan de orde stellen.

Voorzitter. De VVD-fractie hecht aan een ordentelijk verloop van het beleidsproces. Het college, in het bijzonder gedeputeerde De Reu, is hiermee bij de voorbereiding van de Economische Agenda creatief omgegaan. Gelet op de wijze van totstandkoming --een interactief proces tussen overheid en bedrijfsleven-- hebben wij er begrip voor getoond dat de Staten in dit proces niet de eerste viool hebben kunnen spelen. Maar nu ligt de Economische Agenda er en is alles erop gericht om daarvan een succes te maken. Er liggen budgetten gereed. Graag wil ik nog eens van het college horen hoe het de Staten bij de uitvoering van de Economische Agenda wil betrekken. Hoe zit het met het toekennen van de budgetten en hoe kunnen de Staten hun inbreng hebben met betrekking tot de businesscases? Gebeurt dat alleen via het jaarplan of ook anderszins? Hoe moeten wij de paragraaf "Uitvoering en verantwoording" interpreteren? Men begrijpe mij goed, voorzitter: de VVD-fractie wil niet met GS aan het stuur zitten, maar nu de Economische Agenda er is, willen wij wel graag meedoen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De heer Van Geesbergen legt het college een aantal vragen voor. Hij vraagt zich af hoe de Staten mee kunnen doen. Zijn fractie wil niet aan het stuur zitten, maar wel op de achterbank. Kan hij meer precies aangeven wat zijn fractie wil? Ik kan mij voorstellen dat zij concreet betrokken wil worden bij de uitvoering van de Economische Agenda. Hoe moet dat gebeuren?

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Daarover heb ik de gedeputeerde een vraag gesteld. In tweede termijn wil ik met u nagaan of wij met het daarop gegeven antwoord kunnen leven. Ik heb uw concept-amendement gezien. Wellicht stelt het u

teleur dat ik nu daarvoor niet meteen steun uitspreek, maar ik praat nu eerst even met het college.

De heer **Harpe** (GL). Ik dacht dat u nu ook een beetje tegen de Staten aan het praten was... Ik vraag u om de mening van de VVD-fractie. Die heeft u toch? U komt wel heel gemakkelijk weg als u zegt: college, zeg het maar en vervolgens zeggen wij wel of het wel of niet goed is.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Wij hebben bij de vorige edities van de Economische Agenda gesproken over de totstandkoming daarvan. Wij hebben geaccepteerd dat die wijze van totstandkoming een proces was waarbij de Staten niet de eerste viool speelden. Ik herinner eraan dat de kadernota een stuk was dat eerder buiten ons tot stand kwam dan met ons. Nu ligt de Economische Agenda er en ik spreek graag met het college af hoe wij, als Staten, bij de uitvoering worden betrokken. Wij gaan hier een paar jaar op een zeer concrete manier mee om. Ik voeg daar direct aan toe dat GS en PS wat dit betreft niet bij elkaar op schoot behoeven te zitten om hetzelfde werk te doen. Ik leg de gedeputeerde de vraag voor hoe de Staten een goed gevoel kan worden gegeven bij de voortgang met betrekking tot de Economische Agenda. Ik ben nog niet zover dat ik uw amendement kan steunen en het college nu al in die zin ga verplichten. Dat stelt u misschien teleur, maar zo sta ik er in eerste termijn in.

Voorzitter. Wat Land in Zee betreft complimenteren wij het college met de wijze waarop dit "merk" is weergegeven in de Economische Agenda. In de eerstvolgende vergadering van de commissie E&M staat het rapport van de rekenkamer over de promotie op de agenda. Nog steeds hebben de Staten niet inhoudelijk kunnen spreken over Land in Zee. De VVD-fractie wil van het gezeur over "van wie Land in Zee is" af. Het is de bedoeling dat Land in Zee van ons allemaal wordt. Als daarvoor een formeel besluit van de Staten noodzakelijk is, laten wij daar dan snel werk van maken. Voorzitter, toen ik dit opschreef, had ik mijn envelop nog niet opengemaakt waarin stond dat ik op mijn wenken werd bediend. Niettemin wil ik tot uitdrukking brengen dat wij zo snel mogelijk Land in Zee van iedereen willen maken. Wat ons betreft wordt dit merk zo natureel mogelijk gebruikt. Niet elk beleidsonderdeel leent zich ervoor om op grond van Land in Zee op dezelfde wijze te worden benaderd. Het beeld is te mooi om het krampachtig of gekunsteld toe te passen.

Voorzitter. Mijn fractie spreekt de wens uit dat deze nieuwe aanpak van het economische beleid mag bijdragen aan een economisch gezonde provincie Zeeland. Voor ons moet dat een resultaat

zijn voor alle Zeeuwen, dus ook voor de Zeeuwen die qua werk nu zo in de verdrukking zitten.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Eerder, toen de zaak Thermphos aan de orde was, heeft mijn fractie zich daar niet over uitgesproken. Dat komt omdat wij niet door het precaire proces dat thans loopt, heen wilden lopen, en ook omdat wij dit wilden betrekken bij de behandeling van deze Economische Agenda. Voor mensen die hun werk zijn kwijtgeraakt en mensen wier werk in zwaar weer verkeert, zal het goed nieuws moeten zijn dat er mogelijk iets kan worden gedaan om de werkgelegenheid in Zeeland te stimuleren. Deze Economische Agenda heeft dat in zich.

Anders dan sommige anderen zien wij dit niet als "linkse hobby's" of "geld weggooien", maar als oprechte pogingen om wegen te vinden om de Zeeuwse economie te versterken en te behouden. Niet alle voorstellen in deze agenda zullen direct leiden tot enorme resultaten, maar als er een of twee pareltjes tussenzitten, is dat mooi meegenomen en dan is dat zelfs genoeg om deze toch wel forse investering waar te maken. Wij hebben alle reden om ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk pareltjes tussenzitten en dat wij ons geld niet zetten op verliezende paarden of --om het meer precies te zeggen-- verloren pilots. Welnu, daar zit voor ons een zorgpunt.

In het vijfde hoofdstuk wordt een aantal businesscases genoemd, maar ze zijn nog niet uitgeschreven. We kunnen ze redelijkerwijs op dit moment niet beoordelen. Daarom heeft mijn fractie, samen met de fractie van Natuurlijk Zeeland, een amendement voorbereid dat erop is gericht dat wij, op het moment dat de businesscases wel zijn uitgeschreven en de jaarplannen zijn gemaakt, er hier nog een keer over spreken alvorens men aan de slag gaat. Wij passen op deze wijze nog een keer ons budgetrecht toe om ons ervan te vergewissen dat de pilots die wij aangaan, de businesscases die worden uitgevoerd, ook kansrijk zijn en voldoen aan onze uitgangspunten, mede gelet op de problemen die Zeeland op dat moment kent.

De overige reacties van de fractie van D66 op dit voorstel zijn beperkt. Wij willen het graag hebben over de inhoud en die is op dit moment nog niet ten volle bekend. Wij houden ons kruit dus nog even droog. Echter, ik wil nog wel even ingaan op Land in Zee. In de stukken worden het aangegeven met hoofdletters en een uitroepteken. Je zou bijna denken dat het gaat om een oproep tot ontpoldering... Dat is het niet, en wat het wel is, zullen wij graag later bespreken. Achttenvijftig keer in dit beleidsstuk vinden wij wat veel, maar misschien kunnen wij het er dan over eens worden wat in dit verband het juiste aantal is.

De **voorzitter**. Door de leden Hijgenaar en Muste is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 23 november 2012;

amenderen het statenvoorstel Economische Agenda 2013-2015 (E&M-60A);

het voorstel wordt gewijzigd door de tekst, waar nodig, zodanig aan te passen dat het voorstel behelst dat het jaarplan en de businesscases, genoemd in hoofdstuk 5, door Provinciale Staten van Zeeland moeten worden goedgekeurd alvorens de bijbehorende budgetten worden vrijgegeven.

Dit amendement krijgt nr. 3.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. "De financiële crisis duurt al vijf jaar maar de Nederlandse banken zijn nog altijd supergroot. Ze ontvangen miljardensteun van de staat en tegelijkertijd belonen ze hun personeel uitstekend." Dit is een citaat uit de NRC van gisteren. Wie zou nou niet zo'n bedrijf willen leiden? Maar tegen de achtergrond van deze tekst is het wel heel wrang dat wij als provincie zo aan het ploeteren zijn om uit de economische crisis te komen. Wij doen ons best; de gedeputeerde doet zijn best; het college doet zijn best. De Economische Agenda is ook in dat opzicht een welkom document. Het geeft aan wat wij als provincie willen en kunnen. Dat kunnen is beperkt, maar samen met andere cofinanciers moet er veel kunnen lukken.

Bij het laatste zet GroenLinks direct een vraagteken omdat alles nog in businesscases moet worden vertaald. Dat kost tijd en die tijd heeft dit college en hebben deze Staten eigenlijk niet. De vraag is dan ook of het college op zeer korte termijn met een plan van uitvoering wil komen. Wanneer gebeurt wat? De SER waarschuwt: pak niet te veel businesscases op want u heeft daar de middelen niet voor; u moet keuzes maken. Voorzitter, wij zouden graag van het college vernemen wanneer die keuzes aan de Staten worden voorgelegd. In deze statenperiode heeft men in feite nog maar twee jaar om deze Economische Agenda uit te voeren, en dat is kort.

Een vraag is in dit verband of de gestelde doelen wel realistisch gekozen zijn. Het college zet in op gelijkblijvende werkgelegenheid en een niet toenemend aantal werklozen. Dat is een prachtige doelstelling, voorzitter, maar hoe verhoudt dit zich tot de werkelijkheid die op zich zeer weerbarstig is? Het is een loffelijk streven maar passen daar de voorgestelde maatregelen bij, uiteraard binnen het vermogen van de provincie?

Voorzitter. Mijn grootste probleem met deze nota is dat het college angstvallig blijft vasthouden

aan oude waarden. Ik noem de WCT en kernenergie. Het college wil in eerste instantie meewerken aan containerisatie in de bestaande haven van Vlissingen-Oost, maar als er een CDA-GL-motie langskomt, gericht op containerisatie in die bestaande haven, geeft het niet-thuis. Sterker nog, het college ontraadt de aanvaarding van die motie. Hoe kan dit worden afgezet tegen de inhoud van de voorliggende Economische Agenda? Het advies van de SER is hierover volstrekt duidelijk. Op deze wijze werkt het college de economie eerder tegen dan dat er wordt gestimuleerd.

In de nota mis ik voorts een opmerking over de Hamburg-Le Havre-range. Als daarop wordt ingegaan, ontstaat er een compleet beeld met betrekking tot de containerisatie in dit gedeelte van de wereld. Het is niet onbelangrijk, zelfs noodzakelijk, om de waarde van de Zeeuwse havens in deze range goed in te schatten.

Ook over kernenergie is het college niet duidelijk. Enerzijds wordt in de nota ingezet op hernieuwbare energie, anderzijds wordt er verwezen naar het collegeprogramma waarin de keuze is gemaakt voor een tweede kerncentrale. Zet het college voor 100% in op hernieuwbare energie en zweert het daarmee kernenergie af? Gedeputeerde Ben de Reu, wat is daarop uw antwoord?

Voorzitter. De Zeeuwse economie verkeert in transitie. Ook het college maakt deze analyse. De energie-intensieve industrie krijgt het moeilijk en in sommige sectoren is de aanvoer van goede grondstoffen een probleem. Helaas kennen wij daar voorbeelden van. De chemie richt de steven nu naar biobased. Dat is een goede keuze, maar die transitie is nog maar net bezig en zal nog decennia duren. Hetzelfde geldt voor de traditionele energiesector zelf. Ook die sector verkeert in zwaar weer. Immers, duurzaam is bezig om van marge naar mainstream te gaan.

Voorzitter. GroenLinks meent dat er geweldige kansen liggen voor de Zeeuwse economie en voor de BV's Nederland en Europa, maar wij vinden wel dat de Haagse en Brusselse overheden ons kansen moeten bieden om de leegloop van de laatste jaren te compenseren met stimulerend beleid, gericht op biobased en energietransitie, met faciliteiten en een betere aansluiting op de topsectoren. Daarnaast moet Zeeland kiezen. Wat dit betreft zijn wij het eens met onze Zeeuwse kamerleden. Zeeland moet kiezen voor transitie. Dat is de reden waarom wij de WCT willen inruilen voor een succes, en dat wij onszelf willen verlossen van een tweede kerncentrale. College, kies! Die transitie is bezig. Kijk vooruit, samen met de Staten.

In de nota wordt voorgesteld om samen te gaan werken met de omliggende regio's. Eigenlijk, voorzitter, is dat een overbodige opmerking, maar zij staat er. Wat wordt hiermee bedoeld, anders dan

de samenwerking in de Biobased Delta? Gaan wij ook samenwerken met onze zuider- en oosterburen om wind op zee te realiseren, slimme netwerken aan te leggen of grootschalige energiebesparing uit te rollen? De GroenLinks-motie die erop is gericht om eens in de commissie-BFW te gaan praten over de passende schaal van de provincies, heeft het niet gehaald. Sterker nog, ook de aanvaarding van die motie werd door het college ontraden. Niettemin moeten wij gaan samenwerken, al is het maar alleen in de economische driehoek. Je moet met elkaar gaan praten over die samenwerking en je moet daarbij letterlijk en/of figuurlijk over de provinciale grenzen heenkijken. Dat had GroenLinks graag gezien. Misschien komt het daar nog van, aan de hand van de voorliggende nota.

Voorzitter, ik kan op grond van de houding van het college maar een conclusie trekken: men houdt de Staten kennelijk liever een beetje op afstand. Dat is ook in de inzet van het college bij de uitvoering van de businesscases. Dat ziet men immers als een zaak van het college. Ik vraag het college om de commissie-economie per kwartaal te rapporteren over de voortgang van de Economische Agenda. Eigenlijk moet het college niet anders willen.

Verder mis ik in deze nota voldoende aandacht voor de zoetwatervoorziening ten behoeve van de landbouw. Dit onderwerp wordt wel genoemd, maar blijft onderbelicht. Een herverdeling van zoet rivierwater over de Zuidwestelijke Delta is mogelijk, zoals is vermeld in het rapport "Water naar de zee, visie op een klimaatbestendige zoetwatervoorziening van laag Nederland", van het Wereld Natuurfonds. Dat is een lezenswaardig document, met unieke oplossingen voor de zoetwatertoevoer vanuit het Groene Hart naar de Zeeuwse landbouw. Er is zoet water genoeg. College, doe hier uw voordeel mee. Het is -- ondanks het feit dat de SER waarschuwt voor het aanpakken van te veel businesscases-- een aparte businesscase waard.

Voorzitter. Het college vraagt 16,5 miljoen voor cofinanciering. Prima, die krijgt het college van GroenLinks, maar dan wel via de Staten. Daarvoor heb ik een amendement geformuleerd, waarmee wordt voorgesteld om de Economische Agenda vast te stellen, de businesscases ter goedkeuring aan de Staten voor te leggen en de jaarplannen aan de orde te stellen in de commissie E&M.

Met deze aantekeningen gaat het college wat GroenLinks betreft voortvarend aan de slag.

De voorzitter. Door het lid Harpe is het volgende amendement ingediend:

Ontwerpbesluit:

De Staten der provincie Zeeland, gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 18 september 2012, nr 12021171/5;

besluiten:

1. *de Economische Agenda 2013-2015 vast te stellen;*
2. *de businesscases ter goedkeuring voor te leggen aan Provinciale Staten;*
3. *de jaarplannen als instrument om de voortgang van de businesscases te volgen, in de commissie E&M te bespreken.*

Dit amendement krijgt nr. 4.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Het is een kunst om daar waar je invloed gering en beperkt is, toch de maximale ruimte te benutten. Deze ambitie leest onze fractie in de Economische Agenda, en daar heeft zij waardering voor. De provincie Zeeland wil samenbrengen, initiëren en faciliteren, en dat zijn zaken die bij de rol van de provinciale overheid passen.

Mij voorgaande sprekers hebben er al op gewezen dat de tijden moeilijk zijn. Er is sprake van "consuminderen" omdat mensen de hand aan de knip houden of omdat ze gewoonweg minder te besteden hebben. Hoe dit allemaal verder gaat, ook in onze provincie, weten wij niet. Zeeland maakt deel uit van het grotere geheel, hetgeen wij goed moeten beseffen.

Het is daarom goed dat er niet een in beton gegoten plan voorligt. De Economische Agenda is een dynamisch stuk geworden. Er worden beleidsintenties uitgesproken en doelen worden geformuleerd. Nadrukkelijk geeft het college aan dat er geen sprake is van een spoorboekje. Er zal worden ingestoken op de vraag en de behoefte van de markt, in de vorm van businesscases. Dat vinden wij een heel goede zaak. Hiervoor is 16,5 miljoen beschikbaar. Deze aanpak steunen wij. Ik zou zeggen: sluit vooral aan bij de kansen en mogelijkheden die het bedrijfsleven en ook het onderwijs bieden. Daar zou ik een uitroep teken achter willen zetten. Ook het onderwijsveld moet worden betrokken bij de businesscases die straks worden uitgewerkt.

Voorzitter. Het is natuurlijk de bedoeling om aan te sluiten bij de sterke kanten en kansen van Zeeland. Op dit moment komen vooral de zwakke kanten naar voren. Wij hebben het eerder over Thermphos gehad. In hoeverre ziet het college mogelijkheden om juist daar waar het fout gaat of fout dreigt te gaan, op te treden? In die situaties is snelheid nodig en is er wellicht sprake van een businesscase waarbij een financiering van de provincie met meer dan 50% gewenst is. Hoe zou deze gedeputeerde daarmee omgaan? Zou hij hiermee naar de Staten komen?

Bedrijfsleven en onderwijs worden ingeschakeld en ook zijn private gelden nodig om tot een goede opzet te komen. Wij willen ons steentje bijdragen, maar het zal toch ook vooral om andere partijen gaan. Ziet het college tegen die achtergrond bedreigingen in die zin dat men op dit moment geen geld beschikbaar heeft of geen geld beschikbaar wil stellen om mee te doen aan zo'n businesscase?

Voorzitter. Wij voorzien dat er per sector diverse mogelijkheden zijn. Wat gaan wij doen wanneer blijkt dat er in een bepaalde sector meer mogelijkheden zijn dan in een andere? Staan er schotten tussen de bedragen die in de stukken zijn genoemd of kan er gemakkelijk worden ontschot? Hoe gaat men hiermee om?

De heer **Harpe** (GL). U pleit voor ontschotting van de businesscases. Sluit u daarmee aan bij mijn opmerkingen over de SER die waarschuwt voor het aanpakken van te veel businesscases?

De heer **Van der Maas** (SGP). Ik pleit niet voor ontschotting maar leg de gedeputeerde een vraag daarover voor. Ik ben benieuwd hoe hij hiermee in de praktijk wil omgaan. Daar wil ik het nu even bij laten.

De heer **Harpe** (GL). Ik constateer, voorzitter, dat deze collegepartij hierover geen mening heeft. Dat vind ik erg jammer. Men staat toch, als collegepartij, aan het roer.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Ik weet niet of de heer Harpe goed heeft geluisterd... Ik wil graag mijn betoog vervolgen; ik hoop dat hij dat goed vindt.

De heer **Harpe** (GL). Gaat u rustig verder...

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. In zijn rapport stelt de SER dat er goed moet worden gekeken naar de arbeidsmarkt in Zeeland. Van belang is dat vraag en aanbod goed op elkaar zijn afgestemd en afgesteld. Mogelijk doen zich wat betreft fricties voor. Wat gaat het college met deze suggestie doen?

In dit betoog zal ik weinig zeggen over de verschillende sectoren die in de Economische Agenda worden genoemd. Echter, ik onderstreep dat zeehavens en toerisme/recreatie sectoren zijn die voor Zeeland zeer belangrijk zijn. Immers, zij hebben een belangrijke spin-off. Wij vinden dat deze sectoren prioriteit dienen te krijgen. Echter, wij vragen ook aandacht voor landbouw, visserij en aquacultuur. Dat zijn sectoren en bedrijvigheden die van oudsher bij onze provincie horen. Laten wij die alsjeblieft niet onderbelicht laten. Nieuwe technieken en ontwikkelingen verdienen onze steun.

Voorzitter. De vraag rijst hoe er wordt omgegaan met de jaarplannen en de businesscases. Ik constateer dat verschillende fracties hiermee worstelen. Welke rol hebben de Staten wat dit betreft? Wij zien de Economische Agenda als een dynamisch gebeuren en wij kunnen hier geen plan vaststellen dat tot en met 2015 loopt want het kan nog alle kanten op. Op zich mag het van ons ook alle kanten op, als het maar de goede kant opgaat, gelet op de doelen die in het plan zijn genoemd. De inhoudelijke doordinking van de businesscases is echt een zaak voor de gedeputeerde. Daar hebben wij het college van GS voor. In samenwerking met andere partijen achten wij het college in staat om goede businesscases voor te leggen. Wij willen als Staten aan zet zijn om het plan te toetsen aan concrete economische indicatoren. Daarvan noem ik er drie: werkgelegenheid, werkloosheid en toegevoegde waarde.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. U heeft het college gevraagd hoe er wordt gehandeld wanneer een provinciale inzet van meer dan 50% wordt verlangd. Het gaat hierbij om een kader waarover straks, bij acceptatie van de Economische Agenda, afspraken worden gemaakt. In het verleden hebben wij gesteld dat het niveau niet hoger mag zijn. Als de Staten straks gaan toetsen, zoals u het nu aangeeft, binnen welke kaders mag het college dan met businesscases komen? Mijns inziens legt u de zaak nu wel bijzonder open: ontschotting, meer dan 50%... Wat zijn nu voor u de harde grenzen waarbinnen de provincie participeert?

De heer **Van der Maas** (SGP). Daar worstelen ook wij mee, collega. Overigens, met betrekking tot die 50% heb ik een vraag gesteld die te maken heeft met de zwakke kanten die nu aan het licht komen. Ik heb dit geplaatst in de context van de discussie die over Thermphos is gevoerd. Daarnaast denk ik dat wij dat niveau van 50% zeker moeten aanhouden; dat is het standpunt van mijn fractie. Echter, de vraag rijst of in een dergelijk geval dit niveau, in overeenstemming met PS, kan worden losgelaten.

Nogmaals, wat de businesscases betreft kan het nog alle kanten op. Je ziet nu zoveel dingen gebeuren in de Zeeuwse, de Nederlandse en de Europese economie. Het heeft ook te maken met de Europese fondsen. Wij denken dat wij het een en ander los kunnen peuteren maar zeker weten wij dat niet. Private middelen en geld van het bedrijfsleven... Is men werkelijk bereid om een duit in het zakje te doen en mee te denken? Wij geven steun aan datgene wat aan ons is voorgelegd, binnen de gestelde kaders, maar wij houden wel een slag om de arm. Wij geven de gedeputeerde de nodige ruimte maar gaan uiteindelijk wel voor het resultaat. Als er enigszins moet worden

afgeweken van zaken waarover vandaag afspraken worden gemaakt, hebben wij daar geen moeite mee als het maar goed wordt onderbouwd.

De heer **Colijn** (CU). Maar dan moet de desbetreffende businesscase wel compleet, inclusief de begroting, ter goedkeuring terugkomen bij de Staten.

De heer **Van der Maas** (SGP). Laat ik het zo zeggen: wij zouden, als Staten, ten aanzien van elke businesscase onze wensen en bedenkingen willen inbrengen. De gedeputeerde vragen wij: wilt u straks toch nog eens helder maken op welke manier de Staten aan zet zijn? Wij willen niet op de stoel van GS gaan zitten, maar men moet ons wel de ruimte bieden om ons werk goed te kunnen doen.

Voorzitter. Onze fractie hecht sterk aan het stimuleren van het ondernemerschap in Zeeland. Ambitieuze mensen en bedrijven en bedrijfjes moeten wij een hart onder de riem steken. Uiteindelijk zijn zij toch degenen die werk gaan creëren. Wij willen dit aspect terugzien in de uitwerking van de businesscases. Ik doel op ondernemers die insteken op de sterke kanten van Zeeland en die iets kunnen betekenen voor de mensen die in Zeeland wonen en voor de studenten die in Zeeland studeren. Ik zou zeggen: stimuleer toch vooral dat ondernemerschap in onze provincie. Wij zien in Nederland de trend dat er steeds minder startende ondernemers zijn en van belang is dat aandacht wordt gegeven aan ondernemers die al gestart zijn en die het nu moeilijk hebben.

Vervolgens richt ik mij op het onderdeel "wat het mag kosten". Er worden bedragen genoemd en gesteld wordt: wij zoeken naar de beste financiering. In dit verband vermeldt het stuk: "Naast het bekende subsidiebeleid willen wij ook inzetten op de ontwikkeling van revolverende fondsen.". Voorzitter, op die manier ontstaat er een andere relatie met de provincie Zeeland dan wanneer een subsidiebedrag wordt gegeven. Verder lees ik dat er met deze werkwijze nog maar weinig kennis en ervaring is opgedaan. Welke aandachtspunten liggen er hier nog voor het college die van belang zijn om deze werkwijze goed op gang te krijgen en te verwerken in de businesscases? Zou men dit goed kunnen doorvoeren, dan zijn er meer financiële mogelijkheden, zodat nog meer doelen kunnen worden bereikt.

De heer **Erbisim** (PvdA). Voorzitter. Mijn fractie heeft met waardering kennisgenomen van het beleidsplan Economische Agenda. Het gaat om een plan dat vooruitstrevend is en duidelijk uitstraalt wat het college nastreeft om zo efficiënt en praktisch mogelijk te handelen. Er is een

programma tot stand gekomen in en na overleg met praktisch alle mogelijke, denkbare partijen. In het voortraject is hiervoor heel veel tijd ingeruimd. Brede kaders werden benoemd, zoals duurzaamheid, mogelijke groei, Land in Zee en ontwikkelingskansen. De vernieuwde opzet, een interactief proces met ambtenaren, politici, bestuurders, onderwijsinstellingen en bedrijven, is als zeer verfrissend ervaren. Wij vinden het ook fijn dat in deze nota verbindingen worden gelegd met Europees beleid en Europese fondsen, alsmede met het topsectorenbeleid. Dit proces is uitgemond in de nu voorliggende Economische Agenda, een agenda die keuzes laat zien in de vorm van aandachtsvelden, hotspots en businesscases. Hierbij is nadrukkelijk het samenspel gezocht met private partijen die ook in financiële zin moeten bijdragen om dit tot een succes te maken.

Om dit succes te kunnen voltooien, zullen er nog vele inspanningen moeten volgen van de diverse betrokkenen. Immers, economische groei, ontwikkelingen en innovatie komen in deze economisch zware tijden niet vanzelf tot stand. Echter, de uitdagingen in deze volgens de SER-Zeeland pragmatische beleidsnota --die duidelijk uitstraalt dat de provincie versterking van de Zeeuwse economie niet alleen kan en wil doen, maar juist samenwerking zoekt met de diverse partners-- vormen voor mijn fractie het bewijs dat de denk- en de werkrichtingen goed zijn.

Voorzitter. De groei van de werkgelegenheid is voor de PvdA-fractie een belangrijke voorwaarde. Helaas gaat dit niet altijd gepaard met vermindering van de werkloosheid. Desalniettemin kan dit bijdragen aan een nieuwe toegevoegde waarde in de leefomgeving. Meerdere vormen van duurzaam ondernemen zijn hiervan het bewijs.

In het beleidsplan geeft het college als streven aan dat het aantal werklozen niet zal toenemen in de periode 2013-2015. Anno 2011 telt men in Zeeland 7.793 werklozen. Tel hierbij alleen al Thermphos met 450 banen en Neckermann met 182 banen op, en dat levert dan een stijging met bijna 10% op, die het college nu al moet inhalen. Het college begint helaas al met een achterstand.

Voorzitter. De PvdA-fractie is er een voorstander van om een eerlijk verhaal te vertellen over de Zeeuwse economie. Naast de positieve ontwikkelingen die wij willen gaan realiseren, zien wij ook helaas de drama's die zich bij Thermphos, Neckermann, de bouwsector enz. voltrekken. Daarom vragen wij, in het vervolg van de Economische Agenda, ook aandacht voor een nadere uitwerking van de SWOT-analyse, zoals genoemd in de bijlage bij de Economische Agenda. Zijn er zwakke schakels in de diverse sectoren die men in de nabije toekomst met een provinciaal steuntje kan aanpakken om een structurele verbetering te kunnen bereiken? Immers, behoud van werkgelegenheid is ook duurzaamheid.

Ondanks deze oproep om aandacht voor de zogenaamde zwakke schakels zou mijn fractie graag zien dat in Zeeland de 16,5 miljoen die het college voornemens is in te zetten, hoofdzakelijk wordt ingezet daar waar de grootste kansen liggen. De businesscases met volop mogelijkheden voor cofinanciering zijn daarbij een goed vertrekpunt. Daarnaast is het belangrijk dat men alert blijft op mogelijkheden in kansrijke, traditionele sectoren zoals havens, industrie, landbouw, recreatie en toerisme en, niet te vergeten, de zorg.

Voorzitter. De PvdA-fractie zal zich binnen en buiten deze Economische Agenda, zoals van ons mag worden verwacht, blijvend inzetten voor fatsoenlijke werkgelegenheid, met een fatsoenlijke beloning, en permanente scholing op alle gebieden waar kansen liggen, zodat een duurzame toekomst ook in Zeeland voor iedereen kan worden verzekerd.

De Zeeuwse arbeidsmarkt zal in de komende jaren te maken krijgen met de geschetste ontwikkelingen. Mijn fractie vindt dat in dit economische beleidsplan de arbeidsmarkt onderbelicht is. Meer aandacht hiervoor is zeker op zijn plaats, gelet op het feit dat de doelstellingen van het economische beleid met name liggen op het terrein van bevordering van de werkgelegenheid en vermindering van de werkloosheid. Daarom dienen wij een amendement in dat erop is gericht dat de Staten meer worden betrokken bij de investeringen die de provincie gaat doen.

Naast innovatie zijn ook continuïteit en herstructurering van bestaande bedrijvigheid belangrijke aandachtspunten. De PvdA-fractie dient een motie in om in vervolg op de Economische Agenda de zwakke kanten van de Zeeuwse economie verder te verkennen. Het is belangrijk dat ook die onderdelen niet worden vergeten, zodat wij niet nog verder achterop geraken.

Voorzitter. Het college kan aan de bak. Ik zou zeggen: maak van Zeeland weer een kampioen.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). U dient een motie in om meer duidelijkheid te krijgen over de zwakke kanten van Zeeland, waar het gaat om de werkgelegenheid. Heb ik het zo goed begrepen? Als u een dergelijke motie indient, vragen wij ons af of u ongerust bent dat uw eigen gedeputeerde van economie daarvan niet op de hoogte is en een motie nodig heeft om gestimuleerd te worden zich daarin te gaan verdiepen.

De heer **Erbisim** (PvdA). Wij vragen om een verdere verkenning op basis van de Economische Agenda. En wij hebben alle vertrouwen in onze gedeputeerde...

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Dat wilde ik even checken. Verder hoor ik wel van de gedeputeerde zelf wat hij wat dit betreft al weet.

De **voorzitter**. Door de leden Erbisim en Hamelink is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 23 november 2012;

amenderen het statenvoorstel Economische Agenda (E&M-60A);

aan pagina 5 wordt na de alinea waarin in totaal 16,5 miljoen euro beschikbaar wordt gesteld voor de economische ontwikkeling, de hieronder vermelde passage toegevoegd:

"Als vervolg op deze Economische Agenda informeren Gedeputeerde Staten de commissie E&M over de voorgenomen verdeling van deze bedragen over de verschillende thema's, sectoren, businesscases en jaarplannen. Een beschrijving van de businesscases en jaarplannen, met hun bedragen, zal in een vroegtijdig stadium in de commissie E&M worden geagendeerd en in Provinciale Staten worden vastgesteld.

Dit amendement krijgt nr. 5.

Door de leden Erbisim en Hamelink is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 23 november 2012;

kennisgenomen hebbend van het voorstel voor een Economische Agenda, waarin de economische kansen voor groei- en ontwikkelingspotenties van de Zeeuwse economie zijn uitgewerkt, uitmondend in negen zogenaamde businesscases;

stellen vast dat de zwakke kanten van de Zeeuwse economie en de daarmee samenhangende handicaps en herstructureringsbehoeften in de Economische Agenda niet of nauwelijks aan de orde komen;

overwegende dat:

- de Zeeuwse economie niet alleen te maken heeft met kansen en groeipotenties, maar ook met zwakke sectoren, herstructureringsbehoeften en handicaps;*
- voor gezonden sociaal-economische ontwikkeling zowel kansen als beperkingen aandacht van het openbaar bestuur verdienen;*
- met name in perioden van crises economisch zwakke bedrijven sneller aanleiding zullen geven*

tot faillissementen en ontslag van werknemers, met alle ontwrichtende gevolgen van dien;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- in aanvulling op de Economische Agenda de zwakke kanten van de Zeeuwse economie nader te verkennen;*
- na te gaan welke maatregelen op korte en middellange termijn kunnen worden getroffen om deze zwakke kanten structureel te mitigeren dan wel om te buigen in kansen;*
- op basis van deze verkenning met nadere voorstellen te komen bij Provinciale Staten voor maatregelen;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 6.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Het college van asphalt en beton wil maar liefst 16,5 miljoen, om te investeren in de Zeeuwse economie. Het is een fors bedrag, en dat in tijden van crisis en flinke bezuinigingen. De SP-fractie vindt het dan ook opmerkelijk dat de coalitiepartijen vol lof zijn over deze Economische Agenda. Of het aan een gebrek aan dualisme ligt, weet ik niet, maar gelet op de immense bezuinigingsopgave die wij als provincie krijgen, zou je toch verwachten dat deze fracties wat kritischer zouden zijn op deze enorme subsidieverstrekking.

Neem nou de VVD-fractie. Tijdens de verkiezingscampagne voor Provinciale Staten kwam die fractie met een persbericht waarin zij verklaarde zich ernstig zorgen te maken over de financiën van de provincie, met een krantenkop in dikke chocoladeletters. Welnu, voorzitter, het kan verkeren. Stemde deze partij er al eerder mee in om voor 55 miljoen ambtenaren vroegtijdig naar huis te sturen, waardoor de provincie zelfs in een leen-situatie terechtkomt, nu is zij lovend over een greep uit de provinciale koekjestrommel van 16,5 miljoen. Kent de VVD-fractie nog die grap van de heer Rutte? Hij zei: "Als je de socialisten de baas maakt over de Sahara, is binnen de kortste keren het zand op.". Hoe ironisch... Voor mij is duidelijk wie hier de echte potverteerders zijn.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Weet u het verschil tussen consumeren en investeren?

De heer **Van Dijen** (SP). Dat weet ik.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Als u het zou weten, zou u deze vergelijking niet maken. Wij behandelen dat bedrag van 16,5 miljoen niet als "zand van de Sahara".

De heer **Van Dijen** (SP). Mijn conclusie is dat de VVD-fractie voornemens is om in te stemmen met het voorstel om de Zeeuwse economie voor 16,5 miljoen te subsidiëren.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Om in de Zeeuwse economie te investeren en om die economie te stimuleren. Dat is heel wat anders.

De heer **Van Dijen** (SP). Wij dreigen in een definitiediscussie terecht te komen. Dat dit college wil investeren in werkgelegenheid, daar kan ik op zich inkomen. Echter, mij gaat het erom dat dit bedrag wordt ingezet zonder dat duidelijk is wat wij daarvoor terugkrijgen. Dat is niet uit te leggen. Tegelijkertijd zit de provincie, als een boekhouder met een rood potlood, te strepen in de uitgaven op het sociaal-culturele terrein.

Vervolgens, voorzitter, kijk ik naar de PvdA-fractie die toch ook het maatschappelijke nut erkent van de instellingen waarover wij nu praten. Als er straks voor miljoenen wordt bezuinigd op Terra Maris, de ZB, het Zeeuws Museum, het Klaverblad en de breedtesport, hoeveel banen komen er dan daardoor in gevaar? En wat betekent dit voor het vestigingsklimaat van Zeeland?

Deze Economische Agenda benoemt terecht het raakvlak met het onderwijs, maar met de aankomende bezuinigingen op de ZB en Terra Maris is het niet ondenkbaar dat juist de educatiefunctie van deze instellingen komt te vervallen. Bij een bedrijfsplan als dat voor Zeeland Care zou een instelling als het Klaverblad toch perfect kunnen meedenken? Voorzitter, wanneer een partij die zichzelf "sociaal-democratisch" noemt, bereid is om 16,5 miljoen te investeren voor het behoud van werkgelegenheid ten opzichte van mei 2011 --en daarvoor tegelijkertijd zoveel cultureel-maatschappelijke instellingen wil laten bloeden-- verbaas ik mij daar oprecht over. Is regeren echt zoveel waard bij de PvdA? Voorzitter, het blijft stil... Wie zwijgt stemt toe.

De heer **Hageman** (PvdA). Neen, neen...

De heer **Van Dijen** (SP). Oh, ik had de heer Erbisim verwacht, maar als u wil interrumperen...

De heer **Hageman** (PvdA). Ook ik heb hier spreekrecht, mijnheer Van Dijen. Het zal u niet zijn ontgaan dat bezuinigingen en ombuigingen nodig zijn omdat het college terecht wenst te investeren. Ik wil nu niet vooruitlopen op het vervolg van de kerntakendiscussie maar wij accepteren niet dat het voorzieningenniveau in Zeeland op een onaanvaardbaar niveau komt. Wij wensen een acceptabel niveau van voorzieningen te handhaven. Zoals het er nu naar uitziet --ik verwijs ook naar de onderhandelingen met de instellingen-- slaagt het college daarin. Natuurlijk kost het banen

en uiteraard is dat erg, maar daar laten wij het niet bij. Als ik uw verhaal zo hoor, concludeer ik dat wij maar helemaal niet in Zeeland moeten investeren. U had het over zand en over de Sahara... Misschien wilt u daar alleen een kattenbak van maken... U zit wel heel erg te katten.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De heer Hageman geeft mijns inziens aan dat het college eruit is waar het gaat om de cultuurbezuinigingen. Heb ik dat goed begrepen?

De **voorzitter**. Vindt u goed dat wij nu even bij de Economische Agenda blijven? Het onderwerp waarop u nu doelt, komt een andere keer aan de orde.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik heb al aangegeven dat ook de SP niet tegen investeren is. Echter, de PvdA-fractie wil enerzijds voor 16,5 miljoen in de Zeeuwse economie gaan investeren en stemt anderzijds in het kader van de Programmabegroting in met de 6,8 miljoen met betrekking tot de sociaal-culturele instellingen.

De heer **Hageman** (PvdA). Het gaat niet om 16,5 miljoen maar om meer investeren.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Ik leg de heer Van Dijen de vraag voor die ik vanochtend al eerder stelde. Waar wil hij in investeren? Dat de heer Van Dijen verlangt dat allerlei instellingen in stand blijven, is mooi, maar zij leveren niet allemaal een bijdrage aan de BV Zeeland. Waar wil hij nu wel in investeren?

De heer **Van Dijen** (SP). Nogmaals, ook de SP wil graag investeren in de Zeeuwse economie...

De heer **Colijn** (CU). Maar waarin, mijnheer Van Dijen? "De Zeeuwse economie" is een containerbegrip.

De heer **Van Dijen** (SP). ... en in de Economische Agenda zien ook wij kansen. Wij denken dat er met betrekking tot bepaalde businesscases zeker mogelijkheden zijn. Echter, ons gaat het om de koppeling die hierbij aan de orde is. Als voorbeeld noem ik de koppeling met energie en klimaat en met de biobased economy. Er zijn bedrijfsplannen waarin ook wij willen investeren maar als er tegelijkertijd voor 6,8 miljoen wordt bezuinigd op instellingen die wij "het cement van de samenleving" noemen, verzet ik mij daartegen.

De heer **Colijn** (CU). Hoeveel wilt u investeren?

De heer **Van Dijen** (SP). U vraagt van mij een concreet bedrag dat wij acceptabel zouden vinden om te investeren?

De heer **Colijn** (CU). De Staten hebben het budgetrecht en vandaag hebben wij het over een concreet bedrag dat in verband met de Economische Agenda beschikbaar wordt gesteld. U vindt het allemaal onzin, maar de vraag rijst hoeveel geld u dan wenst te investeren in datgene wat de Zeeuwse economie kan stimuleren.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik heb niet gezegd dat ik het allemaal onzin vind. Ik zou het verantwoord vinden om een bedrag te investeren waarbij tegelijkertijd de instellingen overeind kunnen blijven.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Dan, voorzitter, had de heer Van Dijen ook niet het woord "koekjestrømmel" behoeven te gebruiken.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. De vraag die bij mij blijft knagen is: wat krijgen wij voor dit bedrag terug? Nergens in dit statenvoorstel wordt aangegeven waar dit geld exact naar toe gaat. Er worden globale bedragen genoemd maar nadere kaders worden pas ingevuld wanneer het jaarplan en de bedrijfsplannen aan de orde komen. Het is te hopen dat die bedrijfsplannen een stuk "smarter" zijn dan het voorliggende statenvoorstel.

Uit de oplegnotitie van de statengriffie blijkt duidelijk dat het apart behandelen van de bedrijfsplannen voor de Staten een absolute noodzaak is om hun controlerende taak te kunnen uitoefenen, ook omdat daarin wordt aangegeven wie wat doet, tegen welk bedrag, en wat men ermee wil bereiken. Tot aan dat moment geven wij wel een zak geld mee aan het college van asfalt en beton, zonder exact te weten wat wij daarvoor terugkrijgen. En die zak wordt dan weggehaald bij zoveel instellingen die voor Zeeland goed werk doen en die bijdragen aan een goed vestigingsklimaat voor ondernemers.

De heer **Hageman** (PvdA). Als ik uw verhaal zo hoor, vraag ik mij af of u zich wel of niet in de Economische Agenda kunt vinden. Ik constateer dat u over de businesscases wel positief bent.

De heer **Van Dijen** (SP). Op zich kunnen wij ons voorstellen dat men in verband met de Economische Agenda wil investeren, maar daar zijn wij niet voor wanneer er tegelijkertijd op andere terreinen, die voor de provincie van groot belang zijn, enorm wordt gesneden.

De heer **Hageman** (PvdA). Daarmee loopt u vooruit op het vervolg van de kerntakendiscussie dat over drie weken aan de orde komt. Als het nu sec over de nu voorliggende nota gaat... Bent u het daarmee eens?

De heer **Van Dijen** (SP). Zou bij de provincie het geld tegen de plinten klotsen en zouden wij in december de kerntakendiscussie niet vervolgen, dan zouden wij met deze Economische Agenda kunnen instemmen.

De heer **Hageman** (PvdA). Maar nu niet?

De heer **Van Dijen** (SP). Neen.

De heer **Hageman** (PvdA). Maar dit is een ander onderwerp.

De heer **Van Dijen** (SP). Neen, absoluut niet. Uiteindelijk hebben wij het nu over het budgetrecht van de Staten en wat dat betreft maken wij een andere keuze.

De heer **Hageman** (PvdA). In juni hebben wij in eerste instantie over de kerntaken gesproken. Ik meen dat bij die gelegenheid de bijdrage van de SP-fractie met name op de procedure gericht was. Pas bij het einde van dat debat leverde uw fractievoorzitter een blaadje in. Wij dachten daarvan dat dat een inhoudelijke inbreng was, maar het is verder niet ter sprake gekomen. Het is gewoon meegegeven...

De heer **Van Dijen** (SP). Het is onterecht dat u dit zegt. Het is pertinent onwaar. U doelt op een motie van ons, en die is in stemming gebracht, mijnheer Hageman.

De heer **Hageman** (PvdA). Goed, maar de kritiek van uw fractie was met name gericht op de procedure. Mijn conclusie is dat u het in wezen eens bent met een heroriëntatie op de kerntaken van de provincie. Daar gaan wij het later nader over hebben. In feite spreekt u over twee verschillende dingen.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Ik begrijp nu van de heer Van Dijen dat zijn fractie deze Economische Agenda in principe wel een goede zaak vindt. Het gaat om verstandige beslissingen, maar er is onvoldoende geld. De SP-fractie wenst niet te bezuinigen op de instellingen en dus is zij er niet voor om te investeren. Hoe kijkt de heer Van Dijen tegen die achtergrond aan tegen de toekomstige ontwikkeling van de Zeeuwse economie? Wij hebben het nu over een belangrijke investering om Zeeland welvarend te houden en om werkgelegenheid te scheppen. Wat is nu de oplossing die de SP-fractie in dit verband heeft?

De heer **Van Dijen** (SP). Ik geloof dat ik mij wat dat betreft kan aansluiten bij de heer Van Geesbergen. Hij heeft erop gewezen dat zelfs een investering van 16,5 miljoen een gering effect met zich brengt voor de werkgelegenheid. U heeft het over het

belang van investeringen in de Zeeuwse economie, maar de effecten daarvan --ik verwijs ook naar de stukken-- zouden wel eens veel geringer kunnen zijn dan u nu schetst.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Maar als er voldoende budget beschikbaar zou zijn, zou u wel bereid zijn om te investeren. Met andere woorden: kennelijk ziet u wel het voordeel van een dergelijke investering.

De heer **Van Dijen** (SP). Absoluut, maar ook dan moet worden geconstateerd dat het jaarplan en de businesscases allemaal nog terug moeten komen. Volgens het voorstel van het college komen de businesscases niet eens terug; daarvoor is een amendement ingediend. Wat wij hiermee gaan bereiken, de effecten ervan op de Zeeuwse economie, moet daaruit blijken.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Mijn conclusie is dat u er op dit moment, alles afwegend, voor kiest om waar het om de economie gaat aan de kant te blijven staan.

De heer **Van Dijen** (SP). Niet om "aan de kant te blijven staan"; wij maken andere keuzes, mijnheer Van Haperen.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter, voor de geschiedenis wil ik toch even vastgesteld hebben dat de heer Van Dijen mijn naam noemt en daaraan een volstrekt onjuist citaat vastknoopt. Wat hij citeert is iets anders dan datgene wat ik heb uitgesproken. Ik heb nergens in mijn bijdrage gezegd dat de effecten van het investeren van 16,5 miljoen verwaarloosbaar zijn. Dat zal men niet terug kunnen vinden in de notulen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. "Een goede schipper zeilt bij elke wind.". Dit gezegde duidt op de kwaliteit van de schipper, maar ook op de kracht en de richting van de wind. Soms is die wind niet gunstig. Het zeilen als broodwinning was vroeger dan ook niet zo gemakkelijk. Om te kunnen eten moest er altijd worden gevaren, ongeacht tegenslag of slecht weer.

Voorzitter, wij zien hier een parallel met de Zeeuwse economie. Er is nu zeker sprake van tegenwind, soms zelfs van averij. Wij zagen in korte tijd de faillissementen van Zalco en Thermphos en de ontslagen bij Neckermann voorbijkomen. Voor de mensen die hierdoor direct worden getroffen, is dit zeer dramatisch. Onze fractie leeft intens mee met degenen die dit overkomt. Wij wensen deze mensen veel sterkte toe voor de komende periode.

Echter, de geschiedenis leert ons dat Zeeuwen niet snel bij de pakken neer gaan zitten. De gedeputeerde gaf hier al een voorbeeld van door te verwijzen naar iemand bij Thermphos, die

zei: hoop doet leven. Voorzitter, dit dwingt ons, als provinciaal bestuur, om daarvan uit te blijven gaan en voor de provincie en de economie het goede te blijven zoeken.

Veel ondernemingen doen het goed in Zeeland, zulks ondanks de recessie. Gisteren nog werden twee ondernemingen beloond met de Gazellen-award. Dit betekent: 20% winst op de omzet, binnen zeer korte tijd. Dat zijn toch hele prestaties, in deze tijd. Ook in de toekomst --zo is de verwachting-- zullen zeer veel Zeeuwse bedrijven werkgelegenheid creëren. Zeeland heeft binnen Europa nog steeds veel aantrekkingskracht, hetgeen niet wegneemt dat het provinciaal en landelijk voor ondernemers en bestuurders spannend is.

Nu komt het aan op de vraag of zowel het provinciaal bestuur als de ondernemers de kwalificatie "goede schipper" verdienen. Gemakkelijke oplossingen voor de problemen waarmee de Zeeuwse economie wordt geconfronteerd, zijn er niet. Echter, met goede stuurmanskunst is er wel veel mogelijk. Onze fractie plaatst daarom toch een kanttekening bij het beeld van de Zeeuwse economie dat de laatste maanden door de journalistiek wordt geschetst. Een meer nauwkeurige "factcheck" en betere onderzoeksjournalistiek zouden de media niet misstaan. Ik verwijs hierbij ook naar de commotie die recent is ontstaan rondom vermeende radioactiviteit en afvalproblemen bij Thermphos. Zo dramatisch slecht als zaken soms worden voorgesteld, is het in Zeeland zeker niet.

Voorzitter. De Zeeuwse arbeidsmarkt wordt, net als overal elders, bepaald door vraag en aanbod. Afvloeiingsregelingen, zoals de NAR, zijn vrijwillige overeenkomsten en mogen niet op een hoop worden geveegd met situaties zoals ze gelden voor bijvoorbeeld werknemers van Thermphos, alsof de Zeeuwse arbeidsmarkt overstromd zou worden met werkzoekenden. Afvloeiingsregelingen scheppen in principe ruimte op het geheel van de arbeidsmarkt. Natuurlijk kan het nooit de bedoeling zijn dat dezelfde mensen via de achterdeur opnieuw worden ingehuurd. Daar moeten naar ons oordeel eerst andere Zeeuwse werkzoekenden een kans krijgen. Wij gaan ervan uit dat het college bereid is om dit principe tot algemeen beleid te maken. Graag verkrijgen wij hierop een reactie.

Voorzitter. De fractie van de ChristenUnie is blij met dit voorstel. Het sluit qua denklijn goed aan bij het landelijke topsectorenbeleid van het kabinet. Waardering hebben wij voor het ambtelijke apparaat dat er met de realisatie van deze agenda in is geslaagd om "out of the box" te denken, in het belang van de Zeeuwse economie. Voor ons is de kern dat deze Economische Agenda erin voorziet dat er vanaf heden t/m 2015 samen met het bedrijfsleven circa 33 miljoen in de Zeeuwse

economie wordt geïnvesteerd. Dit streefniveau kan nog worden verhoogd met eventuele Europese gelden. De provincie zal, als alle businesscases van de grond komen, 16,5 miljoen investeren. Dat geld verdelen wij over vijf sectoren; het is al gezegd. In de richting van de PVV-fractie zou ik willen zeggen: het is een duidelijk voorbeeld van de werkwijze waarbij een spierinkje wordt uitgeweid om een kabeljauw te vangen. Dat is hier de inzet.

De Economische Agenda is een goed plan, passend bij een goede navigatie. Voor ons blijft wel de wijze van controleren en bijsturen zeer belangrijk. Het verleden heeft geleerd dat overheidsbemoeienis met ondernemerschap vaak niet goed uitpakte. Daarom pleiten wij voor uitsluitend duurzame samenwerking, gekoppeld aan een langdurige verbinding met de provincie. Dat is voor ons essentieel waar het gaat om initiatieven die in de businesscases kansen moeten krijgen.

De heer Van der Maas heeft enkele opmerkingen gemaakt over het niveau van 50% voor de provinciale deelname. Voorzitter. Wij vinden het belangrijk dat dat niveau niet hoger wordt, juist omdat in het verleden is gebleken dat overheidsbemoeienis meestal niet goed uitpakte. Voorkomen moet worden dat de provincie te veel en het bedrijfsleven te weinig wil.

De heer **Van Burg** (SGP). Volgens mij heeft de heer Van der Maas iets anders gezegd, namelijk dat een hoger niveau in sommige gevallen noodzakelijk zal kunnen zijn. Het zou bijzonder jammer zijn wanneer bijvoorbeeld ten aanzien van de "case" van vanochtend --ik doel op Thermphos-- moet worden gezegd: sorry, maar het gaat niet. Het college dient een bepaalde vrijheid te hebben. Dat is wat wij hebben bepleit. Weliswaar kan dat niet zonder een en ander aan PS te melden, maar dat kan op vele manieren en het kan ook soms heel snel.

De heer **Colijn** (CU). De bedoeling is duidelijk, maar wij zien hier het probleem van de controleerbaarheid. Bovendien, als je je geld eenmaal aan iets hebt uitgegeven, kan je het niet meer voor iets anders inzetten.

Voorzitter. De gedeputeerde heeft schoorvoetend toegegeven dat de businesscases en de financiële onderbouwing eerst ter goedkeuring aan de Staten zullen worden voorgelegd. Wij zien hier geen uitzonderingen, maar hij nog wel. Graag verkrijgen wij op dit punt van de gedeputeerde een harde toezegging. Er zijn meer fracties die dit hebben gevraagd. Overigens, door de discussie die zojuist plaatsvond, kreeg ik het gevoel dat wij het met betrekking tot de businesscases over de keuze van onderwerpen niet meer behoeven te hebben. Het gaat puur om de financiële verantwoordelijkheid, en niet om de

vraag of wij het er wel of niet voor over hebben om het al dan niet in een bepaald hoofdstuk te doen. Daarvoor hebben wij de kaders gegeven.

Als randvoorwaarde voor een krachtige Zeeuwse economie is wel een goede ICT-infrastructuur noodzakelijk. Glasvezel, maar ook verder digitaal gebruik van bestaande koperverbindingen zijn voor deze ontwikkeling van levensbelang. Bij onze fractie bestaat de indruk dat --door jarenlange afwezigheid van een gezonde concurrentie en de huidige lastige situatie bij Delta, die als monopolist in onze regio is opgetreden-- er een achterstand is opgelopen. Er zijn regio's in Zeeland waar bedrijventerreinen geen passend en marktconform aanbod kan worden gedaan op het terrein van internet en telefonie. Dat werkt economisch remmend, voorzitter, en moet snel worden aangepakt. De CDA-fractie heeft tegen die achtergrond mede namens onze fractie een motie ingediend.

Voorzitter. Straks hebben wij het over het inpassingsplan voor de marinierskazerne in Vlissingen. Voor de realisatie van dat plan is geen tijdspad aangegeven. Dat kan ook eigenlijk niet. Niettemin kunnen wij niet genoeg onderstrepen dat de impuls voor de provincie Zeeland, uitgaande van de snelle realisatie van 1900 nieuwe werkplekken, beter morgen dan volgend jaar kan plaatsvinden. Juist omdat wij het hier over een forse impuls hebben voor de Zeeuwse werkgelegenheid en economie, is het belangrijk om zowel in het overleg met Defensie als in financiële zin prioriteiten te stellen. Daarmee kom ik toch een beetje in de richting van het idee van de SGP-fractie waar het gaat om dat niveau van 50%. Ook al is de post inzake de vestiging van de kazerne apart begroot, wij stellen voor om samen met ondernemers voorrang te geven aan de spin-off die deze kazerne kan leveren aan de Economische Agenda gerelateerde businesscases, zulks in het kader van "beter een vogel in de hand dan tien in de lucht". Zoals ook in het advies van de SER wordt gesteld: Zeeland kan de beperkte middelen maar een keer uitgeven. Het is dus belangrijk om ook hier de juiste keuzes te maken.

Voorzitter. Wij wensen het college en het ambtelijke apparaat veel succes toe bij de uitvoering van de Economische Agenda en wachten met belangstelling de eerste businesscases af. Met het statenvoorstel kunnen wij instemmen.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Wat moet je hierover nu nog zeggen, als je de tiende spreker en de hekkensluiser bent? Er zijn al veel verstandige opmerkingen gemaakt en er is veel gepasseerd in de sfeer van suggesties en puntige kritiek, wel te verstaan in positieve zin. De zienswijze van de SP-fractie delen wij overigens niet. Wat moeten wij nu nog zeggen? Voorzitter, ik heb alles maar in mijn

tas gestopt en wat notities gemaakt. Ik doe maar eens een gooi. Ook mijn boek over Machiavelli heb ik maar weggestopt. Op dit moment hebben verwijzingen daarnaar geen enkele zin... Beter is het om je te verdiepen in datgene wat economen van de huidige situatie vinden.

Voorzitter. Wij hebben te maken met een dramatische actualiteit. Dat behoeft ik niet nu nogmaals te benadrukken. Ik sluit mij aan bij het betoog dat de gedeputeerde eerder hield. Er zijn weliswaar veel zorgen en bedreigingen, maar er zijn ook lichtpunten en er is ook reden voor optimisme. Er zijn ook redenen om uitdagingen aan te pakken, en dat heeft vooral ook met de Economische Agenda te maken, zo meent mijn fractie.

Ik begin met de bedreigingen. Natuurlijk zijn er diverse, maar waar mijn fractie vooral zorgen over heeft, is de bedreiging die uitgaat van Natura 2000. Wij vinden dit een regelrechte bedreiging van de economische ontwikkelingen langs de boorden van de Westerschelde, terwijl wij deze zeearm zelf in optimale conditie moeten houden ten gunste van de toegankelijkheid van de haven van Antwerpen. Dat is toch heel raar.

Nogmaals, kansen, lichtpunten en uitdagingen zijn er ook. Het deed mij deze week groot genoegen om van Zeeland Seaports te mogen vernemen dat men grote kansen ziet voor autonome ontwikkelingen binnen het zeehaven- en industriegebied Vlissingen-Oost. Daar hoort ook de VCT bij. Het was toch weer een wat meer genuanceerd geluid; ik vond het opvallend. Letterlijk werd gezegd --ik heb later bij de heer Van der Hart geverifieerd of het echt zo was bedoeld omdat dit onze visie op deze zaak enigszins nuanceert-- dat die autonome ontwikkelingen moeten worden gezien als een opstap naar een eventuele WCT. Die WCT komt dan buiten de haven te liggen, terwijl Verbrugge zijn plannen binnen de haven moet verwezenlijken.

Voorzitter. Als door Zeeland Seaports een dergelijke uitspraak wordt gedaan, denk je: laat Verbrugge toch meteen beginnen en laten wij de WCT als een stip op de horizon vasthouden. Zo zitten wij er, als fractie van de PvZ in. Men kan ons inziens niet volstaan met te zeggen dat men hoe dan ook voorstander van de WCT blijft, door dik en dun; daar hoort nu wel een bepaalde nuance bij. Met andere woorden: autonome ontwikkelingen op containergebied, als opstap naar een WCT, op langere termijn, als stip op de horizon.

Voorzitter. De ambities en doelstellingen van de Economische Agenda worden door mijn fractie dik onderschreven. Wij zijn het niet altijd eens met het collegebeleid maar in dit geval, waar het de economie betreft, zijn wij dat meer dan 100%. Wij hebben grote waardering voor het opstellen van dit stuk. Het is een goed plan en wij hopen dat daarop de nodige concretisering gaat volgen.

De heer Van Geesbergen meent dat er moet worden ingezet op grote doelen. De heer Harpe onderstreept dat er plannen van uitvoering moeten komen. Mijn fractie voegt hieraan toe dat wij buiten onze provinciale en landsgrenzen de bereidheid moeten zoeken om in Zeeland te investeren, waar wij absoluut gunstige vestigingsvoorwaarden hebben die goed te verzilveren zijn.

Voorzitter. Ik ben wat ouder dan het gemiddelde statenlid... Onlangs had ik een visioen dat ging over mijn werk als jong journalistje in dit gebied, in het begin van de jaren zestig. Ik ben er in die periode getuige van geweest dat het eerste bedrijf zich in Vlissingen-Oost vestigde. Minister Nelissen, een Zeeuw uit Hoofdplaat, was daarbij betrokken. Wij waren heel erg trots dat die ontwikkeling daar van start kon gaan. Wat een contrast, voorzitter, als je daar nu aan terugdenkt; wat er daarna allemaal is gebeurd... En als wij dan nu kijken naar de dramatische actualiteit... Overigens, hierover moet niet al te dramatisch worden gedaan want we kunnen veel meer dan we vaak denken.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter, ik ben nu toch wel benieuwd naar dat visioen...

De heer **Robesin** (PvZ). Soms droom je dingen... Dat zijn eigenlijk alleen maar dromen, maar ik zou de gedeputeerde het volgende willen meegeven. Laten wij samen eens teruggaan naar het begin van de jaren zestig. Wat hadden wij toen voor een fenomeen? De infrastructuur was volop in ontwikkeling. Wij moesten er alleen voor zorgen dat er bedrijven kwamen. Nou, die kwamen graag. Wij hadden het "parse boekje" als een soort Handboek Soldaat. Dat zou men nu de Economische Agenda kunnen noemen. Daar zat toen veel geld van het Rijk bij; nu is die bijdrage bijna nihil. Wij hadden toen een team in Zeeland dat in de wandeling "the golden boys" of "the Delta boys" werd genoemd. Ik zou de gedeputeerde willen vragen of hij eens wil nadenken over het revitaliseren van dat team. Ik doel nu niet op kunstmatige ademhaling... In de meeste gevallen heeft dat geen zin meer...

De **voorzitter**. Dat wordt toch "Vijftig tinten grijs", denk ik...

De heer **Robesin** (PvZ). Het is meer beeldend bedoeld: niet een A-team, maar een D-team, een Delta-team, waarin alle zwaarwichtige krachten van Zeeland worden gebundeld. Nu is Zeeland Seaports op zijn eigen stek bezig. EIZ doet het ook op zijn eigen manier en dat geldt ook voor ander partijen. Laten wij de krachten die daarin schuilgaan, ieder voor zich --over "los zand" wil ik niet spreken; dat is respectloos-- bundelen. Daar liggen goede mogelijkheden voor een

krachtenbundeling op meganiveau. Ik pleit voor het instellen van een super-gebiedscommissie die aan de slag gaat...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). U zegt dat iedereen zijn eigen ding doet, maar het is natuurlijk niet zo dat er nog helemaal niet wordt samengewerkt. Er worden al veel krachten gebundeld. U legt het mijns inziens wat negatief uit.

De heer **Robesin** (PvZ). Als die indruk wordt gewekt, neem ik dat onmiddellijk terug. Dat is absoluut niet de bedoeling. Dat heb je, voorzitter, met die dromen... Wat ik hiermee wil zeggen, is juist zeer positief bedoeld. Laten wij nu in Zeeland een super-gebiedscommissie creëren die over provinciale en landsgrenzen heen kijkt zoals destijds ook de Delta Boys dat deden. Natuurlijk, het is een andere tijd en er gelden andere omstandigheden en dus wil ik dit ook enigszins relativiseren. Niettemin waag ik het erop: ik vraag de gedeputeerde of hij wat dit betreft een duidelijke toezegging kan doen.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. De heer Robesin wil in de door hem bepleite commissie zwaarwichtige Zeeuwen hebben. Kan hij een paar namen noemen? Niet iedereen kan deel uitmaken van die commissie.

De heer **Robesin** (PvZ). Ik heb gesproken over de Zeeland Seaports; een vertegenwoordiger daarvan is genoeg. Hetzelfde geldt voor de EIZ. Verder denk ik aan een krachtpatser namens het bedrijfsleven enz. Je moet dit nuchter en zakelijk bekijken. Ik bepleit dat er eens goed over deze optie wordt nagedacht.

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Het is mij geworden dat in de Staten de wens leeft dat deze gedeputeerde kort en bondig antwoordt. Degenen die de gedeputeerde beter kennen, weten hoe moeilijk dat voor hem is... Ik zal mijn best doen. Allereerst reageer ik meer in het algemeen op de reacties die op de Economische Agenda zijn gegeven. Daarna ga ik in op de meer specifieke vragen en opmerkingen.

Vanochtend zijn wij ingegaan op de zorgen die met betrekking tot Thermphos leven. Het lijkt mij goed, vast te stellen dat breed in deze Staten, net zoals in het college, zorgen leven over de huidige economische situatie in Zeeland. Daar staat tegenover dat sommige woordvoerders hebben gesteld dat wij dit wel in realistische proporties moeten blijven zien. Wat zijn de feiten? Wij moeten

dit niet op een onterechte manier opblazen. Daarmee wil ik overigens de huidige ontwikkelingen beslist niet bagatelliseren.

Als niet-econoom --maar niettemin verantwoordelijk voor economische zaken-- noem ik enkele zaken die mij de afgelopen maanden zijn opgevallen in literatuur, pers enz., onder meer met betrekking tot het consumentenvertrouwen. Dat heeft te maken met het gedrag van mensen die worden beïnvloed door bedreigingen die zij waarnemen met betrekking tot hun baan. Ze lezen dingen in de krant en zien zaken in de media. Als voorbeeld noem ik een artikel dat in augustus is verschenen en waarin wordt gemeld dat "de industrie krimpt". Dat is de kop, maar in het artikel wordt aangegeven dat de tabakssector krimpt met 30%. Ik denk dan stiekem: dat vind ik niet zo erg. Ook wordt gesteld dat de voedings- en genotmiddelenindustrie krimpt. Dan denk ik: het ligt er maar aan om welke voedings en genotmiddelen het gaat. Zo schijnt een bepaalde genotmiddelenindustrie in Terneuzen drastisch verminderd te zijn... Dat vind ik niet erg.

Ik vind het daarentegen wel erg wanneer de metaalindustrie of de transportsector krimpt. Ontwikkelingen in de transportsector maken duidelijk welk domino-effect de crisis heeft op het consumentenvertrouwen. Zo zijn er heel wat vrachtauto's en ook treinwagons die bijvoorbeeld meubelen, waaronder slaapkamermeubelen vervoeren. Welnu, de gemiddelde consument stelt het aanschaffen van een nieuw slaapkamerameublement uit. Dat kan wel even wachten, want dat ziet toch niemand. Je ziet anderzijds dat bijvoorbeeld de elektrotechnische en machine-industrie groeit. Waarom gebeurt dat? Die sectoren spelen in op innovaties en nieuwe ontwikkelingen waaraan behoefte bestaat.

Met andere woorden, voorzitter, als je de kop "De industrie krimpt" leest en vervolgens ziet waar het in feite om gaat... Als je naar de nuances zoekt, dan vind je die, maar mensen baseren hun consumentenvertrouwen niet op nuances maar op koppen. Dat is een van de redenen waarom ik vanochtend heb gezegd dat wij moeten oppassen bij het neerzetten van beelden en het verwoorden van de beleving van de crisissfeer. Zo las ik onlangs een column van Frank Kalshoven, directeur van de Argumentenfabriek, waarin hij met een bepaalde metafoer kwam. De manier waarop wij op dit moment naar de economie van Nederland kijken, komt neer op het volgende. Je loopt langs een prachtig tropisch strand, maar midden op dat strand ligt een zak met afval. Er wordt vooral naar die zak gekeken en de conclusie is dat het op dat strand een rommeltje is. Voorzitter, het is maar net waar je je blik op richt en wat je vervolgens als waarneming noteert.

De feiten zijn anders. Kalshoven ziet acht redenen voor optimisme met betrekking tot de

economie van Nederland en dus ook die van Zeeland en Brabant. Op grond daarvan kunnen wij weer met beide benen op de grond gaan staan. Je zou kunnen zeggen dat wij ons wellicht weer meer moeten richten op onze rol van spaarders dan op onze rol van leners. Met die laatste rol is in Amerika het een en ander fout gegaan. Je zou kunnen zeggen dat in het kader van financiële beperkingen de publieke sector effectiever en efficiënter dient te opereren. Daar komen wij 14 december op terug, mijnheer Van Dijen. Je zou kunnen zeggen dat Nederland goed gepositioneerd staat waar het gaat om de focus op topsectoren --het vorige en het huidige kabinet hebben in het economische beleid gerichte keuzes gemaakt--, dat de staatsfinanciën op orde zijn en dat de kredietwaardigheid van Nederland goed is. Wij zijn en blijven een rijk land. De OESO geeft aan dat de groei in India, Brazilië en China doorzet en dat het niveau tegen 2060 zevenmaal zo hoog zal zijn als nu het geval is. Daar is men wellicht van onder de indruk, maar ook dan zal de levensstandaard in die landen nog maar 25 tot 60% zijn van die van ons. Laten wij elkaar niet verkeerd begrijpen als het gaat om de vraag hoe rijk wij zijn en blijven.

En dan nu, voorzitter, naar Zeeland en de Economische Agenda. Wij hebben gekozen voor een aanpak die anders is dan wij doorgaans in het politieke circuit gewend zijn. Daarom heeft het ook lang geduurd voor wij met deze agenda naar de Staten konden komen. Wij hebben ervoor gekozen om van buiten naar binnen te werken en om met degenen die hiermee in de Zeeuwse samenleving te maken hebben --ik denk aan werkgevers, werknemers, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen enz.-- in gesprek te gaan. Dat is in februari van dit jaar in deze zaal gebeurd; de zaal zat vol. Daarbij is de volgende vraag gesteld: wat zou naar uw deskundig oordeel het provinciaal bestuur, gelet op de aan u voorgelegde gegevens, moeten doen om de economie van Zeeland te doen groeien en verder te ontwikkelen? Die mensen zijn daar een halve dag druk mee geweest en ze hebben ons een schat aan gegevens aangereikt. Vervolgens zijn wij doende geweest om die gegevens te sorteren en in een bepaald kader onder te brengen. Daarna zijn er bilaterale, verdiepende gesprekken geweest op grond van de vraag: dit is wat wij eruit opgemaakt hebben; bent u het daarmee eens? Welnu, zij waren het ermee eens. Wij hebben deze resultaten vervolgens in een eerste versie opgeschreven.

Voorzitter. Ik denk dat deze werkwijze kan worden gezien als een voorbeeld in het kader van de nieuwe organisatie in dit provinciehuis. Hier is sprake geweest van een start van het "omdenken", van het naar buiten naar binnen werken. Dus niet: op de traditionele manier achter een bureau een beleidsnota opstellen --ik paraphraseer nu wat-- maar nadrukkelijk nagaan wat er buiten het provinciehuis

aan gedachten leeft en het op een andere manier verwoorden dan gebruikelijk was, op grond van eigen ervaring en expertise. Graag zal ik het door de heer Colijn verwoorde compliment voor de wijze waarop onze medewerkers dit hebben aangepakt, overbrengen. Ze zijn op de tribune aanwezig. Ik constateer, voorzitter, dat er wordt getrommeld. Dat zou een aardige Engelse gewoonte kunnen worden...

Overigens, aan deze werkwijze zijn ook nadelen verbonden. Er is op gewezen dat de Staten er laat bij worden betrokken. In die fase is er al veel gedaan en wordt het lastig om tegen partijen te zeggen dat de Staten er anders over denken en wijzigingen verlangen.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter, ik luister met genoeg naar de gedeputeerde maar ook moet ik vaststellen dat hij wel erg veel tijd gebruikt. Misschien moeten wij eens overwegen om ook voor de leden van het college spreektijden in te voeren. Het verveelt niet en het is een goed verhaal, maar op deze manier wordt het toch wel erg lang. Ik denk, voorzitter, dat u nooit meer de vrijheid durft te nemen om aan een statenlid te vragen om zich te beperken. Dat zou toch neerkomen op een ongelijke behandeling die haar weerga niet kent.

De **voorzitter**. Dit is de versie van "kort en bondig" van de heer De Reu....

De heer **De Reu** (GS). Ik zal, alweer, mijn best doen. Tot nu toe is het volgens de heer Roeland niet gelukt. Dat het niet verveelt, valt dan nog mee...

Vervolgens richt ik mij op enkele amendementen die te maken hebben met de betrokkenheid van de Staten. Ik wijs erop --het is een resultaat van voortschrijdend inzicht-- dat op blz. 46 wordt gesteld dat wij in een jaarplan met de businesscases bij de Staten terugkomen, waarna de Staten een en ander vaststellen. Gesteld wordt: "Zo volgen wij de voortgang van de businesscases en geven wij aan hoe de thema's en sectoren zich ontwikkelen.". Omdat het om een dynamische agenda gaat, kunnen ook nieuwe businesscases tussentijds, na vaststelling door Provinciale Staten, worden opgenomen. Ik denk, voorzitter, dat wij met deze tekst verder gaan dan in sommige amendementen is verwoord. Het is in deze zin dat ik een toezegging doe, maar in feite had het college dat al gedaan.

De heer **Harpe** (GL). Ik heb de tekst van de digitale versie, inderdaad op blz. 46, diverse malen doorgelezen, maar daar staat mijns inziens niet dat het college de businesscases vooraf door de Staten laat vaststellen, inclusief de budgetten. Dat staat er niet.

De heer **De Reu** (GS). Dan zeg ik u dat nu toe.

De heer **Harpe** (GL). En dus geeft u in die zin steun aan amendement nr. 4. Daarmee verandert het dictum van het statenvoorstel.

De heer **De Reu** (GS). Ik zal straks meer specifiek op de amendementen ingaan. Sommige voorgestelde wijzigingen gaan mijns inziens te ver, maar meer in het algemeen is dit toch wat met het jaarplan wordt bedoeld. De businesscases zitten daar in. Zo moet u het lezen.

De heer **Harpe** (GL). Ik denk dat bijzonder helder moet zijn wat wij besluiten. Een toezegging is prima, maar die moet dan ook worden vastgelegd.

De heer **De Reu** (GS). Daar heb ik niet veel verstand van, voorzitter, maar wat ik hier zeg, wordt verwoord in de notulen van deze vergadering. Daarmee ligt het vast.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Het gaat ons er niet zozeer om dat het er niet in staat. Wij verlangen de zekerheid dat de manier waarop wij een en ander lezen, de juiste manier is. Gesteld wordt onder meer: "Ook nieuwe businesscases kunnen tussentijds, na vaststelling door Provinciale Staten, worden opgenomen.". Bevestigt de gedeputeerde nu dat de businesscases gewoon in het jaarplan zitten en door de Staten worden vastgesteld voor ze in uitvoering komen? Ik constateer, voorzitter, dat dat het geval is. Ik dank de gedeputeerde voor zijn reactie.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Er zijn meer zaken dan de speerpunten die in de Economische Agenda worden genoemd. Ik denk hierbij aan de zwakke kanten van de huidige Zeeuwse economie, die nader moeten worden geanalyseerd. Als zich rampen voordoen, zoals wij dat nu meemaken, wordt verlangd dat het college daarop reageert en er een analyse van maakt, waarna men bij de Staten terugkomt. Ik zeg toe dat wij dat zullen doen, mede omdat wij niet alles vooraf kunnen voorzien.

Voorzitter. Wij kiezen er nu voor om de trekkers van de businesscases niet met naam te noemen. Zij hebben met alle nadruk gesteld dat zij niet willen dat hun namen worden genoemd voordat de Staten hebben vastgesteld dat wij op de aangegeven manier gaan werken. Ik denk, voorzitter, dat dat ook correct is. Wij zullen op 17 december voor het eerst de trekkers van de businesscases bij elkaar hebben. Rond die datum zullen wij bekend maken wie dat zijn, maar ik respecteer de wens dat deze mensen, die "van naam en faam" zijn --daarmee kom ik al in de richting van de heer Robesin-- niet nu al worden genoemd, zonder dat er sprake is van

besluitvorming. Wij willen dit op een ordentelijke manier doen.

Degenen waarop ik nu doel, willen aan de slag. Sommigen wilden anderhalve maand geleden --toen vroegen wij of zij interesse hadden-- al aan de slag. Het gaat om mensen uit het bedrijfsleven; ze handelen snel en slagvaardig. Ik heb er wat moeite mee gehad om tegen ze te zeggen: ho, ho, je moet een paar maanden wachten, want de zaak moet tien dagen vantevoren naar een commissie en daarna moet het naar de Staten; er is ook nog vakantie of reces; het kan zomaar drie maanden duren. Dat is echt waar, mijnheer Van der Maas: het kan 's zomers drie maanden duren. Daardoor kan de slagvaardigheid worden beperkt. Ik vraag de Staten dan ook respect voor het dilemma waar wij voor staan. Wij zullen de mensen vragen om de volgende week te beginnen en de bedoeling is dat een en ander in februari wordt afgerond. Daarna kunnen voorstellen naar commissie en Staten worden gestuurd. Daarmee zit het dan naar mijn idee helemaal in de uitvoeringscyclus zoals die door de Staten is vastgesteld.

Voorzitter. Ik luisterde met genoegen naar de heer Markusse toen hij met zijn betoog begon. Ik dacht: dit is een "full swing" steun voor de Economische Agenda. Echter, vervolgens begon hij over een "linkse hobby". Ik vroeg mij af waar het over ging, maar begreep wel wat hij bedoelde, namelijk de biobased economy. Ik herinnerde mij toen dat wij drie, vier weken geleden in Goes een vrij belangrijk symposium hadden over die biobaseerde economie. Bij die gelegenheid kwamen vertegenwoordigers van de grote industrie en het MKB in Zeeland bij elkaar om zich gezamenlijk aan de hand van deze trend in de vorm van projecten en investeringen verder te ontwikkelen. Onze ambassadeur van de Biodelta, Jeroen van der Veer, hield een belangwekkende betoog --de fractievoorzitter van de heer Markusse was erbij-- over het belang van het veranderen van de grondstoffen voor de chemische industrie, gekoppeld aan de agro-industrie: het realiseren van de vergroening van de grondstoffen voor de chemie. Het is een transitieproces dat wellicht 20, 25 jaar gaat duren, wil men komen tot producten die kosteneffectief zijn en door consumenten gekocht gaan worden. Nu had ik nooit Jeroen van der Veer als een "linkse hobbyist" gezien, maar hij onderstreepte toch hoe noodzakelijk het is om voor dit proces te kiezen, ook gelet op de kosten. Voorzitter, de heer Markusse zal wel begrijpen dat ik hem niet steun in zijn kwalificatie "linkse hobby" waar het gaat om de biobaseerde economie.

Is het college van GS een "investment bank"? Kijkt dat college in een glazen bol? Ik denk het niet, voorzitter; anders had ik vandaag wel mijn "gestreepte bankpak" aangetrokken. Natuurlijk zijn wij geen investment bank en natuurlijk zijn de keuzes die wij maken, niet op een glazen bol

gebaseerd. Het gaat erom dat de trekkers van de businesscases aangeven wat een resultaatgericht model kan worden, waarmee geld kan worden verdiend. Zij kunnen dat als geen ander overzien; ze zijn niet anders gewend dan keuzes maken voor de toekomst. Of daarbij glazen bollen in het geding zijn... Een klein beetje wel, voorzitter, omdat je ook een beetje moet blijven dromen over datgene wat je wil bereiken. Met andere woorden: geen linkse hobby's maar een duidelijke strategische afweging van de industrie.

Voorzitter. Criteria voor selectie hebben wij al eerder aangegeven voor de businesscases. In ieder geval moet het iets zijn dat uit de markt komt; het moet iets zijn dat innovatief is en waarbij ondernemerschap aan de orde komt; het moet zijn positieve effecten hebben voor de arbeidsmarkt; er moet aandacht zijn voor onderwijs en scholing en ook voor promotie en acquisitie; in de businesscases moeten vergunningtrajecten en begrotingen worden opgenomen. Dat zijn geen glazen bollen maar dat is een degelijke aanpak van businesscases, in relatie met de keuzes die wij maken.

De fractie van het CDA heeft aandacht gevraagd voor het geringe consumentenvertrouwen. Zij geeft aan dat Nederland, inclusief Zeeland, slecht scoort op het terrein van de innovatie. Voorzitter, dat is inderdaad een van de zwakke punten. Wij willen dan ook stimuleren dat ondernemers innovatiever worden, met name in het MKB. Daarvoor is geld beschikbaar, zij het niet onbeperkt tot "ins Blaue hinein". Er zijn veel stimuleringsregelingen en er komen Europese fondsen aan die daarop zullen zijn gericht.

Verscheidende fracties hebben het college gevraagd: gaat u dit allemaal alleen doen? Neen, voorzitter, niet alleen in Zeeland maar ook over de provinciale grenzen heen. Daarmee kom ik bij de "Deltaboys" uit het verleden, genoemd door de heer Robesin. Wij zijn op het moment druk bezig om, samen met West-Brabant, een constructie te ontwikkelen waarmee Zeeuwse en West-Brabantse ondernemers tot een zogenaamde "strategic board" komen. Als gevraagd wordt of het in het Brabants of in het Zeeuws moet, kiezen wij maar voor Engels. De bedoeling is dat een aantal "hotshots" uit de industrie op hoofdlijnen mede de strategie voor deze regio bepaalt. Hiermee wordt aangesloten bij de inzet van onze ontwikkelingsmaatschappijen. Zuid-Holland heeft aangegeven dat men hieraan wil meedoen, zeker op het terrein van de biogebaseerde economie. Deze week, tijdens de Deltaconferentie in Gent, hebben wij ook nadrukkelijk de Vlamingen uitgenodigd om hieraan mee te doen. Dat zullen ze ook doen, zij het gefaseerd. Wij hebben dus zo'n team van "hotshots-Delta boys and girls" op het oog. Ik denk dat wij dit binnen enkele maanden

rond zullen krijgen, waarna wij uiteraard de Staten zullen informeren.

Overigens, mijnheer Robesin, was ik geneigd om u te zeggen dat die Deltaboys er al waren en dat ze in deze zaal achter de GS-tafel zaten, maar dat zou misschien wat overdreven zijn geweest...

Voorzitter. Waar het gaat om de CDA-motie over de ICT is het te gemakkelijk om te zeggen dat dat al in de Economische Agenda staat, maar wij zullen die motie overnemen. Ons inziens wordt met de Economische Agenda goed aangesloten op het onderzoek dat op dit moment wordt gedaan naar de behoefte aan breedband. Wij zijn doende om concreet in Zeeuws-Vlaanderen projecten te faciliteren, hetgeen mijns inziens goed past bij de lijn waarop de CDA-fractie doelt met de Digitale Agenda. Wat mij betreft neemt het college deze motie over.

Door de VVD-fractie is gesteld dat de Economische Agenda begint met een disclaimer en met ambitie. Voorzitter. Hier lijkt er sprake te zijn van een paradox, maar dat is toch niet het geval. Immers, binnen een realistische benadering van datgene wat een provinciaal bestuur op dit terrein kan doen, mag men ambitie hebben.

Ook door de fractie van de VVD is aandacht gevraagd voor de zwakke kanten van de Zeeuwse economie. Moet daar niet afzonderlijk iets aan worden gedaan? Ja, voorzitter; ik zeg toe dat wij in het jaarplan naast de businesscases ook de analyse zullen opnemen waarnaar door de PvdA-fractie is gevraagd. De heer Erbisim heeft gedeeld op een meer gedetailleerde sterkte-zwakke-analyse. De vraag rijst welke conclusies daaraan kunnen worden verbonden en wat men hieraan kan en wil doen, ook met budgetten. Wij zullen dit in het jaarplan opnemen en aan de Staten voorleggen. Het is in deze zin dat ik de desbetreffende motie van de PvdA-fractie kan overnemen.

Nadat de heer Van Geesbergen zijn envelop had opengemaakt, zag hij dat het college met een apart voorstel inzake Land in Zee komt. Het is inderdaad jammer, voorzitter, dat dit onderwerp in de categorie "gezeur" terecht is gekomen, maar op deze manier wordt dit toch tot een gezamenlijke kwestie gemaakt, dat wil zeggen als de Staten het met deze werkwijze eens zijn.

De fractie van D66 heeft zorgen uitgesproken in verband met de businesscases. Ik hoop dat ik met mijn opmerkingen daarover die zorgen heb weggenomen.

Spreekend over keuzes die met betrekking tot de businesscases moeten worden gemaakt, refereert de heer Harpe aan de SER. Voorzitter, wij denken dat wij met de businesscases, zoals we ze nu hebben aangegeven, onze keuzes hebben gemaakt. Natuurlijk kan men zeggen dat er maar twee of drie moeten worden aangepakt, maar dat zou wel een heel beperkt kader zijn, gelet op de range van sterke kanten van Zeeland. Moet dan de

sector toerisme of de sector zorg worden weggestreep? Wij zijn ervan overtuigd --ook gelet op datgene wat wij met de "mensen van buiten" hebben besproken-- dat er keuze genoeg is en dat er sprake is van een duidelijke focus. Het is zeker niet zo dat wij "alles willen", zoals in het verleden wel eens een klacht over Zeeland is geweest.

Door de fractie van GroenLinks wordt gevraagd of het college kernenergie afzweert. Ik zou zeggen: lees er het collegeprogramma op na; daarin staat duidelijk wat het standpunt van het college is met betrekking tot kernenergie. Dat de energietransitie nog vele jaren zal vergen, ben ik met de heer Harpe eens.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik krijg geen antwoord van de gedeputeerde. Ik heb hem op de man af gevraagd of hij voor of tegen kernenergie is. Hij verwijst naar het collegeprogramma, maar dat ken ik net zo goed als hij. Gelet op de voorstellen van de gedeputeerde als portefeuillehouder zie ik twee wegen. Enerzijds wordt groene energie bepleit en anderzijds wordt verwezen naar het collegeprogramma. Het is van tweeën een. Ik zou zeggen: maak nu eens een keuze.

De heer **De Reu** (GS). Ik vind het prettig, voorzitter, als men mij op de man af dingen vraagt, maar ik sta hier namens het college van GS. Ik verwijs dan ook naar het standpunt zoals het is verwoord in het collegeprogramma en in het voorstel betreffende de Economische Agenda, het onderdeel energie en klimaat. Ik wil best in de wandelgang de heer Harpe mijn privé mening geven, maar daar sta ik hier niet voor.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Dit klinkt als: ik pas in mijn regenjas; mijn regenjas past in mijn tas; dus pas ik mijn tas...

De heer **De Reu** (GS). Dat gaat mij iets te snel... Ik hoor heel veel "as" in uw gedicht. Als u het daarmee wil doen, vind ik dat goed.

Voorzitter. Wat het amendement van de fractie van GroenLinks betreft, wijs ik erop dat wij nu het jaarplan en de businesscases hebben. Om dan per kwartaal te gaan rapporteren... Het gaat een beetje de kant op van een businessplan van een bedrijf waarbij het management elk kwartaal rapporteert enz. Het komt mij voor dat op deze manier de Staten wel heel erg op de stoel van GS gaan zitten. Ik denk dat de reguliere rapportages, zoals het college ze aan de Staten voorlegt -- tussentijds, soms met zicht op beleidsbijeenvakkingen en uiteindelijk in de jaarrekening volgens smart geformuleerde doelstellingen-- voldoende zijn. Mijns inziens moeten wij hier gewoon aanhouden wat te doen gebruikelijk is waar het gaat om rapportages over het beleid van het college. Tegen die achtergrond is

het college van oordeel dat het laatste onderdeel van het bedoelde amendement te ver gaat.

Voorzitter. Zoet water behoort eigenlijk tot de portefeuille van de heer Heijning. Hij heeft kennisgenomen van het rapport waarop door de heer Harpe is gedoeld: "Water naar de Zee". In dit stuk stelt het WNF over de Zuidwestelijke Delta dat niet al het zoet water uit de rivieren naar de Nieuwe Waterweg hoeft te gaan. Dat klopt, en ook is waar dat in het kader van het Deltaprogramma heel nadrukkelijk naar die Zuidwestelijke Delta wordt gekeken. Het water zou meer naar Haringvliet en Volkerak-Zoommeer kunnen, aldus mijn collega. Daartoe moeten dan wel enkele sluzen worden geopend, hetgeen niet alleen van belang is voor de landbouw maar ook voor bijvoorbeeld Evides, dat water inneemt en zuivert. Met andere woorden: deze zaken zijn ons bekend en wij zijn, samen met waterschap en ZLTO, bezig om mogelijkheden te onderzoeken voor een betere zoetwatervoorziening ten behoeve van de landbouw, ook op Tholen. In dat verband vinden proeven plaats. Deze zaak heeft onze volle aandacht.

Voorzitter. Over de inbreng van de SGP-fractie moet ik kort zijn. Anders neem ik te veel tijd... Ook deze fractie heeft gesproken over de zwakke kanten van de Zeeuwse economie. Ik neem aan dat men mijn opmerkingen hierover heeft gehoord. Daarnaast is mij gevraagd of er niet te weinig aandacht is voor de arbeidsmarkt. Daarop is ook door de SER in zijn brief gedoeld. Voorzitter, wat dat betreft heeft men een punt. Ik heb vanochtend al gesproken over de Stuurgroep Mobiliteitscentrum, in verband met Zalco, en de vraag of wij daar vat op kunnen krijgen. Welnu, er zijn enkele hardnekkige dingen waar wij mee te maken hebben. Ik denk dat het nodig is dat wij budgetten voor omscholing en bijscholing beschikbaar krijgen, maar er zijn ook fenomenen die bijzonder lastig zijn.

Ik geef een voorbeeld. Gisteren sprak ik met een ex-medewerker van Zalco die nog geen werk heeft. Er zijn overigens ook 75 tot 80 mensen van Zalco die wij niet meer kennen; die zijn weg. Ze hebben geen uitkering, ze hebben misschien een baan, ze zijn misschien gemigreerd; ze zijn onbekend. Daar kunnen wij dus niet veel mee. In verband met die andere categorie, die wordt uitgenodigd om op de arbeidsmarkt te verschijnen, geef ik even weer wat die man mij vertelde. Hij zei mij het volgende: Ik krijg gemiddeld twee, drie banen per week aangeboden. Er is dus werk, maar ik vind dat geen werk dat bij mij past. En, voorzitter, hij gaf mij een voorbeeld. Hij zei mij: ik kan een baan krijgen en dan moet ik drie tot vier uur per dag bepaald werk doen. Dat zou ik op zich wel prettig vinden. Voorzitter, ik vroeg hem: en waarom doet u dat dan niet? Hij antwoordde: het is onder etenstijd en dan komt mijn vrouw thuis van haar werk;

daarom vind ik niet dat ik deze baan moet accepteren...

Mevrouw **Schonknecht-Vermeulen** (VVD). Maar, mijnheer de gedeputeerde, er zijn ook andere gevallen...

De heer **De Reu** (GS). Dat weet ik heel goed. Ik vel ook geen oordeel over de keuze van de door mij geciteerde ex-werknemer. Er zijn factoren die voor het persoonlijke leven en omstandigheden van mensen van belang zijn en waarover wij gemakkelijk een oordeel zouden kunnen hebben, maar dat doe je niet. Het is voor die man een probleem dat hij niet opgelost krijgt. Zo gemakkelijk is het dus niet om er even een omscholing in te doen. Dat is wat ik bedoel, mevrouw Schonknecht. Er spelen meer factoren mee dan alleen dergelijke maatregelen.

Er zijn enkele opmerkingen gemaakt over het stimuleren van het ondernemerschap en de revolverende fondsen. Voorzitter. Op dit moment beschikken wij niet over het instrumentarium van een dergelijk fonds. Er zijn provincies die dat wel hebben en wij gaan dat van hen overnemen. Wij gaan na op welke manier wij dit voor Zeeland kunnen inzetten. Wij hebben er geen ervaring mee opgedaan, maar het komt er aan. Het gaat om leningen, terugbetalingen enz.

Voorzitter. Ik heb de worsteling van de heer Van Dijen aangehoord, om argumenten te vinden waarom hij tegen deze Economische Agenda moet zijn. Ik merk dat het heel lastig is om die argumenten te vinden, maar dat is verder aan hem; wij gaan hem daar uiteraard niet bij helpen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, dit vind ik gewoon een slechte opmerking. In plaats van dat de gedeputeerde tracht om mensen erbij te betrekken, stoot hij ze af. Dat vind ik slecht.

De heer **De Reu** (GS). Dat ben ik met u eens.

Voorzitter. Wat de PvZ-fractie betreft heb ik al gesproken over de Delta Boys en over de wijze waarop wij dat probleem denken op te lossen. De zorgen van deze fractie in verband met Natura 2000 laat ik even ter zijde. Verder kan ik de heer Robesin zeggen dat deze week --wellicht heeft men dat gehoord-- door de directeur van Zeeland Seaports is aangegeven dat er nu nadrukkelijk wordt gekeken naar containerisatie. Daar bestaat behoefte aan en dat betekent dat dit nu even los wordt gemaakt van de eeuwige discussie over WCT en VCT. Het kan zo maar zijn dat er op een of meer plaatsen in de havens containers zullen worden gelost omdat sommige bedrijven daar behoefte aan hebben. Ik heb gehoord dat daarover in 2013 een besluit zal worden genomen.

De heer **Oudeman** (CDA). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Mijn fractie is blij dat hij onze motie kan steunen.

Kennelijk heb ik in mijn verhaal enkele vragen te goed verstoppt. In elk geval is de gedeputeerde daar nog niet op ingegaan. Ik doel op mijn opmerkingen over nieuwe bedrijven die zich wel in Gent vestigen maar niet in de Kanaalzone. Kan de gedeputeerde dit verklaren? Heeft hij de indruk dat die situatie als gevolg van de businesscase-biobased economy kan verbeteren?

Voorts heb ik een vraag gesteld over de samenwerking met gemeenten en waterschap. Zijn zij betrokken bij de uitvoering van de Economische Agenda?

Mijn fractie ziet voor Zeeland grote kansen bij het "verleiden" van kapitaalcrachtige huishoudens om zich in Zeeland te vestigen, met een economische impuls als gevolg. Ik verzoek de gedeputeerde om hierop te reageren. Is hiervoor ruimte in de Economische Agenda?

De heer **Robesin** (PvZ). Ik vraag mij af, of u weet hoe het havenbedrijf van Gent werkt. Er zijn wat dat betreft duidelijke verschillen met de manier waarop wij hier in Zeeland werken. Ze hebben daar inderdaad "teams van golden boys" die de wereld afreizen. Wij hebben die teams niet...

De heer **Oudeman** (CDA). Ik hoor graag van de gedeputeerde hoe dit zit. Als dit de reden is waarom het in Gent wel lukt en in de Kanaalzone niet of minder, dan hoor ik het wel van het college, naast mogelijkheden om er iets aan te doen.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Ook wij danken de gedeputeerde voor zijn heldere beantwoording. Tevreden ben ik met zijn harde interpretatie van het onderdeel uitvoering en verantwoording en van onze positie daarbij.

Voorzitter. Wat deze Economische Agenda betreft kan ik zeggen dat ik er persoonlijk best zin in heb. Ik proef in deze agenda duidelijk de wil om het op een andere manier beter te doen. Ik heb voorts begrip voor de opmerkingen die zijn gemaakt over de kwetsbare werkgelegenheid. Ik vind het ruimhartig van de gedeputeerde dat hij dit aspect op de aangegeven manier bij het vervolg van dit traject wil betrekken. Het zal niet onopgemerkt gebleven zijn dat ook wij hierover grote zorgen hebben.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoorden, zij het dat ik hier en daar een puntje heb gemist. Ik herinner hem aan mijn vraag over de plannen van het college voor containerisatie in de bestaande haven van Vlissingen-Oost. Ik heb mij afgevraagd hoe een motie over dat onderwerp kan worden afgewezen

terwijl het college in feite in de Economische Agenda stelt: dat zien wij helemaal zitten.

De opmerkingen van de heer Robesin over een Deltateam en een Deltaplan voor de werkgelegenheid spreken mij zeer aan. Het lijkt mij goed om daarop een vervolg te krijgen. Het is hoogst nodig dat wij hierop, met de Economische Agenda onder de arm, nader ingaan en specifiek bekijken wat wij kunnen doen ten behoeve van de werkgelegenheid in Zeeland.

Voorzitter. Ik begrijp de gedeputeerde niet als hij ingaat op opmerkingen, gemaakt over de hoeveelheid businesscases. Daarvan zegt de SER dat het er eerder te veel dan te weinig zijn en dat hier voorzichtig mee moet worden omgegaan, maar de gedeputeerde meent dat het aantal beperkt is. Ik vind het prima als hij aangeeft dat dit met de beschikbare capaciteit te regelen is, maar ik verkrijg dan wel graag een uitleg in verband met het SER-advies. Is dat advies er gekomen voordat het voorstel werd geformuleerd? Voorzitter, ik constateer dat dat het geval is geweest. Dat is dan een verklaring.

Wij hebben het voorts over de tweede kerncentrale gehad. Wellicht is het meer iets voor de fractie van de gedeputeerde om het standpunt hierover uit te dragen. Hij doet dat hier niet, wel in de wandelgangen maar niet in deze zaal, maar hij mag natuurlijk best eens een minderheidsstandpunt innemen...

Voorzitter. Ik vond de discussie over de Economische Agenda wat vlak, zeker gelet op de reacties van de collegepartijen. Zij vragen in feite aan het college: oh, gedeputeerden, help ons alsjeblieft en zeg ons wat wij moeten doen want wij weten het niet. Ik heb naar aanleiding daarvan geïnterrupteerd. Mijns inziens mag voortaan de discussie wel wat scherper. Het onderhavige plan is dat waard.

De **voorzitter**. Zegt u dit tegen de gedeputeerden of tegen uw collega's, de statenleden?

De heer **Harpe** (GL). Ik richt mij altijd tot de voorzitter, mevrouw Peijs, in dit geval via u tot de Staten.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Ik heb hier toch wel behoefte aan het noemen van namen en rugnummers. Wat waren nu de onderwerpen ten aanzien waarvan wij onvoldoende profiel zouden hebben getoond? Vertel het ons eens, mijnheer Harpe, want ik heb nu toch het gevoel dat u meer uit frustratie spreekt omdat u een roepende in de woestijn bent, dan dat wij collectief zouden hebben gefaald om het college op dezelfde manier onder vuur te nemen als u hebt gedaan. Het laatste is inderdaad niet onze bedoeling.

De heer **Harpe** (GL). Ik constateer, voorzitter, dat de heer Van Geesbergen mijn vraag al beantwoordt, op een vrij kinderlijke manier. Als hij zo denkt, laat ik het daar maar bij.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Ik vind, voorzitter, dat de feiten dan maar moeten spreken.

De heer **Harpe** (GL). Ik wil er wel wat over zeggen, voorzitter, want ik vind het jammer als de heer Van Geesbergen spreekt over "frustratie". Wij hebben het over de zaak en over de feiten. Een aantal malen heeft hij het college gevraagd: college, help ons; wij krijgen graag antwoord van u. Ik heb hem bij interruptie gevraagd of hij ook zelf een mening heeft. Welnu, die mening was er niet. En als ik dan zo'n reactie krijg, stelt mij dat bitter teleur. Dit doet geen goed aan de discussie die ontzettend belangrijk en waardevol had moeten zijn, had kunnen zijn.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter, ik ben mij er niet van bewust dat ik de hulp van het college heb ingeroepen.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Ook ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoorden.

Wij gaan nu iets vaststellen waarvan wij niet in alle opzichten weten wat het gaat worden. Dat is ook een beetje de bedoeling van het onderhavige stuk. Het is tegen die achtergrond dat wij het college hebben gevraagd: met welke plannen komt u naar ons toe en welke rol spelen de Staten? De gedeputeerde heeft ons inziens wat dat betreft duidelijkheid geboden. Wij hebben goed geluisterd en kunnen ons erin vinden om het op de aangegeven manier te doen.

De gedeputeerde is niet op al onze vragen en opmerkingen ingegaan. Wij vragen hem om nog op twee zaken te reageren. Hij zei dat hij zijn reactie op het betoog van de SGP-fractie kort moest houden, maar hij is echt een beetje te kort geweest... Wij vragen hem om nog iets te zeggen over de schotten tussen de bedragen en over de mogelijkheid dat een bepaalde businesscase aan de orde komt waarvan de kosten voor meer dan 50% door de provincie worden gedragen.

De heer **Erbisim** (PvdA). Voorzitter. Wij danken de gedeputeerde voor zijn reacties en zijn blij dat hij onze motie nr. 6 wil overnemen. Als gevolg hiervan kan de motie als overbodig worden beschouwd; wij trekken haar in. Ons amendement nr. 5 handhaven wij.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. De gedeputeerde wekt de suggestie als zou de SP-fractie zoeken naar argumenten om tegen te zijn. Dat is geenszins het geval. Het is mijns inziens bijzonder simpel: wij geven 16,5 miljoen uit terwijl

op blz. 2 wordt vermeld dat de provinciale invloed op de regionale economie en de werkgelegenheid klein en beperkt is. Ik voeg eraan toe dat de provincie zelf een zeer beperkte financiële ruimte heeft. Ik zal tegen het voorstel stemmen maar ter compensatie kan ik meedelen dat ik alle amendementen en de nog resterende motie zal steunen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Wij danken de gedeputeerde voor zijn duidelijke beantwoording. Er resteren nog enkele vragen.

De door ons samen met de CDA-fractie ingediende ICT-motie betreft vooral de internet-infrastructuur zoals die in Zeeland aanwezig is. Daar hapert het naar ons oordeel aan. Ik ben blij dat deze motie door het college is overgenomen en hoop dat wij daar veel van kunnen verwachten.

Voorts zijn er nogal wat opmerkingen gemaakt over de te stellen kaders, de verantwoording en de controleerbaarheid. Ik constateer dat de gedeputeerde daarop uitvoerig is ingegaan. Wij zijn blij met de toezeggingen die hij in dit verband heeft gedaan. Wat ons betreft zijn ze voldoende. Het zijn de Staten die de kaders stellen. Zij stellen ook de businesscases en de programma's vast. Ik hoop dat wij, wanneer de businesscases aan de Staten worden voorgelegd, het niet meer met elkaar hebben over de vraag wat er aan een bepaalde businesscase wordt besteed. Immers, de businesscases vallen binnen de kaders die de Staten nu meegeven. Wij dienen het dan puur te hebben over controleerbaarheid en over datgene wat wij ervoor terugkrijgen.

Voorzitter. In onze bijdrage hebben wij aangegeven dat wij hopen op een versnelling van de komst van de marinierskazerne. Immers, die komst kan een enorme impuls geven aan de Zeeuwse economie. Hierop heb ik nog geen reactie van het college gekregen, maar zowel de bouwsector als allerlei toeleveringsbedrijven vinden dit natuurlijk bijzonder interessant. Wij leveren straks, bij de behandeling van het inpassingsplan, geen bijdrage maar hierop verkrijgen wij nog wel graag een reactie.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Wat de vestigingen in de Kanaalzone betreft kan ik zeggen dat ik de afgelopen anderhalve maand via via met vijf bedrijven gesprekken heb gevoerd. Een van mijn voorgangers zou zeggen dat die bedrijven "aan het loket kwamen"... Ze waren van plan om zich hier te vestigen. Het waren internationale bedrijven, enkele zeer grote, maar ook twee Nederlandse bedrijven. Ze willen zich vestigen in de Kanaalzone. Het zijn eigenlijk allemaal bedrijven in de sfeer van de biogebaseerde economie. Ze willen hier starten met een aantal werknemers, variërend van 20 tot 30. Hun plannen op langere

termijn, na vestiging, zijn erop gericht om uit te groeien tot 50 tot 60 werknemers.

Al eerder heb ik, via de media, gezegd dat wij hier naar mijn oordeel nooit meer industrieën zullen krijgen met 500 tot 600 werknemers, maar als wij er tien hebben met 50 werknemers, hebben wij er ook 500. Dat is een reële optie, ook op dit moment, ook in crisistijd, zowel in de Vlissingse haven als met name in de Kanaalzone. Waarom het in Vlaanderen kennelijk sneller en/of beter gaat... Mijn collega-gedeputeerde van Oost-Vlaanderen zei mij onlangs: ja, als het nu een groot gebied was, van Gent tot aan Terneuzen, en als wij het voor het zeggen zouden hebben, dan stond het daar al vol. Het heeft ermee te maken, voorzitter, dat daar op het terrein van de ruimtelijke ordening andere kaders worden gehanteerd dan in Nederland het geval is. Dat is een belangrijke verklaring, maar wij halen het in. Daar ben ik van overtuigd, mede omdat Gent langzaam maar zeker vol raakt.

Voorzitter. Wat betreft het teveel aan keuzes, waarop door de fractie van GroenLinks is gedoeld, heb ik al aangegeven dat de SER daarover een opmerking heeft gemaakt in zijn eerste versie. Ik voeg daaraan toe dat wij ons los willen maken van de oude discussie over WCT en VCT, ook al wordt die discussie door sommigen in de media voortgezet. Wij gaan uit van de reële behoefte van de havens, op het terrein van de containerisatie. De door mij aangehaalde uitspraak van de directeur van Zeeland Seaports, deze week gedaan, maakt duidelijk dat men ook op die manier de businesscase-containerisatie wil gaan invullen. Aangezien de transportsector zich steeds meer op containers richt, ook met betrekking tot bulktransport, zullen wij hier simpelweg een los- en laadfaciliteit moeten hebben. Anders missen wij letterlijk en figuurlijk de boot.

Door de SGP-fractie is aandacht gevraagd voor de schotten tussen bedragen. Voorzitter. Er zijn portefeuilles van verschillende portefeuillehouders die bij deze sectoren betrokken zijn. Dat zal men begrijpen. In principe houden wij die verschillende portefeuilles uit elkaar, maar waar er sprake is van overlappingen zullen wij kiezen voor een soepele benadering. Het hangt concreet af van de zaken die zich voordoen. Hetzelfde geldt voor de mogelijkheid van meer dan 50% financiering. Uitgangspunt is fifty-fifty, maar als noodscenario's duidelijk maken dat het anders moet en dat er maatwerk moet worden geleverd, moet de vraag worden beantwoord of wij boven het niveau van 50% uit willen en kunnen gaan. Daar valt in het algemeen moeilijk iets over te zeggen.

Voorzitter. In het genoemde bedrag van 16 miljoen --dat betrekking heeft op verschillende gebieden en portefeuilles, waaronder economie-- zit onder meer de voorbereiding van de businesscases. Daarmee moet de volgende week

worden begonnen. In januari en februari zullen de "trekkers" een en ander moeten gaan opstellen. Daarmee zijn proces-achtige kosten gemoeid. "Businesscase-biobase" is een nieuwe naam voor iets dat al lang loopt. Dat is lopend beleid; het gaat om zaken die al tijdens de vorige collegeperiode zijn opgestart. Er zijn projecten bij die vertraagd zijn en die nog in 2013 door moeten gaan. Wij zijn in verband met de biobased economy een aantal verplichtingen aangegaan. Gelet op datgene wat ik met betrekking tot de businesscases heb toegezegd, leg ik aan de Staten het verzoek voor om in ieder geval voor het eerste kwartaal van 2013 een proportioneel gedeelte van het budget-economie algemeen te mogen inzetten, zodat men met de businesscases kan komen. Anders moeten de middelen worden gehaald uit budgetten die er niet zijn. Het is een praktisch/technisch probleem waar wij voor staan wanneer letterlijk wordt genomen dat de Staten pas in februari of maart het desbetreffende besluit nemen. Ik rond het netjes af op driekwart miljoen. Daarmee moet ik aan de slag kunnen. Anders kan ik niet met businesscases naar de Staten komen.

De heer **Harpe** (GL). Ik begrijp dit wel, voorzitter, maar om dit er even tijdens deze statenvergadering tussendoor te rammelen... De Staten zijn nooit te beroerd om met het college mee te denken, ook niet in verband hiermee, maar het lijkt mij beter om hierop nader in te gaan tijdens de eerstvolgende commissievergadering. Om nu maar even, met een klap van de hamer, te zeggen: driekwart miljoen, bingo... Dat vind ik niet chique.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. De heer Oudeman heeft gepleit voor vestiging van kapitaalkrachtige huishoudens in Zeeland. Ik wijs hem erop dat aan de Staten het voorstel betrekking tot Land in Zee wordt voorgelegd. Daarin ziet hij dat een groep ondernemers, in het vervolg op Zilt Zeeland, doende is om onder de leus "Ruimte voor pioniers" de beoogde aanwas van vestigingen aan te pakken. Ik denk dat datgene wat door de heer Oudeman wordt bepleit in dat traject al een plaats heeft gekregen. De gemeenten doen hieraan mee via de zogenaamde werkgroep IJzendijke. Dit loopt parallel met de Economische Agenda.

De **voorzitter**. Ik vind het door de gedeputeerde gedane verzoek zodanig dat het mij goed lijkt om daar nog even "een rondje" over te doen. Op die manier kunnen de Staten zich hierover uitspreken.

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. Aan de hand van de door de gedeputeerde gegeven reactie begrijpen wij heel goed dat er een bepaald kapitaal aanwezig moet zijn om te kunnen starten. Van mij mag hij hiermee beginnen.

De heer **Oudeman** (CDA). Dat geldt ook voor de CDA-fractie, voorzitter. Men moet in actie komen en daar is werkbudget voor nodig. Wij vinden dit prima.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Ook mijn fractie kan hiermee akkoord gaan, maar ik heb nog een vraag. De gedeputeerde heeft suggesties en voorstellen die uit de Staten naar voren zijn gekomen, overgenomen. Heb ik nu goed begrepen dat amendement nr. 5 wordt gehandhaafd? Ik kreeg tijdens het betoog van de gedeputeerde de indruk dat hij ook naar aanleiding van dat amendement een toezegging deed. Of heb ik een nuance over het hoofd gezien?

De **voorzitter**. De fractie van de PvdA komt nog aan het woord.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Een werkbudget van driekwart miljoen en de overige budgetten die pas worden vrijgegeven als de businesscases zijn goedgekeurd, dat heeft onze instemming. Dit betekent dat wij ons amendement als overgenomen beschouwen, zodat het niet meer in stemming behoeft te worden gebracht. Ik zeg dit mede namens de fractie van Natuurlijk Zeeland.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Wij roepen de gedeputeerde op om nu maar zo snel mogelijk met plannen te komen. Dat hij daarvoor een werkbudget nodig heeft, ligt voor de hand. Als hij snel met de plannen komt --daar rekenen wij op-- zal er wellicht maar een gedeelte van dat budget worden ingezet.

De heer **Erbisim** (PvdA). Voorzitter. Er is sprake van een pot voor "economie algemeen", zoals ook in het voorstel staat, van 3 miljoen. Daar kan de gedeputeerde gewoon uit putten. Amendement nr. 5 blijft overeind. Wij willen vantevoren weten wat de inhoud van de businesscases is. Daarover kan in de commissie worden gesproken, waarna een en ander aan de Staten wordt voorgelegd, dat wil zeggen als daar tijd voor is.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Het zou heel raar zijn wanneer ik tegen de Economische Agenda zou stemmen en wel zou instemmen met het beschikbaar stellen van een werkbudget. Dat ga ik dan ook niet doen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Mijn fractie heeft geen moeite met het gevraagde werkbudget. Wie A zegt, moet ook B zeggen.

De heer **Robesin** (PvZ). Zo denken wij er ook over, voorzitter. Wij sluiten ons vooral aan bij de opmerkingen, gemaakt door de collega's Hijgenaar en Van der Maas. Aan de slag, zou ik zeggen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat het verzoek van de gedeputeerde wordt ingewilligd en dat twee fracties zich daartegen hebben uitgesproken.

De heer **Harpe** (GL). Als u daarmee ook op mij doelt, voorzitter, wijs ik erop dat ik mij niet tegen heb verklaard maar de vraag heb gesteld of het niet netter is om hierover eerst in de commissie te spreken.

De **voorzitter**. U was toch tegen?

De heer **Harpe** (GL). Dat heeft u mij niet horen zeggen. Ik heb een vraag gesteld.

De **voorzitter**. Daar maakte ik uit op dat u nu niet met het verzoek van de gedeputeerde kon instemmen.

De heer **Harpe** (GL). Het gaat wel snel bij GroenLinks, maar niet zo snel.

De **voorzitter**. Ik begrijp dat u het nu wel goedkeurt...

De heer **Harpe** (GL). Ik heb het nooit niet goedgekeurd.

De **voorzitter**. Het verzoek van de gedeputeerde is dus door de Staten, met uitzondering van de fractie van de SP, ingewilligd.

Vervolgens zijn de stemmingen aan de orde.

In stemming komt amendement nr. 4 van het lid Harpe over het bespreken van de jaarplannen als instrument om de voortgang van de businesscases te kunnen volgen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De gedeputeerde heeft toezeggingen gedaan en de heer Hijgenaar heeft daarop gereageerd. Daar sluit ik mij bij aan; ik trek dit amendement in.

De **voorzitter**. Amendement nr. 4 is ingetrokken.

In stemming komt amendement nr. 5 van het lid Erbisim c.s. over het toevoegen van een passage aan een alinea op blz. 5.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik begrijp het niet meer. Nou is de gedeputeerde er kennelijk in geslaagd om de oppositie met toezeggingen te overtuigen, maar de fractie van de PvdA handhaaft haar amendement... Dat snap ik niet.

De heer **Erbisim** (PvdA). Het is heel simpel. Er wordt een economisch bureau opgesteld en er komen een jaarplan en een projectplan. Dat kunnen

wij toch vantevoren in de commissie krijgen, zodat de inhoud kan worden bekeken? Pas daarna kan een en ander naar de Staten, dat wil zeggen: als daar tijd voor is.

De heer **Bierens** (VVD). Maar dat is toch toegezegd? Dat was voor de fractie van GroenLinks de aanleiding om haar amendement in te trekken.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Dan hebben wij dat even niet vernomen. Als er wat dat betreft een officiële toezegging is gedaan, is het okeë.

De heer **Erbisim** (PvdA). Dat hebben wij dan even gemist. Mijn excuses daarvoor, voorzitter. Wij trekken het amendement in.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Wij trekken het in, maar ik stel wel de vraag of een en ander heel helder is toegezegd. Duidelijk moet zijn dat datgene wat wij hebben voorgesteld, is overgenomen. Hierachter mij hoor ik nog wat twijfel. Mij blijkt nu dat het klopt.

De heer **De Reu** (GS). Blijkbaar, voorzitter, ben ik onvoldoende duidelijk geweest. Ik heb gezegd dat het jaarplan, inclusief de businesscases, naar de commissie gaat en dat die stukken vervolgens door de Staten worden vastgesteld, inclusief de budgetten enz. enz. Op grond daarvan, mij dit realiserend, heb ik mijn verzoek gedaan in verband met het benodigde werkbudget. Als dat verzoek niet zou zijn ingewilligd, zou ik moeten wachten. Het zijn externe mensen die dit gaan doen en ik kan niet zeggen: u moet daar van maandag tot en met vrijdag zes uur per dag aan werken. Dat ik om het werkbudget heb gevraagd, komt voort uit de door mij gedane toezegging.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Ik dank u zeer. Het is nu helder.

De **voorzitter**. Amendement nr. 5 is ingetrokken.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de heer Van Dijen tegen dit voorstel heeft gestemd.

Motie nr. 2 van het lid Oudeman c.s. over het opstellen van een Digitale Agenda, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL en de SP tegen deze motie hebben gestemd.

21. Statenvoorstel Startnotitie Agenda leefbaarheid en bevolkingsontwikkeling 2013-2018 (SBO-061)

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. In deze notitie wordt een analyse gemaakt van ontwikkelingen die zich in Zeeland voordoen. De visie daarop, het plan van aanpak met werkwijze en tijdpad worden ter instemming voorgelegd. Deze agenda zal uiteindelijk bestaan uit een beperkt aantal opgaven waarop aanvullende inzet van de provincie nodig is om de leefbaarheid van Zeeland te versterken. Per opgave wordt een aantal mogelijke doelstellingen gekoppeld. Deze keuze wordt in december aan de Staten voorgelegd.

Wat de PVV-fractie betreft, voorzitter, is het belangrijk dat in deze agenda een visie op de taken en rollen van de provincie met betrekking tot dit thema als geheel wordt vastgelegd, dat het begrip "leefbaarheid" helder wordt gedefinieerd en afgebakend, en dat de hieraan te koppelen doelen en prestaties specifiek worden geformuleerd. Dit alles met inachtneming van de bescheiden rol van de provincie, in relatie met de kerntaken.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. Natuurlijk is er sprake van een keurige opsomming in deze startnotie, met een algemene probleemstelling, relevante ontwikkelingen in de samenleving en geformuleerde maatschappelijke doelen. Daarnaast gaat het om de kansen voor Zeeland, het vergroten van de leefbaarheid, de gevolgen van de bevolkingsontwikkeling, het verbeteren van het vestigingsklimaat en de rol van de provincie. Echter, het is wel erg algemeen verwoord. Het gaat om een algemene notitie die zou kunnen gelden voor elke willekeurige plattelandsprovincie. De fractie van het CDA heeft node een verwijzing gemist naar het convenant Koersvast voor Zeeland, met de daarin benoemde thema's en de problematieken die aan de orde zijn bij zo'n plattelandsprovincie. Ik denk aan economie en arbeidsmarkt, grensoverschrijdende aspecten, ruimte en wonen, voorzieningen, zorg en onderwijs, en aan de impact dit een en ander heeft voor de leefbaarheid in Zeeland.

Een volgend punt is het Zeeuwse lobbydossier, met daarin zes genoemde Zeeuwse zaken van nationaal en internationaal belang. Wat betreft de thema's leefbaarheid, arbeidsmarkt en rijksdiensten worden in het voorliggende stuk keuzes, commitment en daadkracht vermeld. Ik noem de aandachtspunten nog maar even:

- pas de landelijke normen op het gebied van zorg en onderwijs dusdanig aan dat ze ook in Zeeland toepasbaar zijn;

- zorg voor een investeringsbeleid om de demografische veranderingen in landelijke gebieden, zoals Zeeland op te vangen;
- handhaaf de 45 minuten aanrijtijd voor spoedeisende ziekenhuiszorg;
- behoud de rijksdiensten in de regio of vestig onderdelen in Zeeland.

Voorzitter, dit zijn toch de problemen die het college in Den Haag aankaart, als het over Zeeland gaat?

Vervolgens richt ik mij op de werkgroep of de club IJzendijke: Anders kijken naar Zeeland, de kracht van het collectief. Voorzitter, welke problemen met betrekking tot leefbaarheid zijn nu in kaart gebracht samen met de Zeeuwse gemeenten? Leefbaarheid is in principe een kerntaak van de gemeenten, tenzij het onderwerpen betreft die passen binnen het Zeeuwse bestuurlijke profiel en die te maken hebben met bovenlokale sociaal-maatschappelijke thema's.

Voorzitter. Ik onderstreep het woordje "start" als onderdeel van het begrip startnotitie. Later tijdens deze vergadering spreken wij nog over het statenvoorstel over dualisme en beleidscyclus. Mijns inziens staat bij een startnotitie de vraag voorop: wat zijn nu de problemen; waar staan wij voor en welke tijd hebben wij nodig om tot oplossingen te komen? In feite gaat het dus om een notitie waarmee meer concreet wordt ingezoomd op de Zeeuwse situatie en de daarin voorkomende problemen, en op de kansen die wij hebben. Daarnaast moeten wij als Zeeuwen de ambitie hebben om er hard tegenaan te gaan, want wij staan voor Zeeland. Welnu, wij vinden dat dit alles niet aan de orde is in de voorliggende notitie. Daarom is de CDA-fractie niet zo enthousiast over dit stuk.

Wij nemen kennis van deze startnotitie en vragen de gedeputeerde om een reactie op de signalen die de CDA-fractie afgeeft. Het is wat vreemd dat wij de kadernotitie al hebben gekregen; er kunnen waarschijnlijk geen correcties meer worden aangebracht. De volgende week wordt er in de commissie over gesproken. Bij die gelegenheid zullen wij reageren op datgene wat daarin is geformuleerd en aangeven of tegemoet wordt gekomen aan de punten die ik zojuist heb genoemd. Het voorbarig om daar nu op vooruit te lopen.

De heer **Werkman** (VVD). Voorzitter. In tegenstelling tot de fractie van het CDA zal ik mij niet inhoudelijk gaan bemoeien met de kaders. Wij stellen vandaag een startnotitie vast met de achterliggende gedachte dat in onze mailbox al de definitieve versie zit van het voorstel inzake de kadernotitie. Je kunt je dan ook afvragen wat deze startnotitie nog voor zin heeft. Maar goed, straks spreken wij nog over het statenvoorstel over dualisme en beleidscyclus en daarbij komen de

procedures aan de orde die van belang zijn om te komen tot een efficiënte en effectieve werkwijze. Hopelijk doen zich situaties als deze zich na die behandeling niet meer voor.

Onze fractie kan zich vinden in de notitie die nu voor ons ligt. Ons inziens zijn de probleemstelling en de relevante ontwikkelingen, waarmee wij in onze provincie te maken hebben, goed belicht, hetgeen van belang is voor de uitwerking in de kadernotitie. Wat de rol van de provincie betreft vragen wij de gedeputeerde om heldere grenzen te bepalen. Dit houdt voor mijn fractie in dat dit niet gaat betekenen dat er in de komende periode aan de lopende band allerlei rapporten verschijnen over leefbaarheid en bevolkingsontwikkeling, maar dat duidelijk wordt wie waarover gaat en wat wie gaat doen.

Voorzitter. De nota Kiezen of verliezen is al enige tijd bij de Staten aanwezig. De vraag rijst of de zorgaanvraag breed wordt meegenomen. Hoe zit het nu met deze nota? Wij gaan niet over de ziekenhuiszorg maar wij mogen er wel wat van vinden.

De fractie van de VVD kan instemmen met deze startnotitie en kijkt uit naar het debat dat in december wordt gehouden om verder invulling te geven aan de kadernotitie.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Toen de fractie van D66 dit voorstel ontving was zij in een klap gelukkig. Wij dachten: iemand kent ons beter dan wij onszelf kennen. Immers, wat staat er op het voorblad? "Statenvoorstel Startnotitie agenda leefbaarheid en bevolkingsontwikkeling 2013-2018". Het is een voorstel met een langere looptijd. Helaas, in het voorstel zelf staat dit niet. Wij nemen aan dat er sprake is van een drukfoutje, maar dat vinden wij niet erg. Sterker nog, wij hebben een amendement voorbereid om ervoor te zorgen dat dat drukfoutje wordt hersteld door de looptijd van de agenda te verlengen. Wij hebben daarvoor een heel praktische reden. Als je wat minder vaak een nieuw voorstel maakt, kun je je wat beter richten op het uitvoeren ervan, hetgeen weer minder bestuurlijke drukte en meer uitvoerende slagkracht oplevert.

Wij realiseren ons dat dit betekent dat budgetten over de statenperiode heen moeten worden toegekend, maar laten wij wel zijn: met geactiveerde lasten doen wij dat ook. Dat behoeft dus geen groot probleem te zijn. Leefbaarheid is weliswaar een belangrijk project, maar het heeft op de begroting van de provincie niet zoveel invloed dat daarmee de volgende Staten in de problemen zouden kunnen geraken.

Voorzitter. Ook ons viel op -- de heer Werkman sprak er al over-- dat start- en kadernotitie elkaar bijna naadloos opvolgen. Dat doet mij besluiten om te zeggen: laten wij deze startnotitie classificeren als een klein beginnetje,

waaruit niet heel veel ambitie spreekt. Hopelijk komt die ambitie wel naar voren uit de kadernotitie waarmee wij nu aan de slag kunnen gaan. Wij kunnen niet wachten totdat de ambitie van deze gedeputeerde --want zo kennen wij hem wel-- kan worden besproken.

De **voorzitter**. Door de leden Hijgenaar en Aalfs is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 23 november 2012;

amenderen het statenvoorstel Startnotitie leefbaarheid en bevolkingsontwikkeling 2013-2016 (SB-061) om de werkingsduur van 2013-2016/2018 te wijzigen in: 2013-2018.

Dit amendement krijgt nr. 7.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Een "college van asfalt en beton" heeft cement nodig. Wij spreken nu over het cement van de samenleving, weergegeven in deze startnotitie.

Wat onze fractie bijzonder verheugt, is dat hier de koppeling wordt gelegd tussen verschillende beleidsterreinen, Economische Agenda, vestigingsklimaat voor bedrijven enz. Dat is buitengewoon goed. Echter, de analyse is wel wat kort, een regel of drie. Ik neem aan dat dat in de kadernotitie goed komt. Ik hoop dat zo dadelijk de gedeputeerde dat zal zeggen. Inderdaad is de kadernotitie al klaar, maar er zit nog een week tussen...

De vraag rijst welke werknemers welke bedrijven nodig hebben en andersom. Dat is immers wat men wil bereiken: een goed vestigingsklimaat. Daarvoor moet men weten welke bedrijven op zoek zijn naar wie, wie problemen heeft om hier te komen, wie gefaciliteerd moet worden enz. Dergelijke zaken zijn buitengewoon interessant. Daarover willen wij in relatie met de kadernotitie het een en ander horen.

Voorzitter. In Zeeland is het veiligheidsgevoel prima, zo wordt in de analyse gesteld. Misschien is dat er de oorzaak van dat de gevangenis weggaat... Ik neem aan dat wij de volgende week nader over de analyse zullen spreken. Gesteld wordt dat wij in een participatiemaatschappij terecht zijn gekomen; de overheid is geen vangnet meer. Dat is in het verleden ook zo geweest, maar toen was de samenleving veel minder ontkerkelijkt. Dat wil weer niet zeggen dat er nu geen beroep kan worden gedaan op kerkelijke en andere organisaties. Daarover lees ik nu helemaal niets, terwijl de overheid daar toch een beroep op kan doen, om als cement voor de samenleving te

fungeren. Misschien komt hiervan iets terug in de kadernotitie.

Voorzitter. Wat de procedure betreft is het college kennelijk zeer flexibel. Ik heb gezien dat de kadernotitie al op mijn bureau is gelegd. Ik weet niet of er nog iets met de inbreng van vandaag wordt gedaan... Dat is toch wel interessant om te weten.

De heer **Hageman** (PvdA). Voorzitter. In de commissie hebben wij van de gedeputeerde begrepen dat deze startnotitie eigenlijk een "moetje" is. Hij gaf aan dat de kadernotitie al bijna gereed was toen men erachter kwam dat er ook nog een startnotitie moest komen. Tegen die achtergrond heeft het weinig zin om nu inhoudelijk op deze notitie in te gaan. De kadernotitie ligt er al en dus kan al datgene wat nu naar voren wordt gebracht, niet meer worden meegenomen. Alle aspecten komen over een paar weken opnieuw aan bod. Er is sprake van een inefficiënte werkwijze.

Wel wil ik nog even onderstrepen dat deze notitie voorziet in een goede maatschappelijke analyse. Dat hebben wij ook in de commissie beaamd. Daarentegen is het jammer dat er geen oplossingsrichtingen bij worden vermeld, maar daar hebben wij het later nog wel over.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. In de inleiding van dit statenvoorstel vraagt het college of de Staten de analyse van en de visie op de ontwikkelingen, verwoord in deze startnotitie, kunnen delen. Welnu, ik kan die vraag voor een gedeelte positief beantwoorden. Dat is dan winst voor het college, zou ik zeggen... De fractie van de SP onderschrijft de probleemanalyse en de door het college genoemde uitdagingen in verband met de leefbaarheid. In de paragraaf "relevante ontwikkelingen" worden echter keuzes gemaakt waar wij vraagtekens bij zetten. Zo wordt onder het kopje "bevolkingsontwikkeling" gesteld dat inzet nodig is om de afnemende beroepsbevolking, mensen met een zorgvraag en chronisch zieken langer inzetbaar te houden voor de samenleving. Wat verstaat het college daaronder?

Verder kiest mijn fractie nadrukkelijk niet voor een terugtrekkende overheid, zoals op blz. 3 wordt vermeld. De eigen verantwoordelijkheid van de Zeeuwen --er wordt gesproken over "burgers", maar dat krijg ik mijn strot niet uit-- aanspreken en de beschikbare netwerken benutten... Dat klinkt weliswaar op papier heel mooi, maar het is verre van realistisch. Wat er nu gebeurt, is dat aan een alleenstaande moeder in een rolstoel wordt gevraagd of de kinderen al over het aanrecht kunnen kijken. Is dat het geval dan moeten die kinderen voortaan maar de afwas doen en de maaltijd bereiden. Dat is dan de uitwerking van het "aanspreken van beschikbare netwerken".

Dit zijn verhalen, voorzitter, die bij de SP binnenkomen en die ik beschouw als vooroorlogse situaties. Wij hebben jarenlang, als land, strijd gevoerd voor een waardige behandeling van mensen die het minder goed hebben getroffen. Niemand kan mij wijs maken dat er in het op zes na rijkste land ter wereld geen middelen zijn om alle mensen gelijkwaardig te behandelen, met zorg die wordt geleverd als men die nodig heeft. Ik ben blij dat de provincie hier een kans ziet liggen, maar als ik de desbetreffende passage in de startnotitie lees, vrees ik dat dit college voornamelijk wil inzetten op de verdere uitvoering van dergelijke ongewenste maatregelen.

Onder het derde kopje stelt het college dat Zeeuwen in het algemeen zelfbewust en zelfstandig zijn, goed in staat om de eigen verantwoordelijkheid te nemen. Misschien, voorzitter, dat dat in algemene zin klopt, maar het college vergeet dan dat er ook een grote groep mensen is die op die manier uit de boot valt. Aan de onderkant van de samenleving ontstaat een steeds groter wordende groep die door verschillende oorzaken achterblijft. Het is juist deze groep die vooral is aangewezen op voorzieningen in de buurt. Natuurlijk behoeft, wat de SP betreft, niet elk dorp een theater of een golfbaan te hebben, maar voorzieningen als een supermarkt, een school en een apotheek zijn wel cruciaal voor de leefbaarheid. Misschien dat niemand uit een dorp gaat verhuizen omdat de lokale school sluit, maar gezinnen met kleine kinderen gaan wel tweemaal nadenken voordat ze zich in een dorp zonder school gaan vestigen. Ook dat draagt bij aan een slechte lokale leefbaarheid.

Voorzitter. Het pleiten voor een verdere opschaling van voorzieningen zal de zelfredzame Zeeuw niet treffen. Immers, die rijdt wel naar het volgende dorp. Overigens kun je je afvragen of deze toename van het autogebruik gewenst is, maar dat ter zijde. Neen, het zijn juist de mensen die minder goed mee kunnen komen die hierdoor zullen worden geraakt.

De heer **Beekman** (CU). Kent u het rapport "De sociale staat van Zeeland"? Daarin staat de opvallende conclusie dat er eigenlijk tussen leefbaarheid en voorzieningenniveau --altijd hadden wij gedacht dat daartussen een zeer nauw verband zou bestaan-- geen relatie te leggen is. U komt nu toch weer met die stelling.

De heer **Werkman** (VVD). Voorzitter. In het begin van zijn betoog geeft de heer Van Dijen aan dat hij de probleemanalyse, zoals verwoord in de notitie, kan onderschrijven. Vervolgens ontkracht hij dit weer door een heel ander betoog te houden.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik onderschrijf de probleemstelling, de analyse van de problemen. Ik onderschrijf voor een gedeelte ook de keuzes die

het college vervolgens maakt, maar er zijn ook zaken bij waar ik vraagtekens bij zet.

De heer **Beekman** kan ik zeggen dat er inderdaad op het eerste gezicht geen relatie lijkt te zijn tussen leefbaarheid en voorzieningen, maar als dit wordt gesteld gaat het om die grote groep van Zeeuwen die steeds zelfredzamer en mobieler worden. Als er in het dorp geen supermarkt meer is, gaat men gemakkelijk naar het volgende dorp.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Dat doen ze ook wanneer er wel een supermarkt in het dorp is. Ook dan gaan ze met de auto naar een ander dorp.

De heer **Van Dijen** (SP). Dat vind ik dan heel erg jammer. Ik vraag juist aandacht voor de minder zelfredzame Zeeuwen, mensen met een zorgvraag, mensen die om welke redenen dan ook minder goed mee kunnen komen in de maatschappij. Voor deze mensen is het soms een dagtaak om in het volgende dorp een boodschap te doen. Die groep komt onder druk te staan. Het is daarom dat wij het college vragen om oog te blijven houden voor de dagelijkse praktijk voor veel Zeeuwen die niet in een stad wonen of die niet het geluk hebben om in een blakende gezondheid te verkeren.

Voorzitter. Ik wens het college veel succes toe en ik hoop zoveel mogelijk van deze bijdrage terug te vinden in de kadernota.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Ik heb mij afgevraagd wat het voor zin heeft om nu uitvoerig in te gaan op deze startnotitie. Immers, er is al uitgebreid over gesproken in de commissie en de kadernota ligt al op onze bureaus. Ik vind het niet erg zinvol om hier nog een hele discussie aan te wijden. Ik kom er in de commissie en later ook in de Staten nog op terug. Dit is niet de manier waarop wij een optimale beleidscyclus in gedachten hebben. Wij vinden dat, als er sprake is van een startnotitie, die ook echt goed moet worden behandeld en dat de daarbij te leveren input gebruikt moet worden bij het opstellen van de kadernota. Wij realiseren ons dat ook het college moet wennen aan de nieuwe werkwijze, maar wij hopen ook dat het college dit leerpunt serieus zal nemen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. In plaats van complimenten voor het feit dat de kadernotitie nu al klaar is, is er sprake van kritiek... Ik herinner eraan dat ik had beloofd binnenkort met de beleidsnotitie te komen. Tijdens de laatste commissievergadering werd mij wat dit betreft succes gewenst, met name door de SGP-fractie, zo in de zin van: we zullen wel zien of hij het haalt. Welnu, ik haal het.... en nu is het weer niet goed.

Het heeft alles te maken met de wijze waarop de startnotitie tot stand is gekomen. Wij

konden er maar moeilijk mee beginnen. Het college had uitspraken gedaan in Stuwende Krachten, er was een kerntakendiscussie geweest, er moest nog een convenant worden gesloten, er waren allerlei zaken die wij nog niet zeker wisten.

Eigenlijk, voorzitter, moet ik zeggen dat de PvdA-fractie een klein beetje gelijk heeft met haar opmerking dat er sprake is geweest van een "moetje". Wij dachten: we beginnen met de kadernotitie en vervolgens werken wij aan de beleidsnota. De heer Hageman weet als geen ander hoe het wat dat betreft zit. Immers, hij heeft het in een vorige periode uitermate lang gehad over startnotities, kadernotities, beleidsnota's enz. Hij was wat dat betreft de kampioen. Wij hebben nu een andere, die hier ook veel van weet... Hoe dan ook, het college dient te anticiperen op de mogelijkheid dat de Staten zeggen: u vraagt wel geld, maar u heeft geen beleid. Ik dacht dan ook; wij moeten zo snel mogelijk door; de kadernotitie komt er aan.

De heer **Hageman** (PvdA). U vindt het kennelijk erg jammer dat wij nu niet staan te juichen, maar wat had u dan gedacht? Hoe hadden wij dit moeten bespreken?

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik geef een voorbeeld van een uitspraak die men zou kunnen doen: jongen, we hebben hierover uitvoerig gesproken in de commissie, we wachten op de kadernotitie en daar gaan wij mee verder. Punt.

De heer **Hageman** (PvdA). Maar die kadernotitie ligt er al!

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat is toch mooi?! Daar kunnen wij dan toch mee verder?

De heer **Hageman** (PvdA). Maar wat moeten wij op dit moment dan doen?!

De heer **Van Heukelom** (GS). Mij gelijk geven, en doorgaan.

De **voorzitter**. Het is gewoon een hamerstuk...

De heer **Van Heukelom** (GS). Niettemin zijn er vragen gesteld en ik zal proberen om ze te beantwoorden.

Voorzitter. De fractie van de PVV vraagt aandacht voor de rol van de provincie en dringt erop aan dat het begrip "leefbaarheid" goed wordt gedefinieerd. Welnu, het laatste is een crime. Als je dit begrip opzoekt op Google, zie je hoeveel invullingen er zijn. Ook wordt erop aangedrongen dat doelen en beoogde prestaties duidelijk zijn en dat er wordt gekozen voor een bescheiden rol, zulks in verband met de kerntaken. Welnu, dat kan ik allemaal beloven.

De fractie van het CDA komt met nogal wat kritiek en stelt dat deze notitie voor elke willekeurige plattelandsprovincie kan gelden. Nou zijn er daar niet zo gek veel van, voorzitter, maar die uitspraak klopt wel. Zo'n notitie zou ook kunnen gelden voor Groningen en Limburg. Immers, daar doen zich dezelfde problemen voor. Juist daarom voeren deze drie provincies gezamenlijk het woord en sluiten wij met z'n drieën convenanten af.

Voots wordt er door de CDA-fractie op aangedrongen dat een en ander echt Zeeuws moet zijn, dat het in die zin kan worden herkend. Wat dat betreft onderscheiden wij ons van bijvoorbeeld Limburg. Dat ben ik met de heer Babijn eens; daar moeten wij hard aan werken.

De heer **Babijn** (CDA). En dat gaat u ook beschrijven in de kadernotitie? Staat dat specifiek Zeeuwse erin?

De heer **Van Heukelom** (GS). Daar hebben wij een poging toe gedaan en wat dat betreft wachten wij uw oordeel af.

Voorzitter. De heer Babijn haalt er ook zaken bij als de aanrijtijd van 45 minuten voor de ziekenhuiszorg. Je kunt het begrip "leefbaarheid" zo breed maken dat in feite alles erbij wordt betrokken. Het moet wel integraal, maar toch hebben wij gefocust op een aantal onderwerpen. Dat zijn, gelet op de analyse die er ligt, de onderwerpen die wij gaan behandelen. Daar hoort overigens die aanrijtijd van 45 minuten wel bij. Op het onderwerp ambulancezorg komen wij nog terug.

De heer **Babijn** (CDA). Ik ben het met u eens als u aangeeft dat tegenwoordig het begrip "integraal" zo'n beetje voor alles staat. Ik begrijp dat er verbindingen zijn met het Omgevingsplan, het openbaar vervoer enz., maar ik zie ook een link met het Zeeuwse lobbydossier.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik niet. Wat dat betreft verschillen wij fundamenteel van mening. Het lobbydossier is erop gericht dat wij met elkaar een enkel geluid laten horen tegenover Den Haag en Europa. Wat ik bedoel is dat wij hier in Zeeland met elkaar moeten nagaan wat er ten behoeve van de leefbaarheid kan worden gedaan. Ten principale is het lobbydossier er voor Den Haag en Europa.

De heer **Babijn** (CDA). Maar dan wel beredeneerd vanuit het Zeeuwse, datgene wat ons bezighoudt, onze leefbaarheid. Daar gaat het toch om? U noemt niet voor niets punten als de ziekenhuiszorg, de aanrijtijd, onderwijsvoorzieningen enz. Dat doen we toch specifiek voor Zeeland? Daar moeten wij ons in Den Haag hard voor maken. Daar moet voortdurend op de trom worden geslagen, in de zin van: in Zeeland heeft men te maken met een

andere infrastructuur dan het geval is in de Randstad. In de startnotitie gaat het om het duiden van de problematieken.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter, hierover is al gediscussieerd in de commissie en mijn conclusie is dat wij elkaar daarbij bijna hebben gevonden. Het scheelt nog een beleidsnotitie, denk ik...

De VVD-fractie geeft aan dat de kadernotitie al in de mailbox zit. Voorzitter, ik heb al uitgelegd hoe dat zit en wat ik daarmee bedoel. Verder dringt de VVD-fractie aan op heldere grenzen en op een duidelijke rol voor de provincie. Ik verwijs naar datgene wat bij de kerntakendiscussie over het profiel van de provincie is gezegd: eerst moet worden nagegaan wie wat moet doen. Dat gaan wij ook hier doen, maar dat wil niet zeggen dat wij geen rol kunnen spelen met betrekking tot bijvoorbeeld het Masterplan voorzieningen. Daar kun je bij gaan zitten, mede omdat de provincie regisseur is voor de krimpgebieden, om aan te geven welke ideeën je hebt, om mee te helpen en mee te denken. Wij kijken naar anticipatiemethoden en gaan na hoe die kunnen worden gebruikt. Met andere woorden: in dezen hebben wij een bovenregionale taak, zij het dat een duidelijk antwoord moet worden gegeven op de vraag: waarom doet u dat? Dat moet verklaard kunnen worden.

Voorzitter. Er zijn enkele opmerkingen gemaakt over de nota "Kiezen of verliezen". Het is bekend dat er met betrekking tot de raden van bestuur een probleem is gerezen. Wij zijn nu zover dat ze genegen zijn om erbij te zijn; dat vonden wij nodig. Dat wordt nu afgerond; binnenkort kunnen wij hiervoor data aangeven.

De fractie van D66 kan ik zeggen dat de aanduiding "2013-2018" natuurlijk een schrijffout is. Ik snap de bedoeling van deze fractie wel, maar opgedane ervaring leert mij dat het bijzonder "link" kan zijn om iets uit te zetten dat voorbij de huidige statenperiode gaat. Immers, dan kan de wereld er heel anders uitzien. Niettemin laat ik het oordeel over het amendement dat hierover gaat, aan de Staten over. Ik zou zeggen: kijk goed uit.

Voorzitter. De fractie van de SGP meent dat ik bepaalde zaken heb overgeslagen, waaronder de kerkelijke organisaties. Bij wijze van voorbeeld wijs ik erop dat op Schouwen-Duiveland de wethouder van WMO alle kerken heeft uitgenodigd. Het gaat om een gemeentelijke taak. Als wij onze rol op het terrein van de leefbaarheid bezien, geloof ik niet dat wij de eerste partij zijn om kerkelijke organisaties aan te schrijven. De gemeenten kunnen dat wel doen, en zij doen het hier en daar ook. Ik zie dat niet alleen SGP-wethouders maar ook mensen van andere signatuur nu op de kerken een beroep doen, in de zin van: kunnen jullie nog iets

betekenen, bijvoorbeeld waar het gaat om de begeleiding die nu wegvalt?

Voorzitter. De heer Van Burg heeft mij een bijzonder moeilijke zin voorgelegd. Zo slim ben ik niet meer... Hij had het over werknemers en werkgevers die iets zouden moeten zeggen over het vestigingsklimaat dat wij moeten hebben opdat die werkgevers die werknemers tegemoet kunnen komen...

De heer **Van Burg** (SGP). Ik kan mij niet herinneren, voorzitter, dat ik zo'n moeilijke zin heb uitgesproken...

De heer **Van Heukelom** (GS). Dan slaan wij die over en hoef ik er niet op in te gaan.

De heer **Van Burg** (SGP). Dat lijkt mij niet verstandig...

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Door verschillende sprekers is gevraagd wat er in relatie met de kadernotitie wordt gedaan met de vandaag gemaakte opmerkingen. Welnu, daar gaan de Staten zelf over. Bij de behandeling van de kadernotitie zal de voorzitter ongetwijfeld vragen of dat stuk rijp is voor de Staten. Ik kan mij voorstellen dat er nog vragen leven, naast verzoeken om aanpassingen, en dat men zich afvraagt: kan dat nog? Nogmaals, het zijn de Staten die hierover gaan. Als zij zeggen dat een en ander moet worden aangepast, ga ik het aanpassen, maar ik wil de gelegenheid hebben om de kadernotitie te verdedigen, zoals dat stuk er nu ligt, want het is wel doordacht.

De heer **Roeland** (SGP). Is de gedeputeerde het met mijn fractie eens dat hij flexibel is?

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik ben zo flexibel als beton en dat is soms heel belangrijk, zeker in zware stormen.

Door de PvdA-fractie is gevraagd om oplossingsrichtingen. Voorzitter, die komen er aan, onder meer in het kader van de beleidsnotitie. Daarin zal men de oplossingen moeten beschrijven. Overigens, wij zijn bezig met de Alliantiefabriek. In Zeeuws-Vlaanderen zijn wij met alle instellingen bijeengekomen en ik kan zeggen dat het enthousiasme geweldig groot was. De deelname uit diverse lagen van de bevolking was groot, de instellingen waren er, de besturen waren er, er werden voorstellen gedaan om tot oplossingen te komen. Ik geef een voorbeeld. In Zeeuws-Vlaanderen heeft men in sommige gemeenten 24 sportvelden. Men heeft zich nu afgevraagd of het niet beter zou zijn om eens na te gaan of een "sportdorp" kan worden gemaakt, zodanig dat de voorzieningen qua kwaliteit in stand kunnen worden gehouden. Jongelui zullen het niet zo erg vinden

om voor judo naar een bepaalde plaats te gaan, en voor schaatsen naar Breda. Zoiets is natuurlijk een moeilijke operatie maar dergelijke suggesties komen uit de bevolking naar voren en zijn erop gericht om de kwaliteit te handhaven. Dat is participatie. Sommigen zullen zeggen dat dat niet lukt --ik verwijs naar de inbreng van de SP-fractie-- maar ik geloof er zeker in. Ik geloof dat er bij de bevolking een enorme "push" zit als je de mensen maar de voorwaarden biedt die nodig zijn om met zaken te komen en ze uit te voeren. Je moet dit serieus nemen, begeleiden en de nodige voorwaarden scheppen. Als dat gebeurt, geloof ik er echt in.

De heer **Hageman** (PvdA). Maar dat heb ik niet bedoeld met "oplossingsrichtingen". Als je een maatschappelijke analyse maakt, kunnen daaruit oplossingsrichtingen naar voren komen, in de zin van: dit zijn de problemen en we denken zo ongeveer dat de oplossingen daar en daar liggen. Een voorbeeld zou kunnen zijn dat er meer moet worden geïnvesteerd in mobiliteit of in de kleine kernen. Een ander voorbeeld zou kunnen zijn dat er juist meer op grotere steden moet worden gefocust. Ik zeg niet dat ik daar allemaal voor ben; het zijn voorbeelden van oplossingsrichtingen. Die zijn dus wat abstracter.

De heer **Van Heukelom** (GS). Okee, ze komen er aan, ook in de deelnota's over onder meer openbaar vervoer. Ik was weer iets te concreet...

Voorzitter. De SP is de SP; ik had geen ander geluid verwacht. Men komt op voor de zwakkeren, vindt ons te optimistisch over de participatie en ziet de overheid als het schild. Daar kan ik mij best wel wat bij voorstellen...

De heer **Babijn** (CDA). Ik maak er bezwaar tegen, voorzitter, wanneer de indruk wordt gewekt dat alleen de SP zou opkomen voor de zwakkeren. Er zijn meer partijen in deze Staten die opkomen voor mensen die wat minder draagkrachtig zijn.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik sprak over de SP, maar ik ga ervan uit dat iedereen opkomt voor de zwakkeren. Het was de geachte afgevaardigde van de SP die hierover expliciet heeft gesproken en dus reageer ik daarop. Ik vind dat hij het keurig heeft gedaan, en ik ben het totaal met hem oneens. Het is immers een feit dat wij nu in een ander klimaat leven dan voorheen het geval was. De overheid kan het niet meer. Ofwel wij gaan het anders doen, met een andere beurs en een andere visie op de overheid, ofwel wij gaan met z'n allen een zinkend schip in.

Wat ik meeneem, voorzitter, is de opmerking dat goed moet worden bedacht dat er altijd een categorie mensen is die onomkeerbaar problemen krijgt met alle maatregelen die worden getroffen.

Dat nemen wij mee, maar dit blijft toch in eerste instantie een taak van de gemeenten. Die taak is gedecentraliseerd en wij gaan de gemeenten hieraan houden.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. De moeilijke zin waarop de gedeputeerde heeft bedoeld, kan ik niet herhalen omdat ik die zin niet heb uitgeschreven, maar het gaat om het volgende. In de analyse staat dat met deze startnotitie wordt gekeken naar datgene wat werkgevers nodig hebben in de sfeer van een goed vestigingsklimaat. Tegen die achtergrond zal men ook moeten weten wat de werknemers nodig hebben, maar een passage daarover staat er niet in. Daarom heb ik gezegd dat het mij goed lijkt dat hierover iets wordt opgenomen in de kadernotitie. Er is hier sprake van een koppeling met de Economische Agenda.

Voorzitter. Als dit moeilijke zinnen zijn, ga ik ze in het vervolg heel veel zo zeggen want dan zegt de gedeputeerde: prima, dit sla ik over, ik ga verder...

De heer **Van Heukelom** (GS). Zullen wij dit aspect betrekken bij de behandeling van de kadernotitie? Dat lijkt mij het beste.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. Kan de gedeputeerde een reactie geven op de brief die drie gemeenten hebben geschreven in verband met de "krimp-financien"? Of komt hij daarop terug bij de behandeling van de kadernotitie?

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik heb beloofd dat de Staten wat dit betreft een schriftelijke reactie krijgen. Nog voor de desbetreffende commissievergadering worden de Staten geïnformeerd over wat wij met die negen miljoen gedaan en bedoeld hebben.

Amendement nr. 7 van het lid Hijgenaar over het wijzigen van de werkingsduur in 2013-2018, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, de PVV, de PvdA, de SP en GL voor dit amendement hebben gestemd.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

Voorzitter: de heer Roeland

22. Statenvoorstel inpassingsplan marinierskazerne Buitenhaven Vlissingen (RMW-063)

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Ik zal niet veel zeggen over de inhoud van dit voorstel, maar er zijn toch enkele opmerkingen die ik even kwijt wil.

Minister Hillen heeft op 31 augustus van dit jaar besloten dat de marinierskazerne naar Vlissingen gaat. In dat verband heeft hij op die dag de behoeftestelling naar de Tweede Kamer gestuurd. Daardoor is bij iedereen de gedachte gewekt dat er een besluit zou zijn genomen dat definitief zou zijn. Volgens de planning zal de nieuwe marinierskazerne in 2017 moeten worden opgeleverd. Nu hebben wij inmiddels een nieuwe minister gekregen en het is maar de vraag wat zij met dit dossier gaat doen.

In juli is in de Kamer de motie Bosman-Knops aan de orde geweest. Daarin wordt de regering verzocht om voortvarend aan de slag te gaan met het uitwerken van de plannen voor Vlissingen. Echter, ook wordt gesteld dat er geen onomkeerbare beslissingen mogen worden genomen ten aanzien van de kazerne in Doorn. Verder ging men er in de motie van uit dat de behoeftestelling-Vlissingen zou worden uitgewerkt volgens het DMP, hetgeen staat voor Defensie Materieelkeuze Proces, zodat de Kamer hierop te allen tijde invloed zou kunnen uitoefenen. Wij constateren dat, ondanks deze motie, de behoeftestelling nog steeds niet is uitgewerkt volgens het genoemde proces. Derhalve is de genoemde motie niet uitgevoerd.

Voorzitter. Wij gaan nu het voorliggende besluit nemen --de PVV-fractie kan daarmee instemmen-- maar ik constateer dat er op 30 januari 2013 in de Kamer een algemeen overleg plaatsvindt met als onderwerp defensie-vastgoed. Dit wekt bij ons de indruk dat er sprake is van twee verschillende snelheden en dat wij in Zeeland een stuk harder gaan dan dat men in Den Haag gaat. Daar maken wij ons zorgen over. Misschien kan de CdK ons hierover meer vertellen. Voorkomen moet worden dat wij straks mogelijk helemaal uit de pas gaan lopen. De vraag rijst of het mogelijk is dat de huidige minister nog dingen gaat terugdraaien.

De heer **Pauwels** (CDA). Voorzitter. Met het voorliggende voorstel wordt aan de Staten gevraagd om akkoord te gaan met het opstellen van een inpassingsplan, dit om de komst van de marinierskazerne naar Zeeland planologisch mogelijk te maken. In de commissie-REW heeft mijn fractie hierover al een positief advies uitgesproken. De komst van de marinierskazerne naar Zeeland biedt immers een goede kans om de negatieve spiraal met betrekking tot de werkgelegenheid te doorbreken. Ik denk hierbij aan

het wegtrekken van overheidsdiensten en aan bedrijven die het moeilijk hebben, niet alleen de grote bedrijven. Ook veel kleinere bedrijven hebben betere tijden gekend. En wat te denken van datgene wat in de zorg staat te gebeuren? Honderden arbeidsplaatsen dreigen te vervallen.

Voorzitter. Naast deze bedreigingen zijn er ook kansen. De komst van de marinierskazerne zal een impuls geven aan de werkgelegenheid, zowel direct als indirect. Bouw en exploitatie zullen met name voor het MKB kansen opleveren. De CDA-fractie hoopt dat de marinierskazerne een voorbeeld en een trekker mag zijn voor andere bedrijven en instellingen om zich in Zeeland te vestigen.

De marinierskazerne naar Zeeland halen heeft nogal wat moeite en inspanning gekost. Wij hebben dan ook waardering voor al degenen die hebben meegewerkt om deze niet-geringe opdracht op te pakken en uit te voeren. Mijn fractie hoopt dat de voorgestelde procedure voor het inpassingsplan, samen met de gemeente Vlissingen, voorspoedig zal verlopen.

Mevrouw **Schonknecht-Vermeulen** (VVD). Voorzitter. Mijn fractie is blij dat het dagelijks bestuur van de provincie voorstelt om via het op te stellen inpassingsplan weer een stap dichterbij de realisatie van deze voor Zeeland belangrijke voorziening te komen. Nut en noodzaak van de komst van de marinierskazerne worden alleen maar groter. Het is in de diverse bijdragen vandaag al gezegd: er bestaan grote zorgen over de werkgelegenheid in Zeeland.

Voor mijn fractie is het evident, voorzitter, dat er in de komende jaren stevig wordt ingezet op de versterking van het vestigingsklimaat in Zeeland. Daarbij behoort dat de provincie daar waar mogelijk stimuleert, faciliteert en ruimte biedt voor nieuwvestiging, maar ook voor uitbreidingen van bestaande bedrijven zodat die op een gezonde manier kunnen groeien. De vestiging van de marinierskazerne in Vlissingen zal ongetwijfeld ook daar positief aan kunnen bijdragen.

Voorzitter. Het college stelt voor om het inpassingsplan in eigen beheer voor te bereiden. Wij zijn daar een groot voorstander van --immers, inhuur van expertise is vele malen duurder-- maar kan het college ons verzekeren dat de reorganisatie en de afgeslankte organisatie niet voor vertraging gaan zorgen? Hoe zit het met de grondverwerving van de percelen die in publieke handen zijn? Zijn er wat dat betreft problemen te verwachten?

De samenwerking met de gemeente Vlissingen en andere partijen is goed, maar er zullen zich desondanks obstakels voordoen. Wat de VVD-fractie betreft doet het college er alles aan om de marinierskazerne en daarmee nieuwe werkgelegenheid voor Zeeland te realiseren. Wij stemmen dus graag in met dit voorstel.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Mijn fractie beperkt zich tot het voorstel inzake het inpassingsplan. De contouren van dit plan zijn duidelijk. Dit was het eerste stuk; daarna zijn ze in miniatuurverband wat teruggekomen, maar over de afmetingen van het gebied behoeft geen twijfel te bestaan. Toch heeft de gemeente Vlissingen gemeend een signaal te moeten geven over de zogenaamde 20 kleine bedrijven die in dit gebied zitten. Het gaat om 20 Romney-hutten waarin ondernemers zich bezighouden met sloop, oude metalen en autoherstel. Het gaat in die zin om een gevoelige situatie, dat ongeveer 15 jaar geleden --ik doe maar een gok-- de helaas te vroeg overleden wethouder De Keijzer over "hobby-terreintjes" sprak, die verspreid op diverse locaties in de gemeente Vlissingen lagen en vervolgens op dit terrein werden geconcentreerd. Het was en is een prima oplossing. Echter, als toegangsweg voor een toekomstige marinierskazerne is dit niet erg representatief. Het voorstel heeft onze instemming.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Mijn fractie kan instemmen met de planologische procedure. Wij hebben maar een enkele vraag. Kan de CdK een termijn aangeven waarbinnen de overeenkomst met het ministerie van Defensie over de marinierskazerne zal worden gesloten?

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. De heer Van Dijk vroeg zich al of wij met betrekking tot deze kwestie niet sneller gaan dan ze in Den Haag gaan. Inderdaad, dit proces kent een eigen dynamiek; ook wij zien dat. Het heeft ermee te maken dat er bij het herverdelen van taken van het Rijk in de richting van gemeenten en provincies, niet voor gekozen is om bijvoorbeeld Defensie maar bij ons onder te brengen. Als dat was gebeurd, hadden wij het allemaal in een enkel huis kunnen regelen, maar zo is het gewoon niet. Met andere woorden: wij gaan voorlopig nog niet over Defensie.

Wij gaan nu in planologische zin de komst van de marinierskazerne mogelijk maken, maar de vraag rijst of zich bij de provincie al iemand heeft gemeld voor een bouwvergunning of in andere zin. Het komt mij toch voor dat dat eraan ten grondslag moet liggen. Straks hebben wij een en ander planologisch mogelijk gemaakt en blijkt dat de hazen toch anders zijn gaan lopen... Wij vragen dus heel concreet of er bij de provincie een verzoek is ingekomen om dit planologisch mogelijk te maken. Daar hebben wij nog geen kennis van kunnen nemen.

Verder vragen wij ons af wat in financiële zin de rol van de gemeente Vlissingen is bij dit planologisch mogelijk maken. Immers, de provincie trekt hiervoor 100.000 euro uit --dat is een goede zaak; het zou ons zo nodig nog wel wat meer

waard zijn-- maar wat is nu de bijdrage van deze gemeente?

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Mijn fractie stemt van harte in met het voorliggende voorstel want zij denkt dat de marinierskazerne op de aangegeven plaats om vele redenen een goede zaak is. Verder heb ik er weinig aan toe te voegen.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Mijn fractie kan zich vinden in de opdracht om een inpassingsplan te maken voor de komst van de marinierskazerne. Overigens, wij vinden dat hier ook een MER bij hoort, maar uit het overleg in de commissie is al gebleken dat daarvoor geen meerderheid te vinden is; dat is jammer.

Het is een goede zaak dat er rekening wordt gehouden met het bedrijventerreintje "Verholen Vliet", zoals door de gemeente Vlissingen is gevraagd, maar ik vraag het college hoe er wordt omgegaan met de camping Zeelandia. Deze camping bestaat al sinds 1974 en is door de leden volledig zelf ingericht. Met hard werken hebben zij gezorgd voor een volwaardig kampeerterrein met vijftig plaatsen, met alle voorzieningen die een moderne camping zich kan wensen. Wordt deze camping volgens de plannen ook uitgekocht en verplaatst? Zo ja, hoe is het gebruik van deze camping voor, tijdens en na het bouwrijpmaken van de gronden dan geregeld? Kan bruikleen van de grond door de camping worden voortgezet zolang de kazerne nog niet is voltooid? Zolang er nog geen kazerne staat, kan het mijns inziens geen probleem zijn om daar een seizoensgebonden economische activiteit voort te zetten. Graag verkrijg ik hierop een reactie.

De **voorzitter**. Vervolgens is het woord aan de tijdelijk portefeuillehouder-inpassingsplan marinierskazerne, die kort en bondig --ook als voorbeeld voor de overige leden van het college van Gedeputeerde Staten-- antwoord zal geven...

Mevrouw **Peijs** (CdK). Voorzitter. De marinierskazerne zou klaar zijn in 2017, maar wat ons betreft is dat eerder het geval, zo snel als maar enigszins mogelijk is. De heer Van Dijk wil graag weten wat de nieuwe minister wat dit betreft wil. Welnu, zij heeft zich hierover nog niet in het openbaar uitgesproken, maar wij hebben geen enkele reden om aan te nemen dat zij iets anders wil dan haar voorganger, maar dan ook geen enkele reden. Er zijn 124 kamervragen over dit onderwerp gesteld. Aanstaaende maandag weten wij welke antwoorden daarop worden gegeven. Wij zullen daar vast en zeker uit op kunnen maken of zij voor of tegen "Vlissingen" is.

Zijn er twee verschillende snelheden? Voorzitter, ik denk van niet. De Kamer heeft de minister gevraagd om geen onomkeerbare zaken te

doen ten aanzien van Doorn. Dat is ook niet gebeurd. Daarnaast hebben ook wij nog geen onomkeerbare besluiten genomen. Wij willen immers dat eerst de Kamer luid en duidelijk zegt: nu is het klaar; wij hebben ooit de vraag gesteld of de exploitatie in Vlissingen lager is dan in een verbouwd Doorn; minister, gaat u nu maar voortvarend door met de nieuwe marinierskazerne in Vlissingen. Ik denk dat wij die uitspraak in december kunnen verwachten. Immers, dan is er een algemeen overleg over het vastgoed van Defensie. Daar is ook deze kazerne bij betrokken. Van de verschillende partijen die tot nu toe voor Vlissingen zijn geweest, hebben wij nog niet iets anders gehoord dan datgene wat zij ons tot nog toe hebben meegedeeld. Ik denk dus niet dat er sprake is van twee verschillende snelheden.

Voorzitter. Met het nu aan de orde zijnde inpassingsplan gaan wij de marinierskazerne mogelijk maken. De zaak komt hier later nog terug. Mochten de Staten het dan afkeuren, dan is het afgekeurd. Vandaag besluiten wij alleen dat dit mogelijk wordt gemaakt, met toestemming van Vlissingen. Die gemeente heeft gezegd: okee, laat de provincie dat doen; wij zijn het ermee eens. Als de zaak later bij de Staten op tafel wordt gelegd en de Staten dan zeggen dat zij dit niet willen, dan is er verder niets aan de hand. Nogmaals, ook wij zetten nu geen onomkeerbare stappen. We worden wel wat ongeduldig... Dat moet ik erbij zeggen.

De heer **Van Dijk** (PVV). U heeft het over een vastgoedoverleg in december, maar het door mij bedoelde AO vindt plaats op 30 januari, dus over twee maanden. Wij gaan nu een besluit nemen, maar over twee maanden gaan ze verder met deze kwestie.

Mevrouw **Peijs** (CdK). Nogmaals, wij nemen geen onomkeerbaar besluit. Als wij een inpassingsplan maken om de marinierskazerne mogelijk te maken, komt de zaak hier weer terug voordat het bestemmingsplan definitief is. Mocht de Kamer uitspreken dat zij toch iets heel anders wil --bijvoorbeeld dat de mariniers op IJsland worden gevestigd-- dan stellen wij gewoon dat plan niet vast. Dan is er vervolgens niets aan de hand. Wij zijn heel voorzichtig, proberen in de pas te blijven, maar wij zijn toch wat voortvarender dan Den Haag. Wij zouden graag wat sneller willen; dat wel. Inderdaad, het is zeer belangrijk voor Zeeland dat de marinierskazerne hier komt. Daarom zouden wij dit wel wat eerder dan in 2017 willen realiseren.

Voorzitter. De heer Pauwels onderstreept dat de marinierskazerne een belangrijke economische impuls is. Ja, dat is absoluut het geval. Wij zien op het moment elke dag zaken op ons afkomen waarbij wij denken: Zeeland, pas op uw zaak. Vaak kunnen we daar niet zoveel aan doen, maar hier kunnen wij wel iets aan doen. Als wij de

marinierskazerne binnen kunnen halen, gaan wij dat ook absoluut doen.

Ook mevrouw Schonknecht stelt terecht dat de marinierskazerne zeer welkom is. Ik ben het voor 300% met haar eens. Ik voeg hieraan toe dat er geen vertraging zal optreden als gevolg van het feit dat het inpassingsplan in eigen beheer wordt opgesteld. Wij hebben er rekening mee gehouden met het werkbudget. Het inpassingsplan zal zo'n 100.000 euro kosten; dat zit in het werkbudget en dus behoeft hiervoor geen afzonderlijk budget beschikbaar te worden gesteld.

Gevraagd is of nu alle percelen in publieke handen zijn. Ja, voorzitter, maar er is nog een perceel van het Rijk. Die kwestie wordt geregeld door Defensie en Domeinen. Daar blijft de provincie buiten. Wij vonden het onzin om als provincie eerst van Domeinen een stuk grond over te nemen om het vervolgens door te geven aan een ander onderdeel van de rijkdienst, te weten Defensie. Die twee regelen dit dus samen.

De kleine bedrijfjes waarover de heer Aalfs heeft gesproken, liggen niet binnen het gebied van het inpassingsplan. Ze blijven daar dus gewoon buiten. Of de situatie nu wel of niet "representatief" is, dat kan mij eerlijk gezegd geen klap schelen. Ik denk dat de mariniers ook wel wat spullen zullen meebrengen en ik weet niet of zij de hele dag in het gelid staan...

De heer Harpe stelt een vraag over het tijdstip van ondertekening. Voorzitter, dat weet ik niet; het hangt van de Tweede Kamer af. Echter, de zaak ligt wel klaar. Onze erfpachtovereenkomst ligt klaar. Zodra Den Haag zover is, springen wij erin.

De heer Dorst vraagt of er sprake is van een verzoek van het Rijk. Ja, voorzitter, in januari 2013 is er een overeenkomst getekend tussen Defensie en provincie waarbij het voorliggende inpassingsplan de inzet was. Er is echter geen echte bouwvraag. Ik denk dat Defensie eerst wil weten of men daar mag bouwen. Op dit moment is er natuurlijk sprake van een andere bestemming. In januari 2013 zal een overeenkomst tussen Defensie en provincie worden getekend.

Voorzitter. Ik vind dat de heer Van Dijen met de door hem genoemde camping een goed punt heeft. Die camping is tot nog toe immers nog niet aan bod geweest. Echter, die camping moest sowieso weg in verband met de nieuwe invulling van de buitenhaven. Men weet dit al heel erg lang. Ze worden niet uitgekocht, zeker niet door ons. Nogmaals, men weet al heel lang dat men daar weg moet. Ze gaan het zelf regelen en zelf een andere plek zoeken.

De heer **Van Dijen** (SP). Zijn er met de camping afspraken gemaakt over het gebruik van het terrein gedurende de periode dat de grond bouwrijp wordt gemaakt en de marinierskazerne wordt gebouwd? Ik heb begrepen dat de camping een gedeelte van

een oude vuilnisbelt in bruikleen heeft en dat men daarvan graag gebuikt blijft maken tot er daadwerkelijk gebouwen gaan verschijnen.

Mevrouw **Peijs** (CdK). Het is de eerste naturistenvereniging waarvan ik ooit heb gehoord dat ze graag op een vuilnisbelt wil blijven zitten... Ik moet u het antwoord op deze vraag schuldig blijven. Die zoeken we op.

De heer **Van Dijen** (SP). Kan hierop in het verslag worden teruggekomen?

Mevrouw **Peijs** (CdK). Ja, het komt in het verslag.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Het belang voor Vlissingen is bijzonder groot. Wat wordt er door die gemeente in financiële zin bijgedragen?

Mevrouw **Peijs** (CdK). Vlissingen gaat inderdaad financieel bijdragen. Er wordt binnenkort met deze gemeente een overeenkomst getekend waarbij wordt bepaald wat Vlissingen gaat betalen.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Eerder vroeg ik aandacht voor de motie-Bosman/Knops, die nog niet is uitgevoerd. De minister heeft zich in dat verband verplicht om het voorstel uit te werken volgens het genoemde DMP. Mevrouw Peijs heeft aangegeven dat er van vertraging geen sprake zal zijn, maar heeft zij er enig zicht op hoelang dit kan gaan duren?

Mevrouw **Peijs** (CdK). Een DMP-A-document is vastgesteld en toegevoegd aan de brief aan de Kamer. Ik doel nu op de brief van 31 augustus 2012, kamerstuk 33.358, nr. 1.

De heer **Colijn** (CU). Wordt er op dit moment nog met Defensie doorgesproken, of wacht men de besluitvorming door de Tweede Kamer af?

Mevrouw **Peijs** (CdK). Er is nog steeds contact met Defensie, maar op dit moment is men op Defensie bezig met de "sourcing", hetgeen betekent dat men met een bijna defensiebrede werkgroep nagaat hoe deze kazerne het best "in het vat kan worden gegoten", of men dit in eigen beheer, met eigen kapitaal moet doen, om men geld wil gaan lenen, of de provincie Zeeland gevraagd zal worden om een en ander te doen enz. Al die mogelijkheden liggen op tafel en men gaat na wat het beste is, voor Nederland, voor de kazerne enz. Ik hoop dat daarbij ook naar Zeeland wordt gekeken. Het zou ons een lief ding waard zijn wanneer wij dat zouden kunnen doen.

Het voorstel wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

Voorzitter: mevrouw Peijs

23. Statenvoorstel aanwijzing accountant (SGR-32)

Dit voorstel wordt zonder discussie en zonder stemming aangenomen.

24. Statenvoorstel dualisme en beleidscyclus (SGR-29)

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Er waren redenen om de beleids- en besluitcyclus onder de loep te nemen en het resultaat daarvan ligt nu voor ons. De rollen van GS en PS dienen helder te zijn, en verantwoordelijkheden gescheiden, maar wij dienen met elkaar hetzelfde doel. Een levendig debat is mooi meegenomen, maar in feite gaat het toch uiteindelijk om de kwaliteit van het proces en van de besluitvorming. Mijn fractie is content met datgene wat nu voor ons ligt en wij spreken onze dank uit aan het adres van de werkgroep. Om onze volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taken goed te kunnen uitvoeren, is een duidelijke cyclus nodig.

Voorzitter. Wat ons betreft wordt dit een normale procedure. Wij vinden wel dat er in bijzondere situaties door GS van afgeweken kan worden, maar dat zal wel te allen tijde gemotiveerd moeten gebeuren. Wij stellen voorts met vreugde vast dat zelfs onze SGP-gedeputeerde deze werkwijze al helemaal omarmt. Daarvan zijn wij vanmiddag getuige geweest. Wij zijn dus op de goede weg.

De heer **Hageman** (PvdA). Voorzitter. Dit voorstel kent een lange geschiedenis. Ruim acht jaar geleden hebben wij in deze zaal een soortgelijke notitie aangenomen. Wat er vervolgens meteen gebeurde, was dat wij al een startnotitie-jeugd beleid hadden afgeschoten, niet omdat dat zo leuk was, maar omdat de probleemanalyse die daarin was gemaakt, kon worden gereduceerd tot: Zeeland komt 600 jongeren tekort. Met de komst van de RA was het probleem opgelost. Dus: waarom had men dan nog zo'n notitie nodig? Daarna is het stuk aangepast en met veel wikken en wegen is het er toch net doorheen gekomen. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een integrale notitie-jeugd beleid. Natuurlijk was het niet zo fraai dat het zo ging, maar zo was nu eenmaal onze werkwijze. Er moet vooraf sprake zijn van een heldere

probleemanalyse, terwijl uiteindelijk de Staten hun controlerende taak moeten kunnen vervullen, meetbaar aan de hand van doelstellingen.

Ook bij de notities die daarna volgden, bleek het voor GS ontzettend lastig te zijn om met dergelijke stukken te komen. Uit de Staten kwamen er signalen, in de zin van: maar hoe kunnen wij het beleid nu controleren; wij moeten smart-doelstellingen hebben. Op een gegeven moment werd de Programmabegroting aangegeven om daarin smart-doelstellingen op te nemen. Natuurlijk, voorzitter, heeft men op deze manier niet te maken met een beleidscyclus maar met een begrotingscyclus. Dat is nou net niet de bedoeling. De echte discussie over smart-doelstellingen moet plaatsvinden in het kader van de vorming van beleidsnota's. Zo is het niet gegaan. Wij hadden ook in de Staten niet de discipline om nota's langs de meetlat van het stuk inzake de kadernotities te leggen. In de periode 2007-2011 zijn wij dat vervolgens maar helemaal vergeten. Wij hebben het onderwerp nog eens aangesneden in een werkgroep-planning & control, waarbij de aanwezige leden stelden dat men hiermee toch wat strenger diende te zijn. Uiteindelijk bleek dat dan toch weer niet het geval te zijn.

Voorzitter. De werkwijze die nu in het voorliggende stuk wordt beschreven, is er puur op gericht om hier het politiek-maatschappelijke debat te voeren, aan de hand van een goede analyse. Vervolgens richt men zich op de trits die te maken heeft met de doelstellingen. Ik hoop en verwacht nu dat wij ook de discipline zullen opbrengen om deze werkwijze te blijven volgen. Ik verwacht dan ook dat het maatschappelijke debat in deze Staten levendiger zal zijn en dat wij ook echte politieke tegenstellingen kunnen laten zien. Op die manier zullen de burgers een duidelijker antwoord kunnen krijgen op hun vraag: waar staan de partijen nu voor? In de beleidsnota's zullen wij smart-doelstellingen moeten vaststellen, zodat later goed kan worden nagegaan of gestelde doelen al dan niet zijn bereikt. Misschien kan dit voor Scoop meer werk opleveren.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Het voorliggende voorstel beoogt inderdaad datgene wat door de heer Hageman is aangegeven. Voorkomen moet worden dat in de Staten de discussie over het proces gaat. Het politieke debat dient te gaan over de inhoud. De rollen moeten duidelijk zijn en vooraf dient helder te zijn hoe het proces ten aanzien van beleidsnota's dient te verlopen, hoe die nota's tot stand moeten komen. Dit was wel al duidelijk maar blijkbaar was het niet duidelijk genoeg. Daarom ligt dit voorstel er.

Ik denk voorts dat de Staten in de richting van het college helder en transparant moeten zijn. Duidelijk moet zijn wat zij van het college vragen. Welnu, wat nu voor ons ligt, is mijns inziens

inderdaad duidelijk. Ik reken erop dat het college zal uitvoeren wat de Staten straks gaan besluiten. Het is blijkbaar nodig geweest dat dit voorstel er kwam. De behandeling, zojuist, van de startnotitie-leefbaarheid heeft nog eens bevestigd dat de Staten inderdaad heel duidelijk moeten aangeven wat zij van het college verlangen. Dat geldt niet alleen voor de aan te houden volgorde maar ook voor de noodzaak dat startnotities ons tijdig bereiken.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter, ik zal doen wat in dit voorstel staat.

De heer **Babijn** (CDA). Wij gaan ervan uit, voorzitter, dat deze cyclus inderdaad zal worden gevolgd en dat hierover niet bagatelliserend wordt gedaan, zoals nu het geval is geweest met betrekking tot de genoemde startnotitie. Als het college deze werkwijze niet volgt, kan het voorkomen dat de Staten --als zij hun werk goed doen-- stukken terugsturen.

De **voorzitter**. Ik denk dat het nu voor het laatst is geweest dat er in deze zin door het college te snel of te langzaam is gewerkt.

Het voorstel wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

25. Statenvoorstel subsidiebeleid 2013 "Resultaat met subsidie"; wijziging ASV/ASB (FEZ-056A)

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Bij een PVV'er gaan bij het woord "subsidie" de nekharen overeind staan en verschijnen er rode vlekjes in de nek. Een titel als "Resultaat met subsidie" roept vraagtekens op. Deze herijking van het subsidie-instrument komt wat onze fractie betreft eerder te laat dan te vroeg. Het subsidiefeest binnen deze provincie kende geen grenzen. Zo'n beetje iedereen die het podium opliep, was verzekerd van cultuursubsidie.

Deze herziening is gericht op meer sturing op prestaties bij subsidieverlening, maar verlangt ook proportionaliteit bij het verlenen en controleren van de subsidies. Daarom geldt er voor subsidies onder 10.000 euro een verlicht arrangement. Zo'n subsidie wordt in een keer verleend en vastgesteld. Steekproefsgewijs vindt controle plaats, maar niet wordt aangegeven om welk percentage het daarbij gaat. In het kader van de administratieve lastenverlichting gaat een bedrag van viermaal het modale loon, zonder verantwoording achteraf, de deur uit.

In het begeleidende schrijven van het college staat vermeld dat de onder arrangement 1

gehanteerde werkwijze een flinke lastenverlichting oplevert ten opzichte van de huidige regels. Uit de ambtelijke beantwoording van de vraag hoe hoog die kosten zijn --ik verwijs naar de vergadering van de commissie BFW van 2 november jongstleden-- blijkt echter dat er geen uitspraak kan worden gedaan over de kosten, verbonden aan de behandeling van een subsidie-aanvraag.

Provinciale Staten stellen de kaders vast waarbinnen het college subsidie kan verstrekken. Dat past mooi in het dualisme, voorzitter, maar ergens is het college het spoor bijster geraakt. Uit de mondelinge toelichting van de gedeputeerde van financiën blijkt dat er geen subsidies onder het niveau van 2.500 euro zullen worden verstrekt. Dat klopt, maar het staat niet in de verordening, neen, het staat in het door GS vast te stellen subsidiebesluit. Een essentieel onderdeel van de subsidieverordening, de weigeringsgronden, valt onder de nadere regels die GS vaststellen. Artikel 1.2.1 van het Algemeen subsidiebesluit moet ons inziens dan ook in de verordening worden opgenomen. Daartoe dienen wij een amendement in.

De genoemde grens van 2.500 euro zien wij als een goed begin, maar het kan nog wel een tandje hoger. Iedereen moet in deze tijd de tering naar de nering zetten. Het regent ontslagen in onze provincie en juist in zo'n periode dient de overheid het goede voorbeeld te geven. Wat ons betreft wordt de broekriem aangehaald. Het drempeltje kan wat de PVV-fractie betreft best nog wat hoger. Wij bepleiten dat er onder het niveau van 10.000 euro geen subsidie wordt verstrekt. Met andere woorden: arrangement 1 moet niet worden doorgezet. Ook hiervoor bieden wij een amendement aan.

Voorzitter. Het gaat bij deze behandeling nog altijd om geld dat door de burger moet worden opgebracht in een tijd van ontslagen en verkorting van de WW-duur. Maar het gaat nog verder: subsidie wordt niet verstrekt aan instellingen waarvan een bestuurder, een directeur of een medewerker werkt met een salarispakket volgens de WOPT-norm. Het komt erop neer dat dat een pakket is in de richting van 200.000 euro. Dat vindt mijn fractie een beetje te veel van het goed... Dit niveau is veel te hoog. Wij vinden een salarispakket van 100.000 euro voor een bestuurder, een directeur of een medewerker van een door de provincie gesubsidieerde instelling ruim voldoende. Ook in dat verband hebben wij een amendement voorbereid.

De **voorzitter**. Door het lid Haaze zijn de volgende drie amendementen ingediend:

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

De inhoud van artikel 1.2.1 van het Algemeen subsidiebesluit Zeeland-2013, als artikel toevoegen aan de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013.

Dit amendement krijgt nr. 9.

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

- De inhoud van artikel 1.2.1 van het Algemeen subsidiebesluit Zeeland-2013, als artikel toe te voegen aan de Algemene subsidieverordening Zeeland-2013;
- Arrangement 1 te schrappen: er wordt geen subsidie verstrekt indien de te verstrekken subsidie minder bedraagt dan 10.000 euro, en de Algemene subsidieverordening Zeeland-2013 en het Algemeen subsidiebesluit Zeeland-2013 daarop aanpassen.

Dit amendement krijgt nr. 10.

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

De inhoud van artikel 5 van de Algemene subsidieverordening Zeeland-2013, waarin geen subsidie wordt verstrekt (...) aan instellingen waar een bestuurder, directeur of medewerker werkzaam is "waarvan het salarispakket hoger is dan het gemiddeld belastbaar loon van ministers", het tussen aanhalingstekens geplaatste vervangen door: "waarvan het salarispakket meer dan 100.000 euro bedraagt", en de Algemene subsidieverordening Zeeland-2013 en het Algemeen subsidiebesluit Zeeland-2013 daarop aanpassen.

Dit amendement krijgt nr. 11.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. Met het aangepaste voorstel inzake het subsidiebeleid-2013 kan mijn fractie goed uit de voeten. Het rijkssubsidiekader is daarbij als uitgangspunt genomen voor het regime voor subsidieverlening en verantwoording in onze provincie. Het gaat om een ASV met een beperkt aantal artikelen en om provinciale subsidieregels, gericht op drie arrangementen die nader zijn uitgewerkt. Met de aanpassing van arrangement nr. 1 --om toch steekproefsgewijze een prestatieverantwoording te vragen-- kan de CDA-fractie instemmen.

Wat wij jammer vinden, voorzitter, is dat organisaties op geen enkele wijze betrokken zijn geweest bij het hele proces, leidend tot de

vaststelling van de subsidieverordening. Dit heeft ook geleid tot verwarring in verband met de brief die de leden hebben gekregen over het subsidiebeleid-2013, waar het gaat om reservevorming door organisaties. Ik heb het even opgezocht: op grond van de Algemene wet bestuursrecht is het wel degelijk mogelijk om tot reservevorming te komen. Wellicht kan de gedeputeerde de onrust die wat dit betreft bij bepaalde organisaties leeft, wegnemen.

Voorzitter. Wat ons voorts zwaar op de maag ligt, echt zwaar, is de toepassing van artikel 5 van de ASV, zoals het nu is geformuleerd. Hiermee wordt aangesloten bij de normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector, de WNT. De Eerste Kamer heeft de hier bedoelde wet onlangs met algemene stemmen aangenomen. De consequentie hiervan is dat, indien er sprake is van subsidieverlening, de maximale beloning stijgt van 193.000 euro, de WOPT-norm, naar 223.666 euro. Dat komt neer op 130% van het ministerssalarij. In het regeerakkoord heeft het kabinet het voornemen uitgesproken om de normering-topinkomens aan te passen naar 100% van het ministerssalarij, maar dit voornemen is nog niet gerealiseerd. Wij hopen op spoedige realisering.

Met dank aan de heer Beekman is mijn fractie van oordeel dat het in een tijd waarin van burgers grote financiële offers worden gevraagd, meer in de lijn ligt om te komen tot een versobering en dus eerder verlaging dan verhoging van de hier bedoelde norm. Daarom pleiten de fracties van CDA en CU ervoor om, vooruitlopend op realisering van het voornemen van het kabinet, een Zeelandnorm in te stellen, waarbij de maximale hoogte wordt vastgesteld op het ministerssalarij. De heer Beekman --u merkt, voorzitter, dat wij ook samenwerken met niet-collegepartijen-- zal in dit verband een amendement indienen. Het ministerssalarij, ruim 144.000 euro, is nog altijd een aardig bedrag per jaar.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Mijn fractie is content met de verwerking in het aangepaste voorstel van datgene wat in de commissie naar voren is gekomen in verband met arrangement nr. 1, het aspect van de verantwoording.

Voorts vragen wij nog de aandacht voor twee punten. In de eerste plaats noem ik de noodkreet van gelieerde instellingen die ons gisteren bereikte en waarbij zij aangeven dat er geen mogelijkheden meer zouden zijn voor reservevorming, zulks in relatie met frictiekosten. Wij vragen de gedeputeerde hoe dit zit. Wij horen het verhaal ook graag van de andere kant.

In de tweede plaats is in het subsidiebesluit opgenomen dat er geen subsidies meer onder de 2.500 euro worden verstrekt. Waar het om nieuwe gevallen gaat, kunnen wij daar best mee leven. Wij

vragen de gedeputeerde echter hoe het zit met de bestaande waarderingssubsidies, waarvan diverse instellingen al jaren gebruik mogen maken. Is deze norm ook daarop van toepassing?

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Mijn fractie vindt de subsidieverordening een belangrijk stuk. Het regelt het budgetrecht van de Staten bij het verstrekken van subsidies. Dat wij dit een belangrijk stuk vinden, wil echter nog niet zeggen dat wij er veel over op te merken hebben. Wij vinden de verordening, zoals ze nu voor ons ligt, op zich keurig. Niettemin zijn er enkele punten waarover wij ons zorgen maken. Sommige daarvan zijn al in de een of ander vorm aan de orde geweest.

De fractie van D66 heeft een amendement voorbereid met drie onderdelen. Allereerst zijn ook wij van mening dat al te kleine subsidies niet moeten worden verstrekt en dat het desbetreffende artikel ook in de verordening moet worden opgenomen en niet alleen maar in het besluit. Bovendien stellen wij de grens op 3.000 euro.

In de tweede plaats willen wij aan artikel 2 een lid toevoegen waarin wordt gesteld dat de in lid 1 genoemde subsidie uitsluitend wordt verstrekt ten behoeve van doelstellingen die een bovenregionaal belang vertegenwoordigen. Daarmee bedoelen wij, in samenhang met het genoemde niveau van 3.000 euro, dat kleine lokale initiatieven bij de gemeenten thuishoren of mogelijk bij andere subsidiërende instellingen, en niet bij de provincie. Wij verlangen dus dat bij het verstrekken van een subsidie wordt nagegaan of er sprake is van een belang van Zeeland. Of gaat het om een klein lokaal initiatief waarvan de initiator toevallig bij de provincie terecht is gekomen om ook daar subsidie te komen halen?

In de derde plaats willen wij een lid schrappen, namelijk het derde lid van artikel 3. Daarin staat dat in voorkomende gevallen het college andere arrangementen kan toepassen, zonder dat daar wordt omschreven wanneer, hoe, wat en waarom. Wij vinden dat dit in strijd is met het budgetrecht van de Staten. Als het college wenst af te wijken, dient het bij de Staten terug te komen en afspraken te maken. Die afwijking kan dan al dan niet worden goedgekeurd.

Voor het overige, voorzitter, kunnen wij goed met deze verordening leven.

De **voorzitter**. Door de leden Hijgenaar en Aalfs is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 23 november 2012;

besluiten de artikelen 2 en 3 van de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013 als volgt aan te vullen en te wijzigen:

- a. Aan artikel 2 toe te voegen een lid 4, luidende: "4. De in lid 1 genoemde subsidie wordt uitsluitend verstrekt aan doelstellingen die een (boven)regionaal belang vertegenwoordigen."; b. Artikel 3 te starten met een nieuw lid 1, luidende: "1. Subsidies beneden 3.000 euro worden niet verstrekt."; c. lid 3 van artikel 3 schrappen.

Dit amendement krijgt nr. 12.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ook mijn fractie heeft moeite met het statenvoorstel zoals het er nu ligt. Niet alleen wordt met deze subsidieregeling een hoop belastinggeld ongecontroleerd weggegeven, de zucht naar minder regels zorgt er ook nog eens voor dat GS uiteindelijk bepalen hoeveel instellingen worden onderworpen aan een steekproef. Gelet op het oorspronkelijke voorstel heb ik zomaar het vermoeden dat het er niet veel zullen zijn.

Natuurlijk heeft de SP-fractie er tot een bepaalde hoogte vertrouwen in dat dit college zijn best doet. Echter, ooit heb ik geleerd: vertrouwen is goed, maar controle is beter. Mijn fractie is dan ook van mening dat de in arrangement nr. 1 genoemde subsidies tot 10.000 euro niet alleen op basis van een steekproef moeten worden getoetst, maar dat daarvoor dezelfde controlemethodiek moet worden gebruikt als voor arrangement nr. 2. Uiteindelijk spreken wij namelijk wel over de besteding van belastinggeld en daar mag best een bepaalde verantwoording tegenover staan. Daarom dient ook mijn fractie een amendement in om het arrangement nr. 1 te laten vervallen en het arrangement nr. 2 van toepassing te laten verklaren voor alle bedragen tot aan 50.000 euro. Ten opzichte van de oude verordening zorgt dit nog altijd voor een lastenverlichting in de sfeer van administratieve werkzaamheden.

De **voorzitter**. Door het lid Van Dijen is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 23 november 2012;

ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

- in het statenvoorstel subsidiebeleid 2013, "Resultaat met subsidie", wijziging ASV/ASB, wordt de tekst, waar nodig, zodanig aangepast dat het voorstel behelst: arrangement nr. 1 komt volledig te vervallen; arrangement nr. 2 is van toepassing voor bedragen tot en met 50.000 euro.

Dit amendement krijgt nr. 8.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Mijn fractie heeft geen moeite met de subsidieverordening zoals die er nu ligt. Het is een goede zaak dat de gedeputeerde in de commissie heeft geluisterd en dat naar aanleiding daarvan het voorstel enigszins is aangepast. Echter, er blijft nog een punt over. Ik doel op artikel 5. Collega Babijn heeft het al toegelicht: wij vinden het in deze tijd onbestaanbaar dat er nog sprake is van een verhoging met 15% van de topinkomensnorm. Dat zou althans de concrete uitwerking zijn wanneer de zaak wordt vastgesteld zoals ze er nu ligt. Dat is ons inziens niet uit te leggen. Daarom hebben wij een amendement opgesteld om aan te sluiten bij het ministersalaris, inclusief alle toeslagen. Inderdaad, het bedrag van 144.000 euro is nog steeds ruim viermaal modaal; het is geen salaris waarbij men op een houtje hoeft te bijten. Wij vragen niets extreems. Juist wanneer een organisatie een beroep doet op de provincie om subsidie te verstrekken, mag worden verwacht dat men eerst eens in eigen huis kijkt. Als blijkt dat in de top de beloning dermate royaal is, is een provinciaal subsidie niet echt noodzakelijk.

De **voorzitter**. Door de leden Beekman en Babijn (CDA) is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 23 november 2012;

ondergetekenden stellen voor artikel 5 van het statenvoorstel Subsidiebeleid 2013 (FEZ-056A) als volgt te amenderen:

Artikel 5.

Lid 1. Subsidie wordt slechts verstrekt aan een instelling waarbij op het moment van aanvraag van de subsidie er geen bestuurder, directeur of medewerkers werkzaam is waarvan de som van het belastbaar loon inclusief vakantiegeld, toeslagen en toelagen, en de voorzieningen betaalbaar op termijn, hoger is dan 100% van het salaris van een minister.

Lid 2. Schrappen van de laatste alinea: "en vermeerderd met een factor van 30% van overige bureaunkosten.

Lid 3: geen wijzigingen.

Lid 4: geen wijzigingen.

Dit amendement krijgt nr. 13.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Graag verkrijg ik enige uitleg in verband met dit amendement. Stel dat er mensen zijn die al langere tijd een salaris krijgen waarmee niet aan de norm

wordt voldaan --terwijl ze werken bij een door de provincie gesubsidieerde instelling-- en de inhoud van dit amendement wordt gevolgd. Dan kan dat twee dingen betekenen. Ofwel de subsidiering stopt en de club valt om, ofwel de subsidiering wordt voortgezet maar de desbetreffende persoon wordt gedwongen om zijn salaris naar beneden bij te stellen of om te vertrekken. Zo'n medewerker heeft gewoon een arbeidsovereenkomst. De kosten van een gedwongen vertrekregeling zijn wellicht hoger dan het voordeel dat men beoogt te bereiken. Hoe gaan de indieners van het amendement hiermee om?

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. De heer Van Burg schetst een situatie waarin een instelling omvalt wanneer de provinciale subsidie wegvalt. Welnu, als men blijkbaar zo afhankelijk is geworden van provinciale subsidie, terwijl er een salaris wordt betaald dat boven dat van een minister uitgaat --misschien zelfs hetzelfde als een CdK-salaris-- dan mag men wel eens heel goed kijken naar de secundaire arbeidsvoorwaarden. Het is aan zo'n organisatie om de vraag te beantwoorden of er iets moet worden gedaan aan een dergelijke beloning of dat men concludeert dat men geen recht meer heeft op provinciale subsidie.

Waar gewezen is op het bestaan van arbeidsovereenkomsten, voorzitter, wijs ik erop dat er altijd nog een artikel 5, lid 4, is dat in uitzonderingsgevallen het college van GS de mogelijkheid biedt om af te wijken. Dat zie ik echt als een uitzondering, maar als het college gemotiveerd aangeeft dat er sprake dient te zijn van een overgangsregeling, dan hoor ik het wel. Echter, ik wil dit niet al vooraf vastleggen. In deze tijd, waarin de overheid veel van burgers vraagt, mogen wij ook iets vragen van organisaties die subsidie van ons ontvangen.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Door organisaties is de klacht geuit dat aan de Staten een nieuwe subsidieverordening is voorgelegd die niet met hen is besproken. Op zich klopt het dat die instellingen niet direct betrokken zijn geweest bij de aanpassingen van het subsidiebeleid. Dat is een gevolg van het feit dat het rijkssubsidiekader richtinggevend is. Dat is niet iets dat wij zelf hebben verzonnen; het komt van het Rijk en wij nemen het over, overeenkomstig een wens die eerder door de Staten is geuit. Verder wijs ik erop dat de regels nadrukkelijk zijn opgesteld in afstemming met de accountmanagers van de verschillende instellingen. Wij hebben gebruik gemaakt van hun ervaring. Hun input is dus wel degelijk gebruikt.

Bij deze afstemmingsoverleggen is ook de kwestie van de reservevorming nadrukkelijk aan de orde geweest. Ook wat dat betreft is er door de instellingen kritiek geuit. Ik denk toch, voorzitter, dat het met de nieuwe verordening voor instellingen

beslist niet lastiger wordt om gelden apart te houden voor voorziene omstandigheden, misschien wel voor onvoorziene omstandigheden, zij het dat ook een post onvoorzien gewoon kan worden gesubsidieerd. Dat geldt ook voor een post voor de inzet van hulpkrachten. Ook een toevoeging aan een voorziening is subsidiabel. Echter, wordt er later afgerekend en blijkt er dan sprake te zijn van een overschot, dan wordt er geld naar rato teruggevorderd, zoals uit de regels blijkt. Dat vinden wij redelijk omdat de Staten dan zelf weer kunnen bepalen wat er met dergelijke overschotten kan worden gedaan. Het zijn algemene middelen en wij vinden het niet nodig om bij verschillende instellingen omvangrijke reserves te laten staan. Dat kunnen wij zelf ook, geld apart houden. Ik verwijs naar het budgetrecht van de Staten.

Voorzitter. Net als de nieuwe ASV bevat de oude ASV geen bepalingen over de reservevorming. Die bepalingen zijn niet in de verordening opgenomen maar in het besluit. Het opstellen van deze regels hebben de Staten gedelegeerd aan Gedeputeerde Staten.

Enkele ingediende amendementen hebben betrekking op de WNT-norm. Voorzitter. Enkele weken geleden hebben wij hier de begroting voor 2013 behandeld en ook toen kwam dit onderwerp aan de orde. Bij die gelegenheid gaf ik de Staten in overweging om wat dit betreft het Rijk te volgen. In het regeerakkoord staat dat het kabinet terughil naar het niveau van het ministersalaris. Ik heb voorgesteld om op het realiseren hiervan te wachten, maar met deze amendementen wil men hierop vooruitlopen.

Wij vinden dit niet zodanig, voorzitter, dat wij tegen de Staten zeggen: dit moet u niet doen. De Staten moeten wat dit betreft maar datgene kiezen waar zij zich het beste bij voelen. Als zij van oordeel zijn dat het niveau moet worden gesteld op 100% van het ministersalaris, zullen wij het zo verwerken. Het is een kleine moeite; veel extra werk levert het niet op. Dat is het punt dus niet. Wij kunnen hieraan voldoen wanneer de Staten het zo wensen.

Ook met betrekking tot de ondergrens zijn er enkele amendementen ingediend. Wij hebben een ondergrens aangegeven die in het besluit is opgenomen, namelijk 2.500 euro. Er zijn statenleden die menen dat het 3.000 of 10.000 euro moet zijn en dat een en ander moet worden vastgelegd in de verordening. Voorzitter. Als dit wordt opgenomen in de verordening, wordt het lastig om daar nog een keer van af te wijken. De heer Beekman sprak al over de mogelijkheid dat er gegronde redenen zijn om af te wijken. In dat geval kunnen wij dat niet zomaar doen omdat dit niet meer in het besluit staat. Dan moet er eerst weer een voorstel worden geschreven, hetgeen de nodige proceduretijd kost. Het is een afweging die de Staten zelf moeten maken. Het kan wel, maar

wij bepleiten dat deze bevoegdheid aan GS wordt gelaten; dat lijkt ons praktischer.

Door de fractie van D66 is een amendement ingediend dat betrekking heeft op de bovenregionale belangen. Voorzitter. Het toetsen van dergelijke belangen is natuurlijk altijd een beetje arbitrair. De situaties zijn niet altijd even eenduidig. Soms moeten wij hiermee praktisch om kunnen gaan. Ik denk dat de Staten hierop eerder moeten ingaan bij de vaststelling van de verschillende beleidsnota's dan bij de vaststelling van de onderhavige verordening.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Het een sluit het ander niet uit. Dit is een goed begin, en ik neem uw uitdaging graag aan om hierop bij de behandeling van beleidsnota's nader in te gaan. Overigens wordt in het amendement gesproken over "(boven)regionaal", waarmee wordt aangegeven dat wij het met u eens zijn dat het niet altijd goed te duiden is: is dit nu Zeeuws of is dit lokaal? Niettemin kunnen wij een poging wagen.

De heer **Van Beveren** (GS). Ik blijf bij de opmerkingen die ik hierover al heb gemaakt. Namens het college geef ik de Staten in overweging om onderdeel a van amendement nr. 12 niet te aanvaarden. Het onderdeel c van dit amendement betreft lid 3 van artikel 3. Voorgesteld wordt om dit lid te schrappen. Voorzitter, ik wijs erop dat dit onderdeel niet is bedoeld als een soort "escape" of een genereuze maatregel, op basis waarvan wij subsidie zouden kunnen verlenen. Er staat duidelijk in dit artikel dat GS in het besluit nadere regels stellen, en die krijgen de Staten natuurlijk te zien. Daarnaast zijn er allerlei toetsingskaders binnen de arrangementen. Wat ons betreft wordt amendement nr. 12 niet aangenomen.

Met amendement nr. 8 stelt de fractie van de SP voor om arrangement nr. 1 helemaal te laten vervallen. Het argument dat dit minder administratie oplevert, klopt natuurlijk maar hiermee wordt wel bijzonder sterk afgeweken van het rijkssubsidiekader. Het kan, maar wij ontraden de Staten toch de aanvaarding van dit amendement.

De heer **Van Dijen** (SP). Wij hebben toch de ruimte om af te wijken van het rijkssubsidiekader, als wij dat zelf willen? Wij worden dan toch niet door het Rijk op de vingers getikt, in de zin van: jullie hebben zo'n rare verordening, daar krijgen we gedonder mee?

De heer **Van Beveren** (GS). Inderdaad, er mag van afgeweken worden.

De heer **Van Burg** (SGP). Ik heb zojuist de heer Beekman een vraag gesteld over zijn amendement nr. 13. Kunt u daarop ingaan?

De heer **Van Beveren** (GS). Dat amendement heb ik behandeld. In verband daarmee heb ik verwezen naar de discussie die wij bij de begrotingsbehandeling hebben gehad. Bij die gelegenheid heb ik bepleit om in dezen het Rijk te volgen. Dat is het standpunt dat het college blijft innemen; dat vinden wij handig. Wil men echter een afzonderlijke Zeelandnorm instellen, dan zeggen wij dat dat mogelijk is en dat het betrekkelijk weinig extra werk oplevert. Het is mogelijk dat zo'n aparte Zeelandnorm later weer moet worden bijgesteld, maar ontraden doen wij dit niet. Wij juichen het ook niet toe. Het is aan de Staten om hierover te beslissen.

De heer **Van Burg** (SGP). Maar wat gebeurt er met zo'n instelling? De heer Beekman verwacht blijkbaar dat instellingen naar aanleiding hiervan zelf actie ondernemen. Kan dat ook? Voorziet u problemen of meent u dat deze uitleg klopt?

De heer **Van Beveren** (GS). Het is niet aan de provincie, noch aan de Staten, noch aan het college, om in de salariëring van een bestuurder van een instelling te treden. Dat doet in veel gevallen de raad van toezicht of de raad van commissarissen. Die bepalen de hoogte van de salarissen van bestuurders. Ook met de nu voorliggende verordening komen wij daar niet aan. Echter, als een instelling een subsidie aanvraagt, moeten wij toetsen. Wanneer daarbij de salarisnorm aan de orde komt --en er is bij die instelling een salaris boven de norm-- dan kunnen wij geen subsidie toekennen. De instelling dient wat dit betreft zelf een afweging te maken, maar dit zal zeker bij verschillende instellingen in de provincie problemen opleveren wanneer er wordt gekozen voor het niveau van het ministersalaris. Dat gebeurt dan sneller dan wanneer men van de WNT-norm uitgaat. Daar zit nogal wat verschil tussen. Hierbij kan worden gedacht aan instellingen als woningcorporaties en zorginstellingen. Ook zij kunnen incidenteel subsidie aanvragen. Ook denk ik aan de HZ, Juvent enz. Zij komen niet meer in aanmerking voor subsidie op grond van de verordening. Dat wil niet zeggen dat zij van ons geen bijdragen meer kunnen krijgen, maar niet meer op grond van de ASV.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Wat de bestaande subsidies betreft, kleiner dan 2.500 euro, rijst de vraag of ze kunnen blijven bestaan.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter, alles dat nog dit jaar wordt aangevraagd, gaat nog op basis van de oude regels. In dat geval kan het nog onder het niveau van 2.500 euro. De verordening gaat in op 1 januari 2013 en dan geldt het nieuwe regime. Er kunnen dat geen subsidies meer worden verstrekt onder het niveau van 2.500 euro of een

ander niveau, afhankelijk van de besluiten van de Staten naar aanleiding van ingediende amendementen.

De heer **Bierens** (VVD). Vervallen daarmee alle waarderingssubsidies die wij nu nog hebben? Ik vind het wel belangrijk om dit te weten. Als dat het geval is, zullen wij hier niet in meegaan.

De heer **Van Beveren** (GS). Er zijn heel wat waarderingssubsidies die hoger zijn dan 2.500 euro, maar de lagere subsidies --ik denk aan de draaipremies voor de molens, zaken die te maken hebben met de verkeersveiligheid en bijdragen ten behoeve van scholen-- zijn niet meer mogelijk.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Mij moet iets van het hart. Op 11 november 2011 diende de SP-fractie een motie in waarvan de nu ingediende motie van de fracties van CDA en CU een kopie kan worden genoemd. Toen wij het vorige jaar onze motie indienden, kwam er ineens vanuit het niets een reactie van de heer Babijn van de CDA-fractie. Ik citeer de notulen letterlijk:

"Ik vind het beschamend dat mevrouw Van Unen met insinuaties komt met betrekking tot bestuurders of directies van onze instellingen. Ik vind dat zij historisch besef mist. Bij de behandeling van het statenvoorstel in oktober 2010 is het allemaal besproken en zijn ook de inkomens van directies aan de orde geweest. Gebleken is dat ze allemaal redelijk zijn. Mevrouw Van Unen, hiermee beschadigt u door allerlei grootspraak mensen in directies. Ik vind dat u kletst als een kip zonder kop, zonder dat u de feiten echt weergeeft. U zou moeten aangeven om welke instellingen het gaat. Ik vind het beschamend zoals u bezig bent om de mensen te beschadigen."

Voorzitter. Uit de brief van GS van 20 september die tijdens de laatste vergadering van de commissie BFW is besproken, blijkt dat deze beloningen helemaal niet "redelijk" zijn. Het begrip "redelijk" staat in principe open voor discussie, maar uit de motie van de fracties van CU en CDA maak ik op dat zij een ministersalaris van 144.000 euro meer dan redelijk vinden, en op de lijst waarover wij nu spreken staan er toch een paar die daar boven zitten.

Voorzitter. Is de heer Babijn nu mans genoeg om te erkennen dat het voorstel van de SP-fractie van het vorige jaar gewoon een goed voorstel was? Of blijft de heer Babijn bij zijn woorden dat de salarissen van directies van instellingen die door ons worden gesubsidieerd, allemaal "redelijk" zijn? In het laatste geval spreekt hij zichzelf, als mede-indiener van de motie, behoorlijk tegen. Mijnheer Babijn, erkent u nu dat u toen gewoon fout zat?

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. Wat mevrouw Van Unen toen zei, werd in een bepaalde context

gezegd, en daar heb ik op gereageerd. Ik dank de heer Van Dijen voor het voorlezen van de notulen. Daarmee wordt een inzicht gegeven in de wijze waarop wij er nu in staan en er altijd in gestaan hebben. Ik herinner aan de motie die wij in 2008 hebben ingediend met betrekking tot de salarissen. Toen al kozen wij voor een goede norm. Die motie werd toen door het statenlid Van Beveren ingediend.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik concludeer dat de heer Babijn in november 2011 van mening was dat de salarissen van directieleden van instellingen die van ons subsidie ontvingen, allemaal redelijk waren, terwijl hij nu vindt dat 144.000 euro een redelijk salaris is. Dat is toch een groot verschil.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter, ik ga er verder niet op in.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Het antwoord dat door de gedeputeerde is gegeven op onze vraag over bestaande waarderingssubsidies is correct, maar de consequenties ervan kan ik op dit moment onvoldoende overzien in het licht van de discussie die wij in december gaan voeren over subsidies die binnen het cultuurbeleid vallen of binnen het onderdeel ombuigingen en bezuinigingen. Wij hebben er geen behoefte aan om nu tegen deze verordening te stemmen --dat zou wel heel zwaar zijn-- maar ik kondig alvast aan dat wij hierop in december terugkomen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Daar sluit ik mij graag bij aan, voorzitter.

De heer **Van Burg** (SGP). Dat geldt ook voor mijn fractie.

De **voorzitter**. Ik constateer dat het ook geldt voor de fracties van de PvdA, de CU en GroenLinks.

De heer **Bierens** (VVD). Ik ben heel blij met deze steun voor dit "mondelinge amendement". Volgens mij is het aangenomen.

De **voorzitter**. Misschien kunt even aangeven wat er nu precies als gevolg hiervan is afgesproken. Mijn conclusie is dat de genoemde fracties wel voor het voorstel zullen stemmen, maar zich het recht voorbehouden om in december, bij de kerntakendiscussie, hierop terug te komen.

De heer **Bierens** (VVD). Inderdaad, waar het gaat om de waarderingssubsidies die gerelateerd zijn aan de Cultuurnota en het ombuigingspakket.

De **voorzitter**. Het is duidelijk. Wij zijn toe aan de stemmingen over de amendementen.

Amendement nr. 8 van het lid Van Dijen over het schrappen van arrangement 1 en het toepassen van arrangement 2 voor bedragen t/m 50.000 euro, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PVV en NZ voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 9 van het lid Haaze over het toevoegen van artikel 1.2.1 van het Algemeen subsidiebesluit Zeeland 2013 aan de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, NZ, D66 en GL voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 10 van het lid Haaze over het schrappen van arrangement 1, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV en NZ voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 11 van het lid Haaze over wijziging van artikel 5 van de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, NZ en de SP voor dit amendement hebben gestemd.

In stemming komt amendement nr. 12 van het lid Hijgenaar c.s. over toevoegingen aan de artikelen 2 en 3 van de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013 en het schrappen van het derde lid van artikel 3 van die verordening.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Is het mogelijk om gesplitst over dit amendement te stemmen, namelijk aan de hand van de onderdelen A, B en C?

De **voorzitter**. Rijzen hiertegen bij de indieners bezwaren?

De heer **Hijgenaar** (D66). Wij vinden dit een goed plan, voorzitter.

De **voorzitter**. In dat geval gaat het om drie afzonderlijke amendementen.

Amendement nr. 12A over een toevoeging aan artikel 2, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, GL, de PVV en NZ voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 12B over een toevoeging aan artikel 3, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, de PVV en NZ voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 12C over het schrappen van het derde onderdeel van artikel 3, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, de PVV, NZ en de SP voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 13 van het lid Beekman c.s. over het hanteren van de norm van 100% van het ministersalaris, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de CU, het CDA, de PvZ, de VVD, de PvdA, de SP, GL en D66 voor dit amendement hebben gestemd.

Het statenvoorstel, zoals het luidt na de aanvaarding van amendement nr. 13, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP, de PvZ, de VVD, het CDA, de PvdA en GL voor dit voorstel hebben gestemd.

26. Vragensessie

Er zijn geen vragen.

27. Motie niet behorend bij een agendapunt

28. Motie van het lid Muste over kortingsregeling Westerscheldetunnel

De **voorzitter**. Door het lid Muste is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 23 november 2012;

overwegende dat:

- per 1 januari 2012 de opcenten-motorrijtuigenbelasting met 0,09 zijn verhoogd;*
- dat hiervan voor de jaren 2013-2015 een bedrag van 2 miljoen wordt ingezet voor verbetering van de bereikbaarheid en de infrastructuur;*
- een bedrag van 2 miljoen wordt ingezet om de toltarieven van Westerscheldetunnel voor specifieke doelgroepen te verlagen gedurende de exploitatie tot en met 2033;*
- specifieke doelgroepen gebruikers zijn die vanaf 1 januari 2012 per jaar boven de 150 passages komen;*
- in 2011 een korting werd verleend boven de 200 passages en wel voor een bedrag van 373.458 euro;*
- de korting die tot en met 30 september 2012 is verleend voor speciale doelgroepen, meer dan 150 passages per jaar, 455.000 euro is;*
- de korting die per 31 december 2012 zal zijn verleend, uitgaande van het resultaat per 30 september 2012, 810.000 euro is;*
- dit in de lijn van de verwachting volgens GS is;*
- vanaf 1 januari 2013 door de provincie 2 miljoen beschikbaar wordt gesteld aan de Westerscheldetunnel, waaruit de korting boven de 150 passages wordt vergoed;*
- dit impliceert dat er vooralsnog vanaf 1 januari 2013 een bedrag van 1.190.000 niet wordt besteed voor de speciale doelgroepen;*

zijn van oordeel dat de korting die verleend wordt voor speciale doelgroepen, vanaf 1 januari 2013 dient te worden herzien en wel door deze vast te stellen op 100 passages per jaar;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 14.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Zoals iedereen uit de motie kan opmaken, is er voldoende geld om de normering aan de hand van het aantal passages -- dat aantal is bepalend voor de korting-- naar beneden bij te stellen. Wij vragen daarom het aantal passages van 150 op 100 te zetten.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Deze motie bevat enkele passages die niet helemaal kloppen; ik moet het voorzichtig zeggen want ik wil niet te belerend zijn.

De Staten hebben in het verleden 2 miljoen beschikbaar gesteld voor de aanpassing van de tunneltarieven. In dat verband gaat het om verschillende onderdelen. Een daarvan is de veelgebruikerskorting die door de heer Muste in zijn motie wordt genoemd. Daarnaast hebben wij ook nog de T-tag, de tolvrije dagen, de vrachtwagens, de campers en de motoren, waarvoor de tarieven zijn aangepast. Ook dat moest natuurlijk allemaal uit die 2 miljoen worden betaald, maar dat heeft de heer Muste in zijn berekening niet meegenomen. De schriftelijke vragen die hierover destijds zijn gesteld --ik denk dat deze motie daarop is gebaseerd-- gingen alleen over de veelgebruikerskorting, maar de andere onderdelen kosten natuurlijk ook geld.

Voorzitter. Gisteren hebben de Staten een brief gekregen waarin het college aangeeft dat het de discussie over de toltarieven naar voren wil halen. Die discussie willen wij in de eerste helft van 2013 voeren. Ik stel voor om die discussie af te wachten. Wij kunnen dan in alle rust en in goede samenspraak met de tunneldirectie en de raad van commissarissen een voorstel voorbereiden voor het bijstellen van de tarieven. Het college ontraadt de Staten de aanvaarding van deze motie.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. In het verleden hebben wij zo'n beetje maandelijks over deze kwestie gesproken. Het is een punt dat elke keer weer terugkomt, en dat vind ik echt verkeerd. Ook het vorige jaar heb ik de Staten opgeroepen om zich wat dit betreft terughoudender op te stellen. Je zal maar een transportbedrijf hebben en besluiten om in Terneuzen te gaan zitten; dat is goed voor de werkgelegenheid. Je hebt dan te maken met een overheid die iedere maand op de een of andere manier iets aan de tunneltarieven doet. Ik zou zeggen: laten wij de rust bewaren en duidelijkheid bieden. Eenmaal in de zoveel jaar moet hier goed naar worden gekeken, aan de hand van een goede evaluatie. Vervolgens weet iedereen waar hij aan toe is. Een overheid die iedere maand probeert om de zaken te veranderen, daar kunnen ondernemers en inwoners helemaal niks mee. Ik ga echt niet naar Terneuzen verhuizen want ik weet niet wat hier weer over een maand of twee maanden wordt besloten. Misschien wordt het wel weer anders...

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik vind dat iedereen hier op elk moment zijn mening naar voren moet kunnen brengen, ook aan de hand van een motie. Iedere partij kan over mij zeggen dat ik te veel doe, of te weinig, maar het recht om hier

moties in te dienen en meningen naar voren te brengen, mag niet worden aangetast.

De heer **Dorst** (SGP). Inderdaad heb ik geprobeerd om van dat recht gebruik te maken.

De **voorzitter**. De heer Dorst mag dat ook, net zo goed. De motie van Natuurlijk Zeeland ligt eveneens.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Deze keer ben ik het niet eens met de heer Dorst. Het gaat hierbij om een uitwerking van een onderdeel van het coalitie-akkoord. De gedeputeerde heeft aangegeven waarvoor het geld wordt ingezet; 4 miljoen extra opbrengst en 2 miljoen voor de genoemde maatregelen. Wij hebben afgesproken dat deze zaak op gezette tijden wordt geëvalueerd. Dat gebeurt, en daar ben ik een groot voorstander van.

De heer **Dorst** (SGP). Daar zijn ook wij een groot voorstander van, maar het gaat niet aan dat men elke statenvergadering met dergelijke initiatieven komt. Ook ik hoop van harte het volgende jaar de discussie hierover mee te voeren. Wij evalueren om de zoveel tijd, maar bijna elke statenvergadering met dit soort initiatieven komen... Dat vind ik geen goed signaal, maar als anderen dat toch zo willen doen, is die vrijheid er. Dat ben ik met de heer Harpe eens, maar ik heb er wel een mening over.

De heer **Muste** (NZ). Wat gebeurt er nu, gedeputeerde?

De heer **Van Beveren** (GS). Ik wacht de stemming over de motie af.

De motie wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de heer Muste voor deze motie heeft gestemd.

29. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, de statengriffier te machtigen tot de resumptie van de besluiten.

30. Sluiting

De vergadering wordt te 17.31 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland in
hun vergadering van:
onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, griffier